DEMOSTENE BOTEZ

SCRIERI

1

Bucureşti 1971

DEMOSTENE BOTEZ

POEZII

**

EDIŢIE DE AUTOR

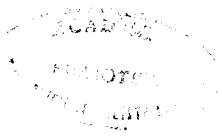

EDITURA MINERVA

II 539672

Coperta : *Ion Petrescu*

ACADEMIA
BIBLIOTECA
REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA

CUVÎNT CĂTRE CITITORII VOLUMULUI AL DOILEA DE POEZIE

Totalitatea scrierilor mele în versuri am împărțit-o, în această ediție de scrieri, în două volume. Nu dintr-un capriciu tipografic, ci ca o demarcație a ceea ce a împărțit în două epoci întreaga noastră viață. Prin asta spun că acest volum însumează culegerile de versuri apărute după 23 August 1944.

Marile transformări sociale, economice și politice de la 1944 încoace nu au schimbat numai viața materială a oamenilor ci întreaga lor structură spirituală : valorile morale și estetice, concepția despre artă și literatură, concepția despre om, despre societate și despre lume, reconsiderarea condiției umane în lumina unui ideal care dă un înalt scop uman vieții, modul de a gîndi, mai pozitiv și mai rațional, o altă evaluare a sentimentelor, locul problemelor interioare personale etc., adică tot ceea ce constituie materia primă a simțirii și a poeziei.

S-a purces la constituirea unei noi literaturi. Socialul a intrat în poezie cu drept de prioritate, ca sursă a unor puternice sentimente omenești, în fine cu putință de manifestat. Formalismul riguros și-a atenuat caracterul dominant. Fondul de sentimente umane, de participare la opera de reabilitare a omului, a oricărui om, în spirit de dreptate și egalitate, și-a împărțit cu celelalte sentimente omenești, preocupările primordiale ale poeziei. Egocentrismul și-a pierdut tronul din turnul de fildeș, loc preferat de refugiu al poeților. Poetul, ca oricare alt om, s-a găsit ca toți semenii, în mulțime, ins, doar ceva mai visător și mai dezorientat în mijlocul societății.

Generații succesive de poeți învățaseră din „Criticele" lui Titu Ma-

iorescu că „atît cel puțin este sigur, că cele mai rele aberațiuni, cele mai decăzute produceri între poeziile noastre de la un timp încoace, sînt cele ce au primit în cuprinsul lor elemente politice. Și cauza se înțelege ușor : politica este un product al rațiunii ; poezia este și trebuie să fie un product al fanteziei (altfel nici nu are material) : una dar, exclude pe cealaltă".

Sau, altfel spus, tot de Maiorescu, în același prim volum de „Critice" : „Prin urmare *iubirea, ura, tristețea, bucuria, disperarea, mînia* etc. sînt obiecte poetice ; învățătura, preceptele morale, politice etc. sînt obiecte ale științei și niciodată ale artelor".

Dar stările de lucruri, criminal de nedrepte de dinainte de revoluția din 1944, adică și din timpul vieții lui Maiorescu, au născut într-o seamă de oameni, jigniți de spectacolul acelor nedreptăți, sentimente de *iubire* pentru cei sărmani și obijduiți, și de *ură* împotriva asupritorilor, sentimente de amară tristeță și disperare, și întotdeauna de mînie împotriva exploatatorilor.

Și dacă, după cum recunoaște însuși Maiorescu, în pasajul sus citat, *„iubirea, ura, tristețea, disperarea* și *mînia* sînt obiecte poetice", de ce nu ar fi și atunci cînd ele sînt născute puternic din cauze sociale și politice ? Ele sînt doar „obiecte poetice", prin sine, ca sentimente, ca stări de suflet, indiferent de cauzele care le-au determinat. Eminescu doar în *Împărat și proletar*, ca și în *Scrisori*, a găsit că toate aceste stări de suflet, — hai, să le zicem și politice — sînt „obiecte poetice" și au devenit prin geniul său „obiecte ale artelor". Și n-a fost numai Eminescu care să descopere și să exemplifice acest adevăr.

S-a întîmplat însă că, înainte de revoluție, stările de lucruri erau atît de strigător la cer de criminale, încît sentimentul dominant pe care-l năștea era cel de revoltă, — sentiment care cerea o exprimare mai violentă, mai directă, pentru care se potrivea mai bine pamfletul decît lirismul poeziei. Ura născută în conștiința oamenilor-oameni nu putea încape în vers aranjat, bine ajuns la scară ; le cerea să spargă tiparele și să explodeze în voie. De aceea în literatura acelei epoci a dominat pamfletul, nu forma lirică drept expresie a sentimentelor scriitorilor și poeților progresiști față de stările sociale. Eu însumi am simțit astfel.

Răscrucea de epocă din 1944 nu m-a găsit, din punctul de vedere al poeziei mele, pe-o altă poziție decît aceea care a devenit apoi un crez de dreptate socială pentru toți, ci doar ca pe unul care, în fața nedreptății sociale și îndeosebi a țărănimii, de care m-am simțit legat ca unul ce am trăit în mijlocul ei, am crezut că polemica și pamfletul sînt mijlocul de expresie cel mai indicat și mai eficace.

Din 1918 pînă în 1944 așadar, nu am rămas indiferent la revoltătoarea așezare socială, dar atitudinea mea nu am crezut că este potrivit să o exprim în versuri, ci în articole, în polemici, în pamflete. Toate revistele de stînga ale vremii sînt mărturie despre aceasta. Totuși chiar înainte de 1944, atunci cînd sentimentele născute de stări sociale scandaloase de nedreptate au ajuns incandescente, expresia s-a ridicat pe măsură, în vers. Astfel, înainte de 1944 am scris și am publicat în reviste, a căror dată de apariție le conferă data certă, poeziile cu caracter vădit social-politic : *Fiul omului, Cîntecul Crăciunului, În mină, Moartea șomerului* și altele, incluse în acest volum.

Am voit să lămuresc aceste lucruri, asupra cărora nu am avut cuvîntul, atunci cînd unii critici au vorbit de „cotitura" făcută de mine în poezia de după 23 August 1944. Nu a fost o „cotitură" ideologică, ci cea firească, determinată în mod necesar de toată structura nouă a societății și de faptul că, după facerea marii dreptăți, nu mai domina în acei care am luptat pentru ea un sentiment de revoltă, ce nu-și mai avea locul, ci acela de *bucurie* a victoriei repurtate de popor, bucurie care este, chiar după catehismul lui Maiorescu, „obiect poetic". Acest nou sentiment, eliberat de întrebările conștiinței justițiare, ca și întregul proces de restaurare a omului în drepturile sale, — în ce mă privește, — mi-au adus o viziune optimistă a vieții, o lumină înainte, atenuînd pe cît cu putință zbuciumul unui suflet prea chinuit de întrebări fără răspuns. Am început să privesc înainte, în viitor, cu îndreptățită speranță, eliberat de repulsia spectacolului de altă dată. Poate, din acest punct de vedere, sonetul *Floarea soarelui* este o profesie de credință.

Socialul și politicul intrînd în stilul de viață și în sistemul de gîndire de fiecare zi, atitudinea consecventă față de el, ca o datorie față de dorințele arzătoare din trecut și lupta pentru ele, au apărut în mod

necesar tot mai frecvent în culegerile mele de poezii, făcînd un tot omogen cu sentimentele omenești de totdeauna — vorba lui Maiorescu, — „obiecte poetice" oarecum *de drept.*

Am făcut, în epoca de consolidare a concepției socialiste, care cerea o formare solidă a acesteia, și poezii ocazionale. Le-a cerut lupta pentru consolidarea dreptății sociale pentru care militasem toată viața. Nu am izbutit poate să le înalț la nivelul artistic cuvenit, dar nu regret că le-am încercat. Mi-am făcut o datorie față de conștiința mea și consecvența zbuciumului ei. Erau, în genere, poezii legate de un anumit moment istoric, a cărui importanță s-a șters. Ele au devenit mai degrabă un document al timpului trecător, decît o operă durabilă. De aceea ele nu apar în acest volum. Este în selecția lor o judecată autocritică de valoare.

Sînt sigur că, — așa cum au făcut și pînă acum, — criticii esteticianți vor închide ochii asupra poeziilor cu caracter social din această culegere, dar nu aderența sau neaderența lor la fondul meu de idei și atitudini este ceea ce determină valoarea sau non-valoarea poeziilor, ci calitatea expresiei artistice realizată.

Acestea spuse, aș fi bucuros dacă cititorii vor observa că noul fond poetic, adăugat celui de la începuturile scrierilor mele, a sporit mărturia dragostei de om care constituie, după mine, ceea ce mi-a călăuzit condeiul de la început și pînă acum, trăsătura caracteristică a creației mele. Cu acestea aș considera că am cinstit poporul meu, în ceea ce are și el mai specific firii sale, și că am făcut ceea ce am considerat justificarea trecerii unui om pe această planetă albastră.

Demostene Botez

FLOAREA SOARELUI

FLOAREA SOARELUI

Mă-ntorc acum spre viitor cu fața.
Lumina lui îmi trece-adînc prin pleoape.
Și oamenii îmi sînt și mai aproape,
Și parcă m-a luat de mînă viața.

Eu secolului meu i-aud povața,
Spre el vin milioane să se-adape,
Strălucitor ca fața unei ape
Cînd soarele răsare, dimineața.

Ca peste șesuri aurii de grîne
Văd zarea largă-a zilelor de mîne
Și peisajul lumii viitoare.

Mai tare-mi bate inima în piept,
Spre viitor tot sufletu-mi îndrept,
Mereu, ca floarea soarelui, spre soare.

ORAȘ TRANSILVĂNEAN

Tăcerile-mpietrite înconjoară
Orașul din vechimi, cetatea moartă,
Deasupra cărei umbrele de seară
Ridică ziduri negre și o poartă.

De veacuri, feodala așezare
Trăiește-o-ndelungată agonie,
Și liniștea, ca lespedea de tare,
Aduce amintiri de veșnicie.

E noapte. Parcă tot orașu-așteaptă
Ceva ce n-o să vină niciodată ;
În turn nu urcă nimeni nici o treaptă,
Nici nu deschide ușa încuiată.

Nu trece nimeni în galop de cal ;
Sînt morți toți cavalerii în război.
E mort demult și prințul feodal
Și nu se vede urmă de strigoi.

În noapte dorm ca-n fund de mare, toate ;
Orașul nu-și clintește piatra sa.
Un ornic singur miezul nopții bate,
De parcă-n somn trecutul ar visa.

Și parcă ornicul ce prinde glas,
Stîrnind tăceri în munte, prin potece,
Ar bate cu întîrziere-un ceas
Din vremea lui, din veacul cincisprezece.

Ca o putere-atotstăpînitoare,
În noapte liniștea iar s-a lăsat,
Cu-a ei nedezlegată întrebare,
Și ca și cum nimic nu s-a-ntîmplat.

Da-n zori de ziuă, cînd încep să-apună,
Pe cerul clar, și stelele tîrzii,
De la o fabrică sirena sună
Și ceasul viu din anul două mii.

TURNĂTORUL

Ard cazane de porfir,
Înroşite, dolofane,
Şi-nfloresc, roşi, în cazane
Flori fierbinţi de trandafir.

Clocoteşte mîl solar
Într-un lac de fier topit,
Înroşind ca un pojar,
Trupul omului călit.

Dintr-un tuci arid şi hîd,
Sub capac au prin să sară
Floricele care rîd,
Cocoşei de foc şi pară.

Pe portiţa de opust,
Lavă roşă se revarsă,
Şi-n cuptor de piatră arsă
Fierbe fierul ca un must.

Flamuri mari de vîlvătaie,
Ca-n furtuni se zbat în foc,
Şi prin fum şi prin văpaie
Fierul curge, glod, în scoc.

Joacă-n flăcări visul lumii
Cum ar vrea s-o toarne, nouă.
Joacă spuza roşă-a spumii
Şi sudoarea ca o rouă.

FILOZOFUL IDEALIST

Bătrînul filozof cu capul chel,
Tot contemplîndu-şi propriul ombilic,
A declarat că lumea nu-i nimic
Decît aceea ce percepe el.

Acest pămînt şi universu-ntreg,
Sistem solar şi infinite spaţii,
Cu roiul lor de-aprinse constelaţii
Există doar prin capul ca un neg.

Tot ce trăeşte-n clipa de acum,
N-ar fi decît colecţii de imagini,
Ca de filatelist, într-un album,
Cu cîteva decolorate pagini.

Oceanele şi mările albastre,
Înzăpeziţii munţi pierduţi în nori,
N-ar exista de sine stătători,
Ci doar în jocu-nchipuirii noastre.

Şi existenţa noastră, reciprocă,
Prin gîndu-acestui filozof înalt,
Există doar în unul prin celalt,
Ca nevăzute figurini de cocă.

De mult, de nu ştiu cîte milioane
De ani, care trecură în zadar,
Natură moartă şi fiinţi umane
Au aşteptat savantul cărturar,

Căci în afară de-a lui conştiinţă,
În care totul, prin ea, s-a născut,
N-a existat nimica în trecut,
Şi nu-i nici azi, nici lucru, nici fiinţă.

Şi dacă mîine, filozoful moare,
Sfîrşitul lui ne-ar fi la toţi fatal;
Ar fi un cataclism universal,
Că tot ce-a existat prin el, dispare.

De-aceea, pentru-a nu spera în van
Că după moartea lui noi vom trăi,
După decesul lui, din prima zi,
Noi să-l păstrăm în spirt, într-un borcan.

VERSURI ALESE

ARTĂ POETICĂ

Vers smuls din mine, eu te vreau bătut,
Ca ritmul unui puls de om în mers,
Ca viața însăși clocotind în vers,
Ca pasul vremii care s-a născut.

Dar nu cioplit în piatră de granit,
Nici în pereții cenușii de stînci,
Ci-n carnea mea, în rănile adînci,
Și-n cremenea cuvîntului, cioplit.

Să sară-n două, sînge și scîntei,
Strop de lumini și dragoste de om.
Vreau să te sap ca-n coaja unui pom
Și să te simt cum crești cu anii mei.

Bătrînul vers să-mi fie-o cicatrice
În care viața mea să fi înscris
Nu numai cronicile unui vis,
Ci luptele ce le-am purtat aice,

Și pentru omul obidit, de rînd,
Și pentru țărna asta milenară,
Și pentru-acea dreptate ce-o purtară
Atîți înaintași de-ai mei în gînd.

Iar versul nou să-mi fie un altoi
În trupul meu cu rădăcini bătrîne,
Să simt cum creşte seva lui de mîne
Din ceea ce a fost mai bun în noi.

Să simt în el a pulsului cadenţă,
Ce-au prins-o din amnare din trecut
Strămoşii neştiuţi ce i-am avut ;
În ea să torn a gîndului esenţă.

ŞTAFETA GENERAŢIILOR

Mi-aduc aminte că la noi în sat
Stăteau ţăranii seara la taifas.
Vorbeau de grîu, de vreme, de arat,
Şi pentru dînşii timpul n-avea ceas.

Să stăm şi noi de vorbă dacă vreţi
De vers, de poezie, de-ale noastre,
Dar nu de veşnici cai verzi pe pereţi,
Sau de-un muzeu întreg de zări albastre.

Ca început, chiar eu în astă-seară
Vechi sfaturi bătrîneşti am să vă spun ;
Şi mie mi le-a dat odinioară,
Cînd am fost tînăr, un poet mai bun.

Să nu atingi nici mîna de condei,
Să nu strici frumuseţe de hîrtie
Din plictiseală sau din obicei...
Că poezia nu-i caligrafie.

Tu s-o aştepţi să crească-ntîi în tine,
Cum creşte pruncu-n trupul mamei lui.
Cum cresc lăstarii noi din rădăcine ;
Să simţi că te înăbuşi de nu spui.

Şi să ai grijă ca orice cuvînt
Să-l smulgi din pieptul tău ca pe-un puiet,
Cu rădăcini cu tot şi cu pămînt,
De nu eşti scrib şi vrei să fii poet.

Să fie cald şi viu de viaţa ta,
Şi cînd tu însuţi nu vei mai trăi ;
Doar astfel nu-l vor mai putea uita
Şi n-o să vieţuiască doar o zi.

Şi versul să-ţi cioplească cum a cioplit
Şi Michel Angelo pe-al lui Moïs,
Cînd a-nviat o piatră de granit
Cu suflul creator al unui vis.

Să nu scrii fără dragoste de om,
Că-ţi va fi stearpă orice încercare,
Cum nu rodeşte-n lume nici un pom
Cînd n-are nici căldură şi nici soare.

Să scrii cu gîndu-ntreg la omenire,
Iar nu trăgînd cu ochii în oglindă.
Că cel ce-aleargă după nemurire,
Cum nu-ţi prinzi umbra, n-are s-o mai prindă.

Cum scoate mărul seva din străfund,
Să scoţi din fundul vieţii, poezie.
De vrai să-ţi fie versul tău fecund,
Să nu faci flori din pap şi din hîrtie.

Aşa, cu suc de glie şi cu soare,
Vei plămădi în învelişul lor
Şi vei închide-n fiecare floare
Sămînţa ce-o-ncolţi în viitor.

Nu-ţi bălăci condeiul în formule
Făcute gata, circulînd pe piaţă,
Ci fă-le singur cu-ale tale scule
Şi din metalul ce-ai cules din viaţă.

Nu-mprumuta o haină de la nime,
Chiar dacă-ţi vin papucii lui Shakespeare,
Nu fă din versuri nişte sinonime,
Să n-ai de plată nimănui vreun bir.

Să nu-ţi faci singur soartă de dublură,
Cîntînd din cobză cînd poţi fi vioară,
Trăgînd cu ochii pe o partitură
Pe care-atîţia alţii o cîntară.

Să năzuieşti spre nou, spre forme noi,
Să spargi cu pumnii vechile tipare
Cînd sufletul ţi-l simţi ca pe-un şuvoi,
Dar noutatea nu-i în rime rare.

Să nu le tot vînezi cu orice chip,
Că versul nu-i cuvinte-ncrucişate,
Nici arabescuri trase pe nisip,
Nici joc subţire de societate.

Nu-ţi fie rima singura stăpînă,
Nu te lăsa vrăjit ca în poveşti,
Să nu te laşi purtat de ea de mînă,
Ci de ideea mare ce-o slujeşti.

Nu scrie pentru tine. Doar nebunii
Vorbesc de unul singur şi pe stradă.
Mulţimea te aşteaptă. Cîntă, spune-i
De viaţa ei, de marea ei baladă.

Cam astea mi le-a spus acel confrate,
Şi mi se pare miezul lor cuminte ;
Şi-i bine, chiar de-s cunoscute toate,
Să ni le mai aducem iar aminte.

SCRISOARE

Unui tînăr poet ieşan

Te văd de-aicea, tinere poet,
Prin Iaşul vechi al tinereţii mele,
Pe unde am trecut cîndva încet,
Pe subt acelaşi cer spuzit de stele.
Te văd acum de-aicea, de departe,
Şi parcă-aud al paşilor ecou
Pe dealul care urcă la Copou.
Duci subţioară, ca şi mine — o carte.
Pe aceeaşi stradă-am mers şi eu odată,
Acum aproape doi pătrari de veac,
Pe subt aceeaşi umbră de copac,
Pe-o toamnă ca şi asta, minunată.
Nu te cunosc, dar parcă-mi eşti un fiu,
Ce duce mai departe visul meu,
Cu jocuri de culori de curcubeu,
Prin nopţile frumoase, pîn' tîrziu.
Tu parcă-mi duci prin ani, tot înainte,
Neţărmurita dragoste de oameni,
Şi ca din trupul meu, mi te asemeni,
Şi îţi cunosc şi glasul din cuvinte.
Vii ca şi mine din acelaşi munte,
Purtat şi tu de miticul Pegas,
Mi-i mersul meu de mult în al tău pas
Şi-i părul tău în firele-mi cărunte.

Sîntem doi fraţi ce nu s-au cunoscut
Şi prin Olimp sîntem şi-acum vecini,
Crescut-am din aceleaşi rădăcini
Şi cu plămadă din acelaşi lut.
Eu mi-am purtat tristeţi chinuitoare
Pe străzile pe care mergi acum,
Dar tu, de umbli pe acelaşi drum,
Mergi într-un răsărit frumos de soare.
Eu am călcat pe vechiul mucegai,
Cu lungi singurătăţi de om stingher,
Şi visul meu se-năbuşea sub cer,
Adulmecînd mireasma lunii mai.

Aceleaşi străzi duceau în nicăieri,
Şi într-o noapte ce-o credeam de veci
Pe străzile pe care astăzi treci,
Nu mai străbat miasmele de ieri.

Tu mergi acum cu soarele în faţă,
Şi ochii tăi văd azi tot mai departe,
Şi cînţi voios un cîntec plin de viaţă,
Nu cum cîntam litanie de moarte.

Tu nu eşti singur pe pustii alei,
Şi în oraşul tinereţii mele
N-auzi un zornăit de lanţuri grele,
Cum s-auzea ades în anii mei.

Cîntarea nu ţi-i astăzi întreruptă
De ţipătul străvechilor stafii.
Tu treci pe stradă printre oameni vii
Şi cîntul tău de-acum e cînt de luptă.

Tot spre Copou şi paşii tăi te poartă,
Pe unde-n Iaşi trecură-atîţi poeţi,
Dar subt lumina unei alte vieţi,
Cu-aceleaşi gînduri, dar cu altă soartă.

Sîntem doi fraţi, ce n-ar putea uita
Izvoarele din care au băut.
Şi de mă vezi, departe, în trecut,
E visul meu şi-n poezia ta.

POEZIE E ÎN TOATE

Trec mereu pe lîngă noi,
Poezii adevărate,
Ca şi apele, şuvoi !

Toate-s poezie, toate !
Gîza mică din trifoi,
Stelele nenumărate,

Omul şi viaţa lui,
Aer, soare, univers...
De-ai putea numai să spui !...

Cearcă să le prinzi din mers.
Sînt comoara nimănui,
Încă neturnată-n vers.

Nu te-nchide în găoacă
Unde sună a pustiu,
Unde viaţa e săracă.

Cîntă tot ce este viu,
Ne-nsemnat nimic nu treacă,
Cît nu este prea tîrziu.

Ce blestem cumplit îl leagă
Pe oricare de-al său „eu"
De-i e inima iobagă,

Ochii lui să stea mereu
Ca-ntr-o beznă de desagă,
Orbi la orice curcubeu ?

Hai să scoatem capu-afară,
Să vedem ce e în viaţă,
Să iubim ce ne-nconjoară.

Lumea s-o privim în faţă,
Cu privire dreaptă, clară,
Nu cu rece ochi de gheaţă.

E lumină, sînt culori
Aranjate-n armonie ;
Le-ntîlnim de-atîtea ori !

Însă cine nu le ştie
Merge dus cu capu-n nori,
Parcă-ar fi lumea pustie.

Multe sînt ! Nimeni nu poate
Într-un cînt ca de oboi
Să cuprindă toate, toate.

Dar, cum trec pe lîngă noi,
Poezii adevărate,
Ca pîraiele, şuvoi !...

PĂMÎNTUL CĂTRE OM

Dospesc adînc plămada milenară
A țărnei cu sclipiri de minereu,
Cu mustul apelor de primăvară,
Și cu reflexe vii de curcubeu.

Aștept în gloduri clocotind de viață
Sămînța tare-a roadelor de mîne
Și munca cea din zori de dimineață,
Să le prefac în plante și în pîne.

Mi-i caldă brazda cum ar fi o lavă
De focul meu din adîncimi hrănită ;
Din pasta ei cleioasă și jilavă
Să faceți aluatul pentru pită.

Pentr-un grăunte aruncat în vînt,
Amestecat cu țărnă și sudoare,
Pe care-l încolțesc și-l înfierbînt,
La sînu-acesta fecundat de soare,

Îți dau la toamnă-un pumn de boabe noi,
În care-am strîns lumină și căldură,
Pe care eu cu tine, amîndoi,
Le-am înmulțit ca-n basm, din arătură.

Te chem, bun frate, ca pe-un fiu
Cui se cuvine-această avuție ;
Tu îmi cunoști întreaga geografie,
Și-amprenta tălpii tale eu o știu.

Chiar dacă-mi taie brazdele în carne,
Eu te slăvesc, minune de copil ;
Te lasă greu pe-a plugului tău coarne
În luna minunatului april.

E luna dragostei azi pentru mine,
Fertilă coapsa mea de lut se cere,
Și-n georgice cîntate pe coline,
Știu să rodesc în pace și tăcere.

Aștept în gloduri clocotind de viață
Sămînța tare-a roadelor de mîne
Și munca ta din zori de dimineață,
Să le prefac în plante și în pîne.

CORNUL

În pădure-mpunge colțul ierbii
Prin cojocul frunzelor căzute.
Surd boncăluiesc departe cerbii,
Mirosind copite mici de ciute.

Doarme-ncă pădurea, ca uscată :
Mugurii, ca niște mici gîndaci,
Nu-și desfac aripa lor roșcată
Nici în vîrfurile de copaci.

Numai cornul, mai de timpuriu,
Își răsfață floarea lui gălbuie,
Fiecare ca un flutur viu,
Parcă-ar fi făcută din gutuie.

El e singur înflorit pe văi,
Dar nu e de loc o întîmplare
Că acel care-nflorește-ntăi
E din toate, lemnul cel mai tare.

CASTANII

Eu am văzut castanii primăvara,
Cu toate candelabrele aprinse,
Cu florile ca de lumină ninse,
Iluminînd văzduhu-albastru, sara,

Era o frumuseță majestoasă,
În falnica și verdea lor cunună,
Cu copăceii lor de flori de lună,
Din frunze clătinate ca-ntr-o plasă.

O tinereță-atotpromițătoare
Își desfăcea corolele bogate,
Cu alte flori de-o seamă, fecundate,
În nunta albă-a razelor de soare.

Dar au trecut de-atuncea luni și luni,
Și fructul tinerii lor frumuseți
Crescu din seva multor dimineți
Pe crengile aceloraşi cununi.

Și am văzut și-n toamnă iar castanii,
Cînd fructele le-au început să cadă,
Netrebnice, ca pietrele în stradă,
Cu forme de miniaturi de cranii.

Şi m-am gîndit că de atîtea ori
Nu este rodul cel de flori prômis,
Şi nu-i cuminte să clădim un vis,
Cu uşurinţă, numai după flori.

SE-ARATĂ NOII MUGURI

Cad veştejite frunzele de tei,
Cu-o înţeleaptă, gravă resemnare ;
O clipă pîlpîie plutind în soare,
Şi se aştern tăcute pe alei.

Acele ce-au rămas pe-o creangă, rar,
Îşi tremură bolnavele lor foi.
Bat ca din aripi galbene şi moi,
De parcă fiecare-i un canar.

Se tem şi ele ca şi noi de moarte,
Şi-or fi-amintind de păsări de-astă-vară,
De doi îndrăgostiţi, cîndva-ntr-o seară,
De vîntul ce venise de departe.

O lume-ntreagă moare-n orice pom,
Cu foşnetele ei din tinereţă,
Într-o tăcută, stranie tristeţă,
De parcă fiecare-ar fi un om.

Mor frunzele pe-nflăcărate ruguri.
Dar pe crenguţe negre şi pustii,
Ca nişte mici mărgele cenuşii,
De pe acum s-arată noii muguri.

ACELUI OM
PE CARE NICI NU-L ȘTIU...

E noapte. Lampa mea cu abajur
O lună plină-așterne pe birou.
Dorm oameni, lucruri, toate, împrejur.
Din stradă nu se-aude un ecou.

Lumina nemișcată și rotundă
Pune-o pecete albă de lentilă
Pe manuscrisul început, pe filă,
Și-alături face noaptea mai profundă.

Cu capul aplecat, nu văd ce-i după
Conturul alb al cercului lunar,
Și literele-apar ca sub o lupă
Pe manuscrisul necitet și rar.

E poate două noaptea. E tîrziu...
Mai șlefuiesc cu trudă încă-un vers,
Și parcă peste tot în univers
La ora asta nu e nimeni viu.

Doar eu mai pun o vorbă, o silabă,
Ca pietrele-ntr-un chip de mozaic.
Le potrivesc alături, fără grabă,
Cu o migală ca de ucenic.

E liniște și totu-i neclintit,
De parcă-aș fi trecut în altă lume,
Și parcă-aceste versuri sînt postume,
Și timpul însuși parcă s-a oprit.

Dar liniștea aceasta, dintr-o dată,
Parcă-a țipat neomenesc de tare,
Că-a fost pe neașteptate sfîșiată
De-un fluierat de tren din depărtare.

Și apoi, repetat ca un refren,
Prin smoala nopții a ajuns la mine,
De-abia simțit, din somnambulul tren,
Și vuietul vagoanelor pe șine.

Prin zgomotul acela surd, vulcanic,
Ca o neliniște subpămînteană,
Eu am văzut acolo un mecanic,
Mînînd locomotiva lui în goană.

Și albul ochilor eu i-am zărit,
Tăind în beznă două puncte mici
Sub piatra neagră-a cerului boltit.
Și jocul de scîntei, ca licurici.

Și fluieratul trenului fugar,
În ceasu-acel tîrziu mi s-a părut
Ca un semnal de frate, un salut,
Ce mi-a trimis mecanicul în dar.

De-aceea potrivesc aici, pe-ascuns,
Cuvinte dăltuite, pîn'tîrziu,
Să le trimit spre ziuă, drept răspuns,
Acelui om pe care nici nu-l știu.

INIMII MELE

Eşti obosită, inima mea, ştiu !
Te simt tot mai slăbită-n pieptul meu.
Mergi parcă şchiopătînd, ţi-i tot mai greu,
Şi ţi se pare totul prea tîrziu.

De şaizeci de ani tot baţi mereu
Din metronomul tău discret şi viu
Şi, vrînd-nevrînd, atît cît am să fiu,
Avem aceeaşi soartă : tu şi eu.

Ştiu bine că ai dreptul la hodină ;
Atîţia ani ai suferit nespus
De vis şi dragoste de oameni plină.

Dar uită tot trecutul ce s-a dus.
Să-mi baţi pînă la ultima terţină ;
Mai am atîtea de cîntat, de spus...

IDILĂ

Tîrziu, pe o stradelă-ntunecoasă,
Sub umbra neagră-a unui tei înalt
Cu crengile-ncărcate de verdeaţă,
Stăteau timizi doi tineri faţă-n faţă
Şi unul se uita la celălalt.
El era tînăr, ea era frumoasă.

Îi spiona din colţ un felinar
Cu ochiul lui de gheaţă, indiscret.
Din cînd în cînd, el îi vorbea încet ;
Ea-i răspundea cîte-un cuvînt, arar.

Erau pe strada-ngustă numai ei ;
S-or fi-ntîlnit pentru întăia oară.
Tot scuturînd mici clopoţei de ceară,
Foşnea deasupra creanga unui tei.

Cînd am trecut, el îi spunea pe nume,
Şi parcă-l repeta apoi în gînd.
Şi-am auzit-o şi pe ea spunînd :
„Eu n-am avut pe nimenea pe lume".

ÎMPĂCARE

Pe-acest pămînt, ca într-o casă-n lut,
Am locuit o clipă trecătoare,
În care-am stat cu fruntea drept în soare
Chiar dacă-odată ochii m-au durut.

Acum, cînd clipa ceea albă moare
Și pentru mine totul e trecut,
Mă chinuiește gîndul : Ce-am făcut
Și ce-am lăsat eu clipei viitoare ?

Eu n-am sădit în preajmă-i nici un pom,
Nici glia strămoșească n-am arat,
Dar mi-am plinit destinul meu de om,

Dacă-ntr-un an, cîndva, îndepărtat,
Pe urma mea s-o mai găsi un tom
În care veacu-acesta l-am cîntat.

PRIN ANI

POEM PEDAGOGIC

Eu știu de ce, acolo unde-i cioată,
Platanu-a înflorit în orice vară.
Să-i cînte astăzi lemnu-ntr-o vioară
Și s-o asculte omenirea toată.

Foșniri de vînt prin frunzele lui late
Și-al păsărilor cîntece nebune,
Și toate murmurele neuitate,
Platanul prin vioară și le spune.

Eu știu de ce își leagă grîul spic
Și își prăjește bobul mic la soare:
Ca fiecare om, cît de calic,
Să-și aibă-o mică pită de mîncare.

Adună din văzduh lumină, vînt,
Căldură, apă, rouă și azot,
Ca să le-mpartă darnic pe pămînt
Și să hrănească el norodul tot.

Și-am învățat, așa, din grîu și pom,
Și care-i rostu-n lume-al fiecărui.
Și știu acum că rostul tău de om
E să te-mparți la oameni, să te dărui.

1955

ÎN TURN DE FILDEŞ

De sînt în turn de fildeş, nu mai ştiu,
Dar cîntu-mi vine din singurătate,
Ca un izvor din ape îngropate,
Ca vîntul din oceane şi pustiu.

Şi în păduri în care n-a fost om,
Prin linişti de la început de lume,
Am auzit cîntînd pe-un vîrf de pom
O pasăre albastră, fără nume.

Poate-şi chema, prin depărtări, tovarăş,
Cu ţipetele unei mari singurătăţi,
Ce adunau tristeţile ei iarăşi
În rugăciuni spre mici divinităţi.

Izvorul limpede şi viu pe gîrlă
Şoptea în umbra udă pentru sine,
Şi-l asculta tăcută o şopîrlă,
Ce se uita nedumerit la mine.

Un brad în turn de fildeş, singuratec,
Foşnea solemn o simfonie gravă ;
La fel cu frunza verde, un buratec
Cînta de unul singur în otavă.

Confesiunea sufletelor vii,
Ca şi visarea vieţii vegetale,
Prin lungi şi-adînci singurătăţi pustii,
Se transpuneau în arte naturale.

Toate erau egal de inutile, —
Flori trecătoare de inconştient,
Transfigurări eterne şi futile
Înspre necunoscutul permanent.

Pe strada mea pustie, într-o sară,
Am auzit odată un zidar,
În turnul lui de fildeş, pe o scară,
Cîntînd doar pentru sine... în zadar...

Şi mai ţin minte, din copilărie,
Cum mama cînta, singură cu ea,
O tristă şi prelungă melodie,
Ce mi-i de-atuncea melodia mea.

Şi-am înţeles, aşa, într-un răstimp,
Cînd izolarea mea se face vers,
Că toate artele sînt flori de cîmp
Din pajiştele altui Univers.

Sînt în poemul anonim, uitat,
Pe care nimeni nu l-a scris anume,
Da-i scris de omul cel mai izolat
Şi-o clipă, cel mai singur de pe lume.

Şi-s zvonuri de mulţimi necunoscute,
De ale lor dureri şi bucurii.
Într-un cuvînt sînt nu ştiu cîte sute,
Şi-ntr-un poet vorbesc atîtea mii.

În turn de fildeș urc cu toți părinții,
Și, după mine, îmbulziți țăranii,
Cum urcă prin icoane numai sfinții
Pe nori îngrămădiți ca bolovanii.

În ritmul meu e nesfîrșitul tropot
Al veacului ce merge înainte,
Cu cor de glasuri și bătăi de clopot
Peste atîta sînge și morminte.

De sînt în turn, eu vin de pe pămînt,
Cu truda și cu suferința lui,
Și-n fiecare vers al meu din cînt
E toată povestirea omului.

Prin aer rar de piscuri și de munți
Privirea mea-i departe și mai lungă,
Dar las în urma mea cărări și punți,
Pe care oamenii pot să m-ajungă.

febr. 1944

UMBREI MELE

Sperietoare flască, grotescă, nătăfleață,
Cu legănat organic, ombilical, de frate,
Cînd m-amenințI cu gestul meu propriu pe la spate,
Cînd mă îngîni cu-același gest dedublat, în față.

Caricatură strîmbă de om, inconsistentă,
Te văd în jur satanic și crud estropiată.
Ființa care-mi pare că e adevărată
Mi-o descompui, tăcută, într-o nirvană lentă.

Și-n noaptea ta bizară, turnată pe pămînt,
E numai amintirea a ceea ce eu sînt.
În pata ca nămolul necercetat de stele,
Ești negativul sumbru al existenței mele.

Ești poate întruparea mea proprie dintîi,
Care-mi atîrnă încă, prin epoci, de călcîi,
Vreo formă ancestrală, de mult evoluată,
Vreun rest de protoplasmă din ce-am fost altădată,

Vreun petec mic de beznă din care m-am născut,
Din care, sîmbur tandru, nici azi nu-s desfăcut.
Mîndria mea de rege mi-atîrnă la picioare,
Ca o murdară zdreanță, cînd falnic merg prin soare.

Necruțător memento de vechi ingratitudini,
În parodia asta de viață, de-atitudini !
Rupt covoraș de doliu, pe care duc mereu
Și mersul de omidă în pasul meu de zeu.

Satanică plămadă de vată și de beznă,
Ce cu fobii de soare se-ascunde după gleznă
Și întrupează molcom, cu salturi de paiață,
Conturul neființei în forma ei glumeață.

Și, iată : e-nainte și-apoi roată-mprejur,
La spate și la stînga, nimicul meu, contur,
Căci raza ce străbate prin mine, transparent,
Mi-a proiectat tot trupul pe negrul pergament.

Și, iată, — o am în față, ca pielea unui lup,
Întinsă la picioare, să-mi calc propriul trup,
Iar cînd e-n miezul zilei și soarele-n zenit,
Reintră totu-n mine, centrat pe infinit.

Și-n conștiința-mi pură, redusă, de insectă,
Îmi torn misterul iarăși în forma lui perfectă.
Mă întregesc cu mine, sub creasta cea de foc,
Cu forme succesive, sînt iarăși la un loc.

Și la castelul singur în care stau în vîrf
E ridicată puntea ce mă ducea spre stîrv.

1941

DOMNULE EU

Domnule Eu,
De unde-ai răsărit în astă seară,
Chip de estampă veche și documentară,
Fotografie de album cu-ncuietori,
Cu autografe și cu flori
Presate,
Cu clorotice petale de mult decolorate,
Ca aripile unor fluturi de muzeu,
Domnule Eu ?

E mult de cînd te-am autoasasinat,
Treptat, treptat,
Prin lentă și prelungă asfixie.
Ce alchimii secrete te-au mai conservat
În chip simplificat ca de mumie,
Ca-n ceasu-acesta de singurătate,
Cînd stau cu ușile-ncuiate,
Sub lespedea tăcerilor universale,
Să simt iar pulsul conștiinței tale,
Și, revenit din anii lungi de comă,
Să mă înfrunți în formă de fantomă ?

Ehei ! Domnule Eu,
Ce mult e-acum
De cînd eu te-am incinerat,
Şi-ndureratul scrum,
Cu-al lui eden
De visuri şi avînturi
L-am spulberat —
Steril polen —
În cele patru vînturi.
De ce-ai mai revenit
De prin uitare şi din infinit,
Rătăcitorul meu strigoi,
Să stăm în doi ?

Domnule Eu,
Strigoi rătăcitor şi blînd,
Defunct de nu se ştie cînd,
Şi nici de cîte ori,
Trist Pierrot umplut cu nori,
Aci rîzînd,
Aci plîngînd,
Prin metafizicul pustiu
Al transformării succesive
Cu exemplare puse-n stive,
Sub soarele aprins cu torţi,
Prin infinit,
În tine însuţi cu atîţia morţi
Pe cîte clipe ai trăit ?
De unde-ai renăscut din nou,
Din ce mormînt, din ce cavou ?

Domnule Eu,
Produs al unei inefabile proporţii
De chimice substanţe trecătoare,
Ce joc neprevăzut al sorţii
A tulburat divina aşezare
Ce definea în tine un destin,
Ca astăzi să te văd ca pe-un străin ?
Formulă chimică azi desuetă,
Din care altădată, cu fervoare,
Un suflet candid emana sub soare.
Înconsistent şi agitat,
Ca aburul dintr-un precipitat
De eprubetă,
Ce nemiloasă, grea, metamorfoză,
Schimbă în mine ancestrala doză ?
Ce-a mai rămas din vechea ta formulă
În care te-ai realizat la început ?
Poate nici apă astăzi nu-i destulă
În vasul tău, nesmălţuit, de lut.
Poate e timpul ca de-acum pe lume,
Din consecvenţă, să mai schimbi de nume.

Ce altul eşti acum, domnule Eu !
Bătrîne paznic, straniu de muzeu,
Cu peisagii din copilărie,
Cu casa părintească din anul una mie...
Cu galerii uitate de portrete,
Cu schiţe de-amintiri şi de regrete,
Şi cu statui
Ce azi îmi par a fi a nimănui...

Domnule EU,
Bătrîne paznic de muzeu
Dezafectat şi van,
Cu cheia aruncată-ntr-un ocean,
De unde ai adus acum
Aceste moaşte prefăcute-n scrum ?
După un drum neisprăvit şi lung,
Pe care l-ai pornit la început,
Te-ntorc, frumos, cu faţa spre trecut,
Şi te alung...

...Chiar dacă-n urma ta, din cînd în cînd,
Te caut şi te chem plîngînd.

1937

DUPĂ ANESTEZIE

Doctorului N. Hortolomei

Rezidii de narcoze s-aştern în mine, lin,
În straturi lungi ca norii într-un amurg senin.
Sînt pături stranii, fine, de noapte şi tăcere,
Subtile emanaţii de nefireşti mistere...

În trup, ca-ntr-o mumie, cu balsam, ca să dorm,
E-o vată ireală de vis de cloroform,
În care stă-nvelită fiinţa încă vie,
Pe undeva, prin neguri, pe unde... nu se ştie...
Am rătăcit, se vede, în lumea cealaltă,
Şi-am respirat deodată miresmele de baltă
Pe care le exală fosfórul Mării Moarte,
De m-am uitat pe mine, şi-adînc, şi-aşa departe,
Şi-aşa de-ntins în mine, şi-atîta fără viaţă,
Că-s desfăcut eu singur în linişte şi ceaţă...
Am aburi grei de moarte în trupul meu uşor,
Deasupra mea, eu însumi, m-am destrămat în nor.
Şi sînt de-abia plutire, şi nefiinţă sînt,
Cum este-o amintire ori cum ar fi un sfînt.

Şi aburii în mine s-au aşezat acum
Ca nişte caravane ce-au obosit de drum,
Orizontale suluri de fum şi nevăzut,
Pe ce-a fost să mai fie şi ce-a fost în trecut

Şi singur, dus de mînă de stafiile lungi
Spre orizonturi albe la care nu ajungi,
Simţii cum mă tot cheamă, din ceţuri vagi, pe nume,
Reminiscenţi din vremea cînd nu eram pe lume.
Şi am intrat cu zîmbet în val de veşnicie,
Ca-n începutul veşnic, ca-ntr-o copilărie
A nefiinţei mele, de care n-am ştiut.
Şi m-au purtat miresme de moarte, ca pe scut,

Şi n-a mai fost durere, nici lume, nici lumină,
Nici existenţă n-a fost. Cu clopote-n surdină,
Se ridicase timpul în cer, şi au rămas
Pe loc, în lume, toate... cum ar fi stat un ceas.
S-au adunat grămadă, cînd n-am putut să mişc,
Narcozele în mine, ca nourii pe-un pisc,
Se mai întind alene în suluri şi acum,
Prin moartele galere a trupului de fum.

E-o linişte întinsă, şi ochii nu mi-s trezi,
Nu m-am întors din drumul cu sănii şi zăpezi,
Cu şesuri îngheţate, fluide, plutitoare,
Cu mersuri fără drumuri, cum ar fi fost pe mare,
Cu trene ireale, de pînză din ninsori,
Cu sufletul ca albul ce mai pluteşte-n nori.
Nu m-am întors din drumul în care moartea-i bună,
Şi-i liniştită tare, şi-i ca un clar de lună,
E greu să vin în minte de unde-am fost uitat,
Cînd port încă narcoze, neant stratificat.

DESCOPERIRE

Prin tainiţi cu sclipiri de minereu,
Îmi sînt minereul sufletului meu.
Nici dinamită n-am, nici felinar,
Doar gîndul sapă-n beznă, în zadar.

L-aud cum sfredeleşte cremeni tari,
Cu îndărătnicia unui cari.
Nu ştie el ce caută, şi nici
Eu singur nu ştiu ce-aş găsi aici.
Dar asta fac, şi-ntru altfel nu pot.
Nici ciutură nu am cu ce să scot,
Din ce-i uitat în anii mei de viaţă,
Tot mîlul adunat, la suprafaţă.
Dau uneori, prin beznă şi tăcere,
De scoici şi moaşte de prin alte ere,
Sau de-un amar sărat şi ruginiu
De mări, pe care azi nu le mai ştiu
Şi care au rămas fără de nume,
De mii de ani, de la-nceput de lume.

De unde-amaru-acesta-n mine, oare?
Sau cine o fi plîns în mine-altdat',
De mi-i amar adîncul şi sărat?

Găsesc și cîte-un colț, neatins, de fiară,
Ce iese singur uneori afară.
Și, cu cît sap și mă căznesc mereu,
Tot mai puțin găsesc din ce sînt eu.
Și, totuși, sap într-una, într-o doară,
Ca unul care caută-o comoară
Și care-n viață altceva nu are,
Și-n loc de aur, iar găsește sare.
Eu doar speram, în taina beznei mele,
Să aflu, poate, căzătoare stele,
Din cele care-odată le-am văzut
Că au căzut în omenescu-mi lut.

Nu caut rămășiți de-odinioară,
Ci-mi cat acuma steaua mea polară,
Că rătăcesc de ani, și-s obosit,
Și vreau să știu, să merg spre răsărit.
Pustiuri lungi eu am călcat cu pașii
Și n-aș vrea să le calce și urmașii,
Să meargă spre ținuturi fără zare,
Mereu îndepărtîndu-se de soare.

Prin galerii cu-nalte bolți de dom,
Acum, tîrziu de tot, am dat de-un om
Ce m-a-nvățat că steaua mea polară
De-abia acum începe să răsară.

Dar să n-o cat în ce-a fost și-n mister,
Ci să mă uit încrezător spre cer,
Și înainte să tot merg mereu...

Iar omu-acela, ce-am găsit, sînt eu.

1956

EU NU ȘTIU SĂ RÎD

Eu nu știu să rîd !
Cînd eram mic,
Părinții n-au putut să mă învețe,
Că nu știau nici ei.
Nu-i învățase nici străbunii mei.
Pe tatăl meu niciodînd
Nu-mi amintesc să-l fi văzut rîzînd.
De altfel, nu era nimic
Ce să-l îndemne,
Că-l apucase viața de piept, strîns...
Dar nici n-a plîns.
Iar mama, pesemne,
Cîteodată,
În loc să rîdă ar fi vrut să cînte,
Ca să-mi mai veselească zilele mele,
Dar vorbele-au ieșit tare frînte
Și cîntecul era de jele.

Doar cînele nostru de-acasă,
Într-o zi,
Parcă a-ncercat o dată a-mi zîmbi,
Dar n-avea ce să-i cadă de pe masă,
Nici o fărîmitură ;

Şi-atunci, ca şi noi, toţi cei din casă,
A mestecat numai în gol din gură,
Şi-aşa, nici de la cînele nevinovat,
Să rîd n-am învăţat.

Odată totuşi, într-un rînd,
Eu am văzut pe cineva rîzînd, —
Un rîs înecăcios şi fără glas :
Era un om îndestulat şi gras,
Deprins cu viaţa bună şi răsfăţ.
Rîdea, cum să vă spun, cu-ntregul trup
Şi doar, c-un rînjet rău şi crud de lup.

Dar rîsu-acela n-am vrut să-l învăţ.

1956

ETERNUL PĂDURAR

Iar trece pădurarul prin pădure,
Ca printr-un templu cu coloane sure.
Aud cum paşii lui foşnesc avan
Pe cerga groasă-a frunzelor de an.
Fagi rari, cu scoarţa albă ca de soare,
Susţin cupola verde de frunzare.

Iar trece pădurarul ca haiducii
În haina de şiac bătut la piuă
Pe unde au cîntat ast-vară cucii
Pe toate crengile, din zori de ziuă.
Ce mic e pădurarul în pădure !
E parcă Statu-Palmă-Barbă-Cot.
Dar, după braţ, ca atîrnînd de-un ciot,
Îşi leagănă tăişul o secure.
E mic ; şi, totuşi, ca un braţ de zeu,
Înseamnă ici-colea, trecînd, în cale,
Bătrînii fagi ce-or fi să se prăvale,
Culcînd, ca nişte oameni, trupul greu.
Crestîndu-le o rană, ca să-i ştie,
El singur hotărăşte de-a lor soarte.
Şi frunza lor foşneşte mai departe,
Dar cu o stranie melancolie.

Mi-i astăzi sîngele în trup amar,
Că m-a-nsemnat eternul pădurar.
Și-aș mai fi vrut, din sară pînă-n zori,
Să mai aud cîntînd privighetori.
Și-n frunza mea, amară ca de nuc,
Să mai aud un chiot de haiduc,
Sau, dacă mor, de ce nu sînt copac,
Să ard pe vatra unui om sărac?!

1956

PĂUNUL

Pe neteda peluză cu otavă,
Prin firele subțiri de iarbă moale,
Păun albastru, în ținută gravă,
Pășește rar și marțial, agale.

Modestă, iarba-n cale-i se înclină
Cu-o simplitate înduioșătoare,
Cînd stelele albastre, în lumină,
În coada-i lungă strălucesc în soare.

Cu ape ca-ntr-o trenă de brocard,
Iar gîtul cu reflex de porțelan,
Înfige-n cer pupile mici, ce ard
Ca ochii unui îngîmfat tiran.

Ca o miniatură-a unei harpe,
Cu tremurări ușoare de pistil,
Egreta de pe capul lui de șarpe
Adaugă un farmec inutil.

E-n el, în tot, o năzuință goală:
În forma lui de urnă funerară,
Ca și-n culoarea ceea, minerală,
Cu prețiozități de piatră rară.

Și ce frumos e-al ierbii simplu fir,
Cu verdele lui natural și crud,
Cu mlădierea-i moale sub zefir
Și murmurele lui ce-abia se-aud!

Și parcă neștiind ce să mai facă
Cu frumusețea lui împărătească,
Păunul gîtul mîndru și-l apleacă,
Catadicsind, cam dezgustat, să pască.

1956

CREZ

Iubit-am binele. Cum l-am iubit!
Nu întrupîndu-l într-un chip cioplit,
Și nu după o tablă cu porunci,
Ci ca pe-o sămînță ce-o arunci
Și nici nu te mai uiți unde-o să cadă:
Pe cîmp, pe-o piatră, într-un om, pe stradă...
L-am semănat din inimă, întreg.
Nici rod nu i-am cerut ca să-l culeg,
Iar cînd a fost — al altuia să fie!
Că binele e fără de simbrie.
Făcut-am binele, cu umilință,
Și pentru om și pentru-orice ființă.
Dar mai cu seamă m-am grăbit să-l fac
Acelui ce-a fost singur și sărac,
Și nu l-am dat de-a dreptul ca o pîne.
Firește,-a fost puțin, — de azi pe mîne —
Că sînt un om și nu am fost avut,
Dar cine l-a găsit nici n-a știut
Ce trecător o fi lăsat pe jos
Bănuț de aur, luciu și frumos.
Adeseori a fost o vorbă bună
Pe care poate orice om s-o spună,
Și totuși, ea a fost ca un pitac
Cînd a primit-o cîte-un om sărac.

Iar uneori a fost de-abia un gînd,
De întîlneam pe cineva plîngînd
Cu fața-ntoarsă, să nu-l vadă nime,
Și ca-n pustie se pierdea-n mulțime.
El nu-mi prindea privirea nici de fel,
Dar poate m-a simțit mergînd cu el.
Puțin a însemnat, sau chiar nimic:
C-am fost un om... ceva atît de mic!
Nu e în stare nimeni să cuprindă
În ochii lui uimiți, ca-ntr-o oglindă
Cu rama potrivită de pămînt,
Atîtea suferințe pe cîte sînt.
De-aceea, poate, oamenii, mereu,
Au căutat în toate cîte-un zeu,
Dar fără-a ști că cel mai bun din zei
E-n fiecare, totuși, dintre ei.

1956

UNUI UCENIC ÎNTR-ALE POEZIEI

Bine-ai venit! De-acum, aici, la noi,
Te vei simți întotdeauna doi.
Aici nu-i singur nimenea și nu e
Nici un model de zeu sau de statue.
Toți sîntem muncitori pe-un șantier,
Că-i pe pămînt, aicea, nu în cer.
Ai poate stîngăcii de ucenic,
Dar îndrăznește, asta nu-i nimic.
Noi te-așteptam cu brațele-amîndouă
Să vii cu picătura ta de rouă.
Hai, scoate-ți ca pe-un crez, din buzunar,
Poemul ce te arde ca un jar,
Poemu-n care-ai potrivit în vers
O stea ce-a apărut în univers.
Și spune-l ca pe o confesiune,
C-o să-nțelegem proaspăta-i minune.
Ca unor buni prieteni spune-l clar,
Zglobiu să-i sune vasul de cleștar.
Și să-i simțim mlădiile lui unde.
Și sufletele noastre ți-or răspunde.
Nu fi sfios, nu cînți întîia oară:
Strămoșii tăi au fost odinioară
Aezi de poezie populară.

Și poate tu, odată, prin străbuni,
Ai mai făcut asemenea minuni.
Vreun vers de-al lor e-n *Miorița,* poate,
Sau în balade de demult uitate,
În care-au pus și dragoste și ură
Și le-au trecut prin veac din gură-n gură.
Aicea ești la tine, între oameni.
Hai, seamănă ca să vedem ce sameni.
Din vorba ta vor crește poate flori.
Le-așteaptă-un milion de muncitori.
Bine-ai venit! Dacă-ai ajuns aici,
E că iubești și oameni și furnici
Și te-a durut durerea celor mici.
Hai, scutură-ți tot rodul tău de pom,
Prieteni, iată-a mai sosit un om!

1956

MITEA *

portret

În amintirea mea îl văd și-acum,
Învăluit în gînduri și tăcere,
Trecînd ca-ntr-o pădure de mistere
Prin lumea estompată-n vis și fum.

Vedea mai bine prin singurătate
Universalele dimensiuni
Și toată bogăția de minuni,
Mai clar și mai simfonic conturate.

Cercă o clipă lacătul secret
Al tainelor nedezlegate încă,
Și, cu-o credință-ascunsă de ascet,
A coborît în hruba lor adîncă.

A rupt, încet, misterelor, fărîme,
Dar prea puține pentru-a lui visare,
Și s-a urcat atunci spre înălțime,
Să fure curcubeele din soare.

* Pictorul Dumitru Sadoveanu.

Şi le-aşternu în game de culori,
Ca să creeze-o lume mai frumoasă,
Cu chipuri, cu privelişti şi cu flori
Şi cu-amintirile lui dragi de-acasă.

Dar toate îi părură-atît de vane,
Şi totul joc, şi tot zădărnicie,
Cu toate încercările umane
De-a cuceri ceva din veşnicie.

Şi azi penelul, dalta stau stinghere.
E moartă mîna ce le-a mînuit,
Şi-s numai fum visatele himere,
Ca lumea unui zeu care-a murit.

octombrie, 1955

LA GOANĂ

Ca înainte de crearea lumii,
Pădurea stă încremenită, dreaptă.
La cîte un stejar, ca nişte mumii,
Stau vînătorii neclintiţi şi-aşteaptă.

Răsună-n jur tăcerea senzitivă.
Din sat s-aude-un cîine care latră.
Şi toţi trăim în liniştea de piatră
O-ndelungată clipă primitivă.

Au izbucnit goneşii dintr-o dată
În fluiere şi strigăt de năvală.
Cu lungi ecouri în tăcerea goală
Pădurea stă-nainte, nemişcată.

Ba, a căzut o frunză de stejar
În faţa mea, şi, tot, am tresărit.
Dar nu-i nimic... Şi iarăşi împietrit
Pîndesc atent ca cel dintîi barbar.

În ochii-mi mari, strămoşii de demult
Pîndesc şi ei cu-aceeaşi nerăbdare;
De aceea-mi bate inima mai tare,
Şi la un loc cu dînşii stau şi-ascult.

Se-apropie un val sonor de larmă.
Un lup stingher ascultă și se-ntreabă.
Cu stele mari în urmele-i de labă
Pășește rar... Un foc prelung de armă !

Iar peste capul tuturor, departe,
Prin vîrfuri, ca o frunză tremurînd.
O gaiță se vaită, blestemînd,
Ca sufletul sălbăticiunii moarte.

1928

LA VÎNĂTOARE CU MAESTRUL MIHAIL SADOVEANU

LECȚIE

Pe-un lan de grîu de toamnă, pe-un colnic,
Merg la vînat de iepuri, la picior,
C-un cîine arămiu în fața lor,
El, maistrul nostru, și un ucenic.

Băiatul merge mai în urma lui,
Ținîndu-și arma ca de prezentare.
Din grîul înverzit nimic nu sare
Și-i umblă ochii peste cîmp, haihui.

Dar iată că deodată, din pămînt,
Mișcă un bulgăr cenușiu din loc.
Băiatul slobozi grăbit un foc,
Și focul presură alice-n vînt.

„Ai tras în urma lui. Nu e nimic !"
Îi spuse-atuncea maistrul lui, vecin.
Și cu o lovitură trasă-n plin
L-a corectat, în scurt, pe ucenic.

COCOSTÎRCU-ALBASTRU

Sînt poate-acuma douăzeci de ani
De cînd pe-o toamnă cum o alta nu-i,
Cu colorit de flăcări şi gutui,
Am fost cu maistrul la vînat fazani.

Stăteam în dreapta lîngă un tufiş
Cînd tocmai în bătaia puştii noastre,
Măreţ fazan cu penele albastre
Se ridică deodată-n luminiş.

Pe cerul pur avea sclipiri de astru.
Şi maistrul i-a dat voie să se ducă.
El avusese-o stranie nălucă :
I s-a părut că-i COCOSTÎRCU-ALBASTRU.

1954

CRONOS

Nu se poate
Să ne fi dus pe amîndoi în braţă,
Din dimineaţă pînă-n dimineaţă,
Batrînul Cronos din antichitate...

N-am bănuit plutirea lui de uli
În ireale înălţimi albastre
Şi pe deasupra capetelor noastre,
De iremediabili somnambuli.

1938

NEDUMERIRE

Pe neștiute străzi de lume pline,
Merg singur, izolat ca-ntr-un pustiu.
Dar gîndul meu e-atît de mult la tine,
Încît, surprins, eu însumi nu mai știu
Cum nu te văd alăturea de mine.

1938

AMINTIRE

Chipul tău, nedumerit și trist,
Ca de copil care privește-o stea,
Chipul tău de-aseară, cînd m-am dus,
Și-acuma stă în amintirea mea
Ca stranii viziuni aeriene,
Cum a rămas figura lui Isus
De pe năframa Sfintei Magdalene.

1938

DORINȚI

Cînd voi muri, să m-aruncați în mare,
Acolo unde marea va fi mai furtunoasă,
Să fiu iar picătura de apă și de sare
Și să mă regăsesc la mine-acasă.

Cînd voi muri, să m-aruncați în mare,
Să mă întorc, epavă, în portul de plecare.

Cînd voi muri,
Atunci cînd voi fi singur cu veșnicia-n față,
Aș vrea să-ți pot odată, în taină, mulțumi,
Că te-am găsit și te-am iubit în viață.

1938

MINIATURA ASTA, CA MUZICA

În ziua cea din urmă, va fi-ntr-o primăvară,
Cînd va cădea în mine o nesfîrșită sară,
Cînd veți privi alături, și nimeni n-o pricepe
De-i vreun sfîrșit vreodată la tot ce-atunci începe,
În mîinele aceste, ca-n rugă adunate,
Ca-n niște scoici pe plajă, de mare aruncate,
Va stărui fiorul tău cald ca un parfum
Rămas din alintarea pe care-o simt acum.
Și-n palma cu inscripții de viață încheiată
Voi mai simți eu trupul ce-am dezmierdat odată,
Ca pe-o statuie mică ce-aș fi furat din viață,
Să nu fiu așa singur pe-oceanele de gheață.
Miniatura asta, ca muzica, fluidă,
Va coborî ascunsă, cu mine, în firidă,
Și nimeni n-o să știe că am plecat cu ea...
Încarc această clipă cu veșnicia mea.

1937

RETROSPECTIVA

Prin timp, în trecut,
Ca într-o cenușie depărtare,
Pe plaja cea stranie, —
Ca tot ce nu am cunoscut
Vreodată, —
Gîndul meu, retrospectiv, te cată.

Cerul are transparenți de glastră,
Marea e neverosimil de albastră ;
Sub terasele falezelor abrupte
Valurile poartă pînze rupte
De afișe mari, marine.
Se închide marele acvariu cu vitrine,
În care,
Prin luminoasele abisuri
Cu aerul umed și pur,
Au plutit fantasticele visuri
Ale picăturii tale de azur.

Pe necunoscuta plajă pe care-ai fost,
Și pe nisipul cu sclipiri de os,
Caut urma trupului tău frumos,
Pe care amintirea-mi îl știe pe de rost.

Caut căldura lui coaptă de soare,
Fruct rar din paradisuri submarine,
Din care mai respiră reminiscenți saline,
Sub arșița căzută să-l dogoare.

Caut, în urmele lăsate de sandale,
Fantezia jocurilor tale, —
Drumu-acela, înstelat de vrajă,
De la vila ta pînă la plajă,
Ca-ntr-o regiune reală, de cer,
Unde viața ta mi-a fost mister.
Caut inelele dorințelor tale,
Îngropate de tine, în joc, în nisip,
Și cercetez fiecare chip,
De care te-au legat algele mortale.

Caut marea neverosimil de albastră,
Care-a sărit orizontul,
Ca să intre pe fereastră,
La tine,
Să-ți lingă picioarele,
Să ți le aline,
Cu-alintări catifelate și feline.

Caut să văd soarele
Turnînd, din toate amforele lui, lumină,
Să te-nfășoare-n ea ca-ntr-o hermină.
Caut să văd vîntul jucîndu-se cu totul,
Cu toate valurile care sar orizontul.
Să le mîie ca pe niște dihănii
Cu tălpile de spumă și de sănii ;
Să văd, de dragul trupului tău cald,
Stoluri de îngeri cum se scald
Și cum îți întind, prin genuni,
Plasa cea cu stele și minuni.

Şi-n loc de-această fermecată vrajă,
În care zeii mării, toţi, în soare,
Ţi se jucau cu scoici sonore la picioare,
Numai tu să-i vezi şi să-i auzi,
M-a întîmpinat toamna pe plajă,
Cu ochii uzi
Şi grei de amintiri secrete.

O toamnă cu privirea voalată
De vii tristeţi şi de regrete
De tot ce-a fost şi a trecut odată,
Cu o imensă, stranie melancolie,
Pe drumul care duce-n veşnicie.
Cernea nisip prin nevăzute site,
Ca o nebună dusă de ursite,
S-acopere pe plajă urmele tale,
Acele mici insigne de sandale...

1937

SINGURĂTATE

Singurătate !
Noapte !
Încep amintirile
Să vorbească.
Auzi !
Nu-s heruvimi,
Nu-s nici strigoi,
Ci viaţa ce mai dăinuie în noi.
Vorbesc ce ştiu mai de demult
Şi n-am uitat.
Şi totuşi stau şi le ascult
Neîncetat.
Le vine oare glasul lor din mine,
Sau altcineva începe să le spună ?
Ale lor vorbe nu îmi sînt străine,
Şi totuşi parcă vin din lună ;
Sînt vorbe fără glas,
Ca sufletele fără trup,
Ca ceva care-a rămas
Dintr-un trecut mîncat de lup.
Poate că asta-i tot ce va rămîne
Din zilele care-au trecut,
Din zilele acum batrîne
Şi din fiinţa mea de lut.

Cine vorbește, cine ?...
Cine-mi cunoaște viața pe de rost
Cu tot ce-am fost,
Cu tot ce-a fost în mine ?
În care foi nescrise s-a înscris,
În ceară, ca-n vechime,
Prea lungul și nefericitul vis,
Pe care nu l-am pus în rime ?
Trecutule, de ce nu taci ?
Eu te credeam de-atîta vreme mort.
În ce genuni întunecate zaci ?
În ce celulă te mai port ?
Aud atîtea glasuri cunoscute !
E glasul mamei.
Moartă de atîta vreme,
Ca din adîncuri prinde să mă cheme,
Și glasul tatii, cunoscut, sever,
Se-aude-ncet, de undeva din cer.
Și glasul fratelui meu Jan,
Cald și cuminte cum îl știu,
Parcă-ar fi viu,
De prin uitări ce-au nins troian.
Și-apoi, de-acum, mai de aproape,
Din ziua mea de ieri,
Și glasul tău,
Melodios șopot de ape,
Venit din nicăieri.
Și buzele cu amintiri de maci,
Și ochii tăi de-un verde șters,
Și rîsul tău cu ritm de vers,
Și armonia ta din mers,
Și vorbele ce le-așteptam
La despărțire,
Cînd ai rămas privind pe geam,

Așa-n neștire...
Și tot ce-am vrut și nu mi-ai spus,
Și zîmbetul ce mi-a apus...
De unde-mi vin,
Atît de clar și de senin ?
De unde-această tainică minune ?
De unde-această televiziune ?
De unde —
Acest păienjeniș, de unde,
Ce mă-mpresoară, — nevăzută plasă,
În pacea cu eternități din casă ?
Eu, cel ce sînt și ce gîndesc acum,
Sînt parcă propriul meu fum,
În care nu mai știu
De nu mi-i azi trecutul mult mai viu,
Decît acel ce-n mine întîrzie,
Aievea, cu balsam de veșnicie.
Tăceți, tăceți,
Fantomele trecutei mele vieți !
Mi-astup urechile să nu aud,
Pomelnicul reînviat și crud.
Dar glasul vostru-i fără glas.
E ca tăcerea ce-ar vorbi
Și
M-ar urmări la orice pas.
Aud.
Și nu e nimeni ce vorbește
Încetișor.
Mi-i doară craniul meu sonor...
Și-n el răsună,
Cu irealul unui clar de lună,
Pe coarde-ntinse și subțiri,
Neadormitele-amintiri.
În patru ziduri stau închis.

În ceruri nu străpung antene.
Mi-am interzis
Și simfonia unui vis.
Și totuși unde herțiene
Mi-aduc atîtea amintiri
Pe coarde-ntinse și subțiri...
Din vastele singurătăți,
Din alte dăți,
Din a uitărilor caverne,
Le-aud din nou,
Ca un ecou,
Al unor glasuri neștiut eterne.

1941

CÎNTECUL PIERDUT

Tot ce-am avut în sufletu-mi mai bun,
Oricît am vrut, n-am cutezat să spun.
De altfel, vorbele acelea nu-s
Altcuiva vreodată de tradus.

Pe urmă, nu știu cum, printr-o minune,
Mai bine fără-un sunet se pot spune.
Dar poate nerostitul meu cuvînt
Era întîia notă-a unui cînt.

Și după cîntu-acela-mi pare rău.
Poate-aș fi pus în el și glasul tău...
Dar se va împlini mai înainte,
Sînt doar și cîntece fără cuvinte.

Pe străzi, prin Praga, mîine-o fi rămas
Un cîntec neștiut și fără glas,
Un cîntec singuratec, fără rost,
Și nimeni nu va ști al cui a fost.

Praga, 1 mai 1956

LUCEAFĂR DE SEARĂ

Eu port ascuns și nevăzut în mine
Un fost altar cîndva, azi în ruine,
Și port icoane colorate-n lemn,
Pe care-i șters și cel din urmă semn.
Și candeli vii odată, stinse-acum,
Opaițe cu miros greu și fum.
Înspre sfîrșitul vieții mele port
Tot ce a fost cîndva și azi e mort.
Învăluite-n cenușii miraje,
Se pierd morminte fără de grilaje :
Părinții mei și fratele meu Jan,
Pe undeva-n pămîntul moldovan...

Dar tu, acum, pe-această noapte grea,
Îmi luminezi, zîmbind, tristețea mea.
Simt, crud, că totul este prea tîrziu ;
Mi-e frică și de stele prin pustiu.
Mă cheamă înapoi viața parcă,
Și nu mai poate nimeni s-o întoarcă.
Ce tragic caut fața ta senină ;
Mai bine-mi văd tristețea în lumină.
Ce-amar e gustul fericirii mele !
Văd tot mai sus puzderia de stele,

Și cînd întind o mînă să le-ating,
În fiecare stea prind un paing.
E parcă apa Stixului pe-aproape.
Că simt răcoarea negrelor lui ape,
Dar de ființa ta pierdut mă prind,
Cu ochi de vietate, suferind.
Cînd simt privirea ta că mă-mpresoară,
Simt iar lumina de odinioară,
Luceafăr drag, luceafăr drag de seară.

1951

MOARTEA PĂMÎNTULUI

Ninge mărunt și grăbit;
Pămîntu-i uitat în neguri albe,
Urcat în cer,
Sterp și stingher.
Nici un zeu nu l-ar mai găsi.

Tăcerea calcă mut pe zăpadă.
Fără urme,
Ca o stafie rătăcită.
Ninsoarea cade peste ea,
Si-o acoperă,
Și-o omoară,
Și e și mai multă tăcere.

Muntele-i ca o navă înghețată,
Surprinsă de viscol la Polul Nord.
Mateloții au murit de ger,
Ninsoarea vrea s-ascundă crima.
Să nu se mai știe nimic,
Și chiar nimeni nu știe nimic.
Pe coverta-nțepenită
A căzut din zbor o pasăre moartă;
Ultimul om își aruncase inima.

Și ninsoarea a căzut mai departe,
Să o acopere...
Nimeni nu mai știe nici de asta.
Ninge, ninge cu zăpadă și cu sară,
Pentru întîia și ultima oară.
Eu sînt cel din urmă om.
Strig, și nu e nimeni să m-audă.
Urlu, și-au înghețat toate fiarele.
Pun mîna pe trup, și-l simt fierbinte.
Asta-i tot ce-a mai rămas din soare
Și din lava de-altădată.
Trupul meu arde ca o torță.
Ninsoarea se topește pe obraz,
Pe mîni,
În ochi,
Pe viața mea...

Ninge des, nu se mai vede nimic.
Vine-o noapte albă și halucinantă,
Jur împrejur,
Lucrurile nu mai există decît dacă le gîndești.
Așa trebuie să fie-n fundul oceanelor ce-au înghețat.

Restul lumii nu mai este decît în amintirea mea,
Și-n miniatura cu flori japoneze
Din ochii mei.

1938

ÎNTOARCERE

Mă-ntorc prin timp ca soarele-napoi,
Pe sub pămînt s-ajung la început.
Privesc în urmă, singur, spre trecut,
Cu purităţi astrale de strigoi.

Alunecă-n caicuri timpul mut,
Pe ape moarte fără de zăvoi.
Îmi strînge gîtul un regret greoi
Şi lungi priviri pe frumuseţi de lut.

S-au stins, cenuşă sură-n depărtare,
Ale copilăriei stranii focuri
Ce s-au aprins cîndva arzînd din soare.

Cum au murit acele roşii jocuri!
Cu nostalgii de păsări călătoare,
Mă-ntorc prin zgură spre natale locuri.

1930

NATURĂ MOARTĂ

În mine însumi ciclul meu firesc se-nchide,
Azi împlinit ca toamna, cînd frunzele se scutur.
Mă duce înspre larvă, zbor obosit de flutur,
Şi-nchid natura moartă a unei crisalide.

S-au stins înalte focuri, ce-au ridicat la cer
Fantastic joc de flăcări şi umbre, cu tumult.
Se stinge-ncet magia de viaţă şi mister,
Şi totul e ce este, şi nu-i nimic mai mult.

Ce mi-a părut gigantic şi-am admirat odată
A tot scăzut cu vremea, şi astăzi este mic.
Şi umbra mea întreagă sub mine-i adunată,
Şi dincolo de lucruri azi nu mai e nimic.

Au mai rămas legende şi cîte-o epopee,
Misterele stau moarte, ca cetile pe văi.
Sînt astăzi nemişcate efigii de camee,
Figurile iubite în viaţa mea dintăi.

E tot prelung preludiul de moarte naturală.
Nici o celulă-n mine acum nu mai visează.
În jur întreaga lume e tristă și reală,
Și-i ora cinci, și-i iarnă, și-afară înserează.

1950

FIUL OMULUI

1933

Sînt fiul omului,
Sînt țărîna pomului,
Sînt robul pămîntului,
Și-mi port blestemul greu,
Cum l-a purtat și tatăl meu,
La marginea mormîntului.

Am fost născut în durere,
Și pîinea o cîștig cu sudoare.
Și trec, fără rost, prin tăcere,
Prin beznă și prin soare.

Nici primăvara, în atelier,
Nu intră nici o flamură de cer,
De cum pășesc în el, de dimineață.
Afară este parcă numai ceață,
Și toate-s sub o pînză cenușie,
Și timpu-i seară care întîrzie.

O, soare, unde e lumina ta,
Și acel pic sărac de bucurie,
Care-i afară, în văzduh, în glie,
În gîzele ce joacă pe cîmpie,
S-o văd o dată, să mă pot uita?

În primăvară tot pămîntu-ncearcă
Să-şi mai aducă înc-o dată-aminte
De ce a fost cîndva, mai înainte,
De florile din Paradis.
Şi, parcă,
Atunci pămîntul are-un vis,

Un vis frumos, cu flori şi cu parfum,
Din amintiri ce dăinuie şi-acum.
Visează tot, şi animal şi pom,
Gîndacul, cît e el de mic,
Învie, cum n-a înviat un om.

Şi eu nu mai visez nimic.

De ce nu-mi e şi mie scris
Să am reminiscenţi de Paradis ?...

*

Urlă fabrica la şase,
Mă ridic în cap de oase,
Calc prin zgura înnoptării,
Eu, cu alte arătării...
Nimeni un cuvînt nu spune,
Siluete de cărbune.
Fiecare stins robot
Îşi ia fişa de control,
Intră-n ceas, cu trup cu tot,
Negru şi cu capul gol.

Şi-i rotiţă, manivelă,
Şi-i motor, şi e bielă,
Şi e cheie şi şurub,

Şi nu-i suflet, nu e trup,
Nu e gînd, nu e mister,
E transmisie de fier,
E maşină-om de lut,
E robotul surd şi mut.

*

Seara urlă iar la şapte,
Vine linişte şi noapte.
Capul hăuie : un stup,
Braţele cad greu pe trup.
Paşii singuri merg şi ei,
Înspre casă, spre ai mei.

Nu mai e iubire-n mine,
Cad pleoape pe lumine.
Totu-i sterp, e fără rost,
Unde-am fost, de ce am fost ?

Sînt doar oase grele, grele,
Şi le-adun, că-s doar a mele.
Şi le strîng sub cap, sub mine,
Ca să steie pînă mîine,
Iarăşi numai pîn' la şase.

Ale mele, grele, oase !...

Asta-i tot, şi iar şi iar,
Mărţişor de calendar.

CÎNTECUL CRĂCIUNULUI

E Crăciun, un alt Crăciun,
Pentru cine? La ce bun?

Numai pe trei zile ieri s-au stins cuptoarele,
Parcă dintr-o dată a apus şi soarele.

Şi s-a-ntins solemnă, peste tot, tăcere,
Şi în noi, şi-n lături, prin ateliere.

S-au oprit greoaie roţile de fier,
Ce-nvîrteau într-una fire de mister.

Pe pereţi fac umbre spiţele, în cruci,
Şi cazanul mare — elefant de tuci —

Cînd s-a stins tabloul luciu de lumini,
S-a culcat să doarmă-n sala cu maşini...

Plînge-ncet uleiu-n picuri pe-un resort...
Fabrica-i oprită, timpul este mort.

E Crăciun, un alt Crăciun,
Pentru cine? La ce bun?

Chiar din astă seară pînă mîini la şapte
N-o să umble, umbre, echipe de noapte.

Pe trei zile numai, pe puţină vreme,
N-au să ne mai bată lungile blesteme,

Care ne apasă, negre, fumurii,
Şi pe noi şi casa noastră cu copii.

Iar în sala goală, moartă şi severă,
Prin ferestre nalte, cu geamlîc de seră,

Unde-am ucis viaţa, fără ca să ştim,
O să treacă luna ca prin ţintirim.

Şi-o să fim în lume, de Crăciun, şi noi,
Dezgropaţi cu ziua, ca nişte strigoi...

Ce-o să facem, oare, noi, cu viaţa noastră,
Cu privirea asta, stinsă şi albastră,

Cînd ne este-a noastră pentru-aşa puţin?
O să bem uitare în pahar cu vin,

Ca să nu ne temem că ne-am deşteptat
Dintr-un vis al nostru rău şi blestemat.

E Crăciun, un alt Crăciun,
Pentru cine? La ce bun?

O să-mi văd copiii, ce mari au crescut,
Am să-i văd şi ziua; nu i-am cunoscut.

Şi pe mine însumi o să mă mai ştiu,
Dezgropat din ore, istovit dar viu.

Pe trei zile nimeni timpul nu măsoară,
Pe trei zile nimeni viaţa nu-mi omoară.

O să-mi scot din mine gîndurile-n ciuturi,
Pe zăpada albă, cu sclipiri de fluturi.

O să-mi port privirea ziua cît e soare
Şi-o să umblu-odată noaptea prin ninsoare,

Să o simt pe faţă — flori de liliac —
Şi pe urmă nu ştiu ce am să mă fac,

Că-s străin de viaţă, şi de tot străin,
Şi de multă vreme nu pot să mă-nchin.

E Crăciun, un alt Crăciun,
Pentru cine? La ce bun?

Iarăşi o să-nceapă iureşul de roţi,
Moara vieţii mele, moară de iloţi.

Iar cobor în iadul din ateliere,
Isus fără tată, fără înviere.

decembrie, 1932

ÎN MINĂ

Iau felinarul şi cobor în mină:
Un animal străvechi în vizuină.
Sirena a ţipat de trei ori pentru noi
Ca strigătul cucoşului pentru strigoi.
Să ne grăbim, că soarele răsare.
Cum i-o mai fi lumina caldă oare,
Cum o mai fi viaţa pe pămînt?
Că eu de la-nceputuri o văd ca din mormînt.
Nici nu ştiu de mai sînt stele pe sus.
Noi căutăm pe cele ce-au apus
Şi praful lor de-argint prin galerii
Unde-au căzut în nopţile tîrzii.
Să ne grăbim spre fund să nu ne prindă
Lumina ceea albă de oglindă.
Să ne grăbim, strigoi ai omenirii,
Să nu ne-ajungă oamenii din urmă,
Să nu ne prindă-ntîrziind pe sus,
Să nu ne vadă negri ca pămîntul,
Să nu ne simtă ochii ca oţelul,
Să nu ne-audă scrîşnetul de cari ai beznei,
Să nu se înspăimînte cînd vor descoperi că sîntem oameni
Şi noi, scafandrierii pămîntului.
Mă tem de oameni şi se tem de mine.
Nu-i bine să ne mai uităm unul la altul.

MOARTEA ŞOMERULUI

I

Am ochii mari de lup ieşit la pradă.
Am ochi flămînzi
Ce nu mai pot să vadă,
Dar cer mîncare.
(Ochii mei, odată, blînzi...)

Am ochii mari şi totul mi-i departe
Şi totu-i ca-ntr-o ceaţă,
Şi eu mă uit direct la moarte
Faţă-n faţă...

Tot ce era se-amestecă-n privire
Şi, ireal, se clatină în vid.
Sînt toate altfel ; mă uit cu uimire
Şi ochii mei mi-i teamă să-i închid.

Ochii-aceştia ce mă duc de mînă
Ca pe-un orb pe-o stradă mare
Şi de-o săptămînă
Caută mîncare,
Peste tot, mîncare...

II

Inima mea,
Care iubea copiii mei
Ca pe trei zei
Şi o femeie caldă, tînără şi blîndă,
A coborît în pîntece la pîndă
Şi în stomacul meu de animal,
Cu poticniri de cerşetoare,
Repetă ca un papagal :
Mîncare şi mîncare...

III

Gîndurile mele în singurătate
Cu care eram mîndru şi ateu
Au pierit de foame, toate,
În capul meu.

Şi totu-n mine şi în jur e vid,
Şi zările tot mai deşerte se deschid,
Şi-n mintea mea au început să urle
Clovni mititei cu surle,
Şi să joace
Clovni, care vin tot mai încoace,
Să-mi aducă mie, ca la regi,
Două pîni de-un kilogram, întregi,
Pe-o tabla de asfinţit,
Şi un crai nou drept cuţit...

IV

Stau hrăniți în pușcării
Numai dincolo de-un zid,
Ca să facă jucării
De Crăciun pentru copii
Oameni care au ucis,
Și au ce mînca...
Dacă aș putea
Și eu să ucid,
Și să intru-n paradis!...

V

Este pămînt pentru boi ca să are,
Este cîmp pentru ei ca să pască.
Vreau să ar, să-mi dea de mîncare,
Să mănînc iască.
Pentru cai și pentru boi
Este iarbă și trifoi,
Și prin iarbă uneori
Pîlcuri galbene de flori.

VI

Cei ce țin pisici și cîni
Să mă ia pe mine,
Ca să am și eu stăpîni
Și să latru la oricine.
Am să merg în patru labe
Dus în lat de niște babe,

Am să stau pe canapea
Cu ochi calzi de catifea;
Am să torc din nas, urzeală
Pentru-a voastră plictiseală.
Nici o pernă n-am să rup.
Dar îmi vînd ființa mea
Cui o vrea ca să mă ia
Drept un cîne-lup;
Sau pisică, și-am să miaun;
Noaptea am să merg pe streșini
Și-am să torc ziua pe-un scaun...
Faci de toate cînd te simți că leșini.

VII

Mă uit spre zări: ce mare e pămîntul!
Și nu-i nimic al meu cît e de mare,
Cu șesuri adormite-n înserare,
Cu dealuri îmbulzite ca cirezi
Ce merg prin asfințituri, la culcare;
Cu vii, cu lunci și cu livezi,
Cu munți în care fiarele trăiesc
Și păsările beu
Dintr-un izvor dumnezeiesc...

Și nu-i nimic al meu.

*

Sînt lanuri mari de roade și belșug;
Cresc din pămînt, din ploaie și din soare
Printr-o minune fără dezlegare,
Bob cu bob,

Şi pentru mine nu mai este plug
Şi nici o parte din minunea mare
Şi nu mai pot să fiu nici rob,
Să am un jug...

VIII

Iată că scoboară dumnezeu
Să mă ducă-n mină înapoi
Rămîn toate peste capul meu,
Cu-ale voastre case, şi cu voi.
Cerul-i pentru mine prea înalt;
Eu trec în întunericul celalt,
Şi-n el, privirile mele
Merg ca izvoarele, sclipind
Prin noaptea fără stele
Prin care-oi fi murind.

Jur împrejur e tot pămînt
Şi uzi pereţi de stîncă
Şi-n gura mea e tot pămînt
Şi gura mea-l mănîncă.

(*Adevărul Literar*, 1 mai 1932)

FABRICA

Printre case scunde, la periferie,
Fabrica e parcă o mitropolie
Pentru credincioşii unei noi religii
Fără de icoane, fără de efigii,
Fără de minuni, fără mister,
Fără viaţă viitoare-n cer...

Slujba-ncepe-n zori de dimineaţă,
Cînd lumina-i numai ca o ceaţă
La-nceput de lume fără bucurie,
Cînd se pierd pe poarta cenuşie
Umbre negre şi încovoiate,
Fără nume, fără de dreptate.

*

Intră oameni între roţi,
Numai umbre negre, toţi,
Aplecaţi peste altare:
Strunguri repezi şi cuptoare.
Şi pe chipul supt şi smead
Ard reflexe roşi de iad.

Repezi sfîrîie rotiţe,
Fug mosoarele pe iţe,
Trei roţi mari fac semne, calme,
Bat curelele din palme,
Ac roş tremură-n gradaţii,
Totu-i iureş şi vibraţii.

Nu s-aude un cuvînt
Nici în cer, nici pe pămînt...
Şi-n vacarm de fierărie
Sună brusc o sonerie.
Clopoţei sonori de sănii.
Bate-o umbră lungi mătănii
Lîngă o maşină mare
Ridicată în picioare.

În urechi — ca blestemate,
Intră zgomote de roate
Cu scrîşnire de cuţit,
Fără de sfîrşit,
Fără de sfîrşit.
O ! de-ar sta o clipă, toate.

Şi-ntre roţile nebune
Care nu mai vor să steie,
Mîzgălită de cărbune
Leşinată-i o femeie,

Cînd pe scara principală
Cu coloane în stil mauı,
În mătasă naturală
Urcă grav viţel de aur.

(*Torţa,* 14 ianuarie 1935)

APOSTROFA SĂRACULUI

Nu te uita la mine ca la o piesă rară,
Că haina mea din cîrpe e totuşi unitară,
Aşa cum îmi atîrnă, pe coaste, pe vertebre,
Dungată-n lung şi-n lături, ca pielea unei zebre.
Ştiu, are o pulpană, în roş, din catifea,
Şi-n cealaltă parte, un capăt de perdea.
Acestea-s două petici de fond, de căpătîi,
Tăiate-odată dintr-un vagon de clasa-ntîi,
Şi-apoi, bucăţi modeste de stor, şi chiar de sac,
Cusute laolaltă de-o mînă de burlac.
Mai ştiu — dintr-o oglindă — că dacă te apropii,
Ea seamănă, de-aproape, cu harta Europii,
Şi dacă m-aş întoarce, ai constata pe spate
Un continent în care sînt sute de regate,
Republici mici, sărace, imperii fără tronuri,
Şi toate colorate în diferite tonuri.
Cînd o dezbrac, şi cinic, de mine mai fac haz,
Parcă arunc din umeri un ilustrat atlaz,
Montat ca o reclamă sinistră şi bizară
Pentru o vastă şcoală de clasa-ntîi primară.

*

Şi totuşi, sub aspectul de tip de panoramă,
Eu port cu demnitate spăimîntătoarea dramă,
Aceea anonimă, fără subiect şi nume,
A celui pentru care nu este loc în lume.
Căci sub costumu-acesta, dezafectat, de dric,
Îmi duc mascat destinul de om înspre nimic.
Eu sînt acel ce n-are nimica pe pămînt,
Pe care-l udă ploaia, pe care-l bate vînt.
Eu nu ştiu ce e timpul, n-am mîine şi nici ieri,
Şi sînt mereu la capăt, căci merg în nicăieri.
Sînt toate ale mele, căci nu-i nimic al meu,
N-am vreun stăpîn asupra-mi, cum n-am nici dumnezeu,
Că sufletu-mi iubeşte sau nu pe cine vrea.
Pe orice drum calc singur, e-mpărăţia mea,
Pe care-am cucerit-o fără ostaşi şi luptă.
Că-i haina libertăţii, jingherca asta ruptă ;
Ea nu mi-i grea pe umeri, de remuşcări şi crime,
Căci n-am ucis nici fiare, n-am împilat pe nime.
Nu schimb ruptura asta cu blana ta de lutră,
Cum nu-mi dau faţa asta pe gingaşa ta mutră.
Aşadar, altădată, cînd mă-ntîlneşti pe drum,
Nu-ţi mai întoarce capul din cale, ca acum.

1943

ISTORIE UNIVERSALĂ

Am citit istoria lumii de la începuturi,
Cu suliţi, şi cu săbii, şi cu scuturi.
Am citit istoria urilor universale
În care omul trebuia să umble-n zale.
Am aicea şirul cela nesfîrşit de împăraţi.
Suflă-n file viaţa lor ca nişte zvonuri :
Toţi au ucis, mişel, părinţi sau fraţi,
Ca să se urce, grandioşi, pe tronuri.
Ca umbrele de nori care plutesc pe lacuri,
Le rătăcesc fantome prin pagini şi prin veacuri.
Am citit istoria asasinatelor în purpură
Şi-a plăgilor ce pe dedesubt supură.
Am citit istoria scrisă fălos cu sînge
De cel învins, ca şi de cel ce-nvinge.
Istoria atîtor uitate cimitire,
Cu-oseminte-mprăştiate în neştire.
Nu e palat istoric cu stemi imperiale,
În care n-a stat unul ascuns între perdele,
În care nu sînt pete de sînge pe podele,
Şi noaptea nu trec umbre prin camerele goale.
Da, am citit această prea ruşinoasă carte,
O enciclopedie de-ambiţiuni deşarte.
În gloriola fiecărui personaj istoric
Am simţit şi umbra craniului lui Yorick.

Cunosc și geografia victoriilor celebre,
Pe hartă însemnate cu tibii și vertebre.
În locurile-acelea a fost un abator
În care, pentru aur și glorii, un nebun
Trecu prin foc și săbii de-a valma un popor,
Sau l-a jertfit, mai falnic, pe un afet de tun.
De la Homer încoace e-o lungă Iliadă,
În marmoră săpată de-un ascuțiș de spadă,
Și-apoi, transpusă-n cîntec, inscripții și în tomuri,
Cu figurini de ctitori pe un vitrai de domuri.
Cald oploșiți pe lîngă bucătării de curte,
Scribi ai acelor vremuri, de dragul unei turte,
Au adulat cruzimea, la regi contemporani,
Prin artă să străbată prin miile de ani.
Vili cronicari ai vremii, din marea lor recoltă,
N-a însemnat nici unul o filă de revoltă.
Alăturea de Cezar, la lojă, în arenă,
Ei au brodat cu lauri însîngerata trenă,
Și nu muriră liberi precum mureau colonii,
Ci au pierit pe scară, alături cu bufonii.
Istoria-omenirii nu este cum s-a scris,
Ci ditirambi pe moaște de negru paraclis.
Istoria-omenirii e cronica cea mută,
De nimeni încă scrisă, de nimeni începută,
A suferinței grele și-a jertfei fără nume,
A gloatei anonime ce a căzut în lume.
Mulțimile acelea de cronicari uitate,
Care-au visat și-atuncea mai multă libertate.

Istoria aceasta nescrisă, printre linii,
Cu tot ce cuceriră romanii și elinii,
Cu crîncene războaie, creștine și păgîne,
E-n fond caietul zilnic al luptei pentru pîne,
Oricare-a fost motivul, eroii ei și scena,
Chiar și atunci cînd lupta s-a dat pentru Elena.
Și-o simt trăind în marea mișcare de acum,
În care merge-n rînduri și pe același drum
Pe unde altădată plebeii sîngerară,
Spre zorii libertății, mulțimea proletară.

1945

1907

Pe-un ciot de scaun cu trei piciorușă,
Ce ține ziua loc de pirostrii,
Stă, mut, țăranul, răzimat de ușă,
Privind în gol, cu ochii lui pustii.

E noapte ? E tîrziu ? El n-are ceas.
E timpul pentru el într-o-ntinsoare
Și-i lung ca drumul fără de popas,
Cu soarele și vîntul în spinare.

Ca dracu scurmă vîntul brusc în vatră,
Prin horn și șperlă șerpuindu-și coada,
În fața omului stînd ca de piatră,
Cu pletele pe umeri ca zăpada.

Tot s-a sfîrșit în pod și pe cuptor,
Și el vîndut pe nu știu cîte veri.
Stă viața înainte ca un nor ;
N-au rost nici muncă oarbă, nici poveri.

E totul, orice-ai face, în zadar,
O știe el de șaptezeci de ani.
Nu are rost să mai înceapă iar,
Prin miriști, arături și bolovani.

Îi stau și noapte și pămînt în spate,
Și scăunelu-i trece prin ciolane.
Și-n alte zeci și zeci de sate
Gîndesc ca dînsul șapte milioane.

Își joacă foamea puii de năluci.
Pe cîmpul larg pe care l-au călcat
Picioarele lui negre ca de tuci,
Încoace și încolo la arat,

Își sîngerează tălpile crăpate
Prin rugii lungi și încîlciți de mure,
Cu jugul nevăzut și greu în spate
Pe lîngă boii cu grumaze sure.

Își joacă foamea stafii prin cenușă,
Și mîinile ca niște rădăcine
Stau gemene ca puse-ntr-o cătușă
Și cu veninul îngroșat în vine.

Și doar au semănat și-au strîns mereu,
Dar de puține ori au mers la gură.
Au făurit ca nici un dumnezeu
Pîni și averi — dar cine i le fură ?

E-acum secătuit și fără vlagă —
O scorbură de salcie bătrînă.
Tăcerea nopții pentru el se roagă,
Cu el prietenă, ca de țărînă.

Își joacă foamea flacăra prin stuhul
Acoperișului învolburat de fum.
Și parcă s-a aprins întreg văzduhul,
Și fug prin aer funigei de scrum.

Și-aleargă el cu părul-n vînt, vîlvoi,
Răzbunător și aprig ca un zmeu,
Cu tălpile desprinse din noroi
Și cu puteri cumplite ca de zeu.

Afară s-a iscat cumplit furtună
Și foamea-și joacă furcile pe cer.
Din ceruri cade un pătrar de lună, —
Un iatagan înfierbîntat de fier.

Se-nalță pînă-n stele vîlvătaie,
Și mintea-i arde-aprinsă, nu știu cum.
Ca un vîrtej incandescent de paie,
Ce-ar alerga nestăvilit pe drum.

Furtuna trage cu-amîndouă mîni
De funii în clopotnița pustie.
Și sună clopotele din bătrîni,
Și cin' le sună, nimenea nu știe.

Țăranu-a smuls din streașină de șură,
De parcă-ar merge la cosit, o coasă.
Și pentru puțintică udătură,
Pornește cu furtuna lui de-acasă.

Și foamea iar a început să-și joace
Fantomele ei alergînd prin noapte,
Sub flăcările ce se suie din conace.
Era-n o mie nouă sute șapte!

1957

1907

descîntece

I

Furcă, furcă,
Haide,-aburcă,
Cornul sus,
Cornul adus,
Cu venin de șarpe uns
Și albuș de ou de cioară
Ce-a ouat întîia oară.
Ce-ai străpuns
Pînă-n apus,
Să se tîrîie,
Să moară.

Furcă, furcă,
Haide,-aburcă,
Că avem în lung și-n lat
Bălegar de-mprăștiat,
Mucegai izit de-un veac,
Peste piept de om sărac,
La conacul cu trei plochi,
Să nu fie de deochi.

Scoală, furcă,
Scoală, tu,
Ptiu, ptiu, ptiu,
Necuratul, necurat,
Că prea de tot am răbdat.

Furcă, tu să nu mă lași
Slugă la boierinași,
Și ca bunii mei, aici,
Să mă prăbușesc sub bici,
Ca un bou care se culcă.

Furcă, furcă,
Haide, te spurcă.
Vino încoace,
Hai la conace,
Caută-n sîn
Sînge păgîn.
Furcă, furcă,
Haide, te spurcă.

II

Coasă, coasă,
Ageră și tare-n gură,
Atîrnată-n cui în șură.
Coasă rea și nemiloasă,
S-a gătat de-acum cu fînu.
Hai să doborîm stăpînu.
N-om tăia-n ogor de grîu,
Ci-om junghia ciocoi la brîu.

Vin' la tata să te-ascută
Cu o cute în trei muchi
Înmuiată și trecută
În lăptucă de cucută
Și pojari de hasmațuchi.

Vin' la tata să te bată,
Să-ți fie gura zimțată,
Ca gura de fierăstrău,
Ca să usture mai rău.

Coasă, nemiloasă sculă,
Ce te ține Moartea-n mîni,
Haide la cosit stăpîni,
Nu mai sta colea-n pătul,
Că nici Moartea nu-i sătulă,
Și nici eu nu sînt sătul.
Hai la coasă, hai la coasă,

Dacă tu te simți tăioasă,
Nu-n fîneață și la iarbă,
Ci la grași ciocoi cu barbă.
Mîna-mi știe să te poarte,
Parc-ar fi mînă de Moarte.

Fă, pe-aicea, pe la sate,
Fă puțină dreptate.
Și pe urmă-om merge iară,
Prin poieni în miez de vară,
Să cosim iar la poiene
Flori gălbii de sînziene
Și-albe flori de margarete
Pentru prins în păr la fete.

Şi ne-om odihni apoi
Sub căpiţele de fîn,
Liniştiţi, fără ciocoi,
Şi sătui, fără stăpîn.

III

Cremene, cremene,
Cu inima-mi gemene,
Cine te-a-nrăit,
De ce porţi mocnit,
Strîns în piatră tare,
Sîmbure de soare,
Cu inima-mi gemene,
Cremene, cremene?

Porţi peste tot locul,
Viu, în tine, focul,
Ca o răzmeriţă,
Aşchie de criţă.
Cine dă în tine,
Piatră rea de stei,
Sar în ochi lumine,
Pulberi de scîntei.
Cînd orice copită,
Care-i potcovită,
Te loveşte-n tină,
Tu-o scuipi cu lumină.
Piatră de drac,
Orice dobitoc
Calcă-n picioare
Ca pe cel sărac

Dramul tău de soare,
Cu mine, gemene,
Cremene, cremene.

Dar e timp de răzbunare,
Sîmbure mărunt de soare,
Nu răbdarăm în zadar,
Hai, că ţi-am durat amnar
Din potcoavă ruginită,
În sînge de şoim călită,
Şi ţinută-n heleşteu.
Hai, c-am să te scapăr eu.

Piatră de drac,
Să aprindem un conac.
Ca de-un trăsnet, tot să ardă,
Tot păcatul să se piardă,
Coperişul ca un zgîrci,
Peste cuibul de năpîrci,
Să le ard, să le afum.
Nici cenuşă, şi nici scrum,
Din ce-a fost nu mai rămîie,
Doar duhoare de tizic,
Şi şoric
Mîncat de rîie.

1957

VECHI CÎNTEC DE ŢĂRAN

Eu am trecut pe-aici,
Şi paşii-aceştia mici
Au mers şi au călcat
O viaţă-ntreagă,
Pe umăr cu-o desagă,
Pe cîmp, la semănat.

Eu am trecut pe-aici.
Căsuţa din chirpici
Şi din nuiele,
Ascunde în perete,
Mai poartă ca pecete
O urmă-a mîinii mele.

Eu am trăit pe-aici,
În satul de calici
Şi am bătut pe glob
Cu talpa asta goală,
Şi fără de obială,
Un drum ştiut de rob.

Eu am trecut pe-aici,
Pe vechile poteci
De mii şi mii de ani,

Pe care au trecut
De-a lungului Trecut
Strămunii mei ţărani.

Eu am trecut pe-aici,
Bătut cîndva de bici,
Şi fără de cuvinte,
Dar astă mîna mea
Făcu ceva şi ea
De-a mers lumea-nainte.

1957

PEISAJ RURAL

Senină-i noaptea, luna plină.
Din ceruri ninge cu lumină.

Mulțimi de greieri, în răstimp,
Își tot întorc ceasul pe cîmp.

Înaltul grîu, răzbit de soare,
Își doarme somnul în picioare,

Și spicul greu și mustăcios
Tot moțăie cu capu-n jos.

Combina gri de lîngă lan,
E parcă un aeroplan

Cu aripile-împreunate,
Ca la un vulture, pe spate.

1955

NEBUNUL

Ca o fantomă dăinuiește încă
Și azi castelul vechi pe colț de stîncă.
De vînt și ploaie, cenușii acum,
Pereții par de nouri și de fum.
Conturul sur de piatră seculară
E șters și trist, ca un sfîrșit de seară.
Nu-i ars și-i totuși parcă de cenușă.
I-atîrnă-n poartă-un lanț, ca o cătușă
Și stînca însăși, astăzi, de uzură
E măcinată, parcă-ar fi de zgură.
Iar curtea dintre ziduri, de sub cer,
Deschide-o gură goală de crater.
Tot ce-a părut etern și fără moarte
Se pierde parcă-n timp, tot mai departe
Și înălțat pe margini de abis,
Castelul tot e, parcă, numai vis.
Și-n ceasul cristallin de dimineață,
El e doar ca un abur, ca o ceață.
Și cariate parapete-n soare
Abrupt își lasă zdrențele murdare.
Iar noaptea, sub puzderia de stele,
Sinistre rîd, cu dinți mîncați, crenele.
Pe coamă sus, — încinerată stea, —
Încremenită stă o cucuvea.

Şi fiarele la poarta ghintuită,
De secoli roase, parcă-ar fi de sită.
Şi gratiile-odată grosolane,
Par azi păianjeniş de filigrane,
De timp sculptate, cu-a lui mînă moartă,
Ca de-un strigoi îndrăgostit de artă.
Rugina roşă, sorum mărunt de flori,
A ros zăvoarele la închisori.
Prin crăpături străbate la iveală
Subţire izvoraş, ca o betealã,
Iar unde pietrele au fost mai rare,
Au năpădit mulţime de vlăstare,
Cu o putere fără de pereche,
Pe osemintele de vreme vechc.
În tot castelul grav şi uriaş,
Mai vieţuieşte ultimul urmaş,
Neurastenic, singur şi tăcut,
Ca o pictură ştearsă din trecut.
Tiptil păşeşte molcom prin odăi,
Să nu-şi audă singur paşii săi,
De teamă că se ţine după el
Chiar propria-i fantomă prin castel.
Dar n-a găsit pesemne, nicăieri,
Decît aceeaşi scamă de tăceri.
Şi s-a întors iar în salon să stea
Şi să-şi aştepte moartea pe sofa.
Penumbra stinsă umple împrejur
Cu vată neagră orişice contur,
Şi se ascunde, deasă, în unghere,
Pe unde sînt paianjeni şi tăcere.
Doar la perete-n partea ceealaltă
Luceşte geamul de pendulă-naltă,
Dreptunghiular şi mort între chenare,
Ca de sicriu ce-ar sta drept, în picioare.

Şi în tăcerea stranie, de vată,
I se-auzi tic-tacul dintr-o dată :
Bătaia unei inimi de stafie,
Sau, poate, paşi grăbiţi spre veşnicie ?
Căci în castelul sumbru şi pustiu
Doar timpul singur rămăsese viu,
El, singur, un nemuritor despot,
Să-ngroape totul, să dărîme tot.
Şi castelanu-l auzi-ntr-o doară
Acuma, parcă, pentru-ntîia oară.
Ca împietrit rămase pe sofa,
Cu ochii galbeni, ficşi de cucuvea.
Şi-nnebunit de timp, acest strigoi
Vroi să-ntoarcă timpul înapoi ;
Ce-a fost, — să mai aducă iarăşi, tot.
Cu gesturi nebuneşti de Don Quichotte
El, pe cadranul alb ca de omăt,
Mînă iar minutarele-ndărăt,
Cu un ridicol şi măreţ avînt,
Ca nişte aripi mari de mori de vînt.
Tic-tacul se opri, fără cuvinte,
Dar timpu-a mers şi-aşa tot înainte.

1957

VIZIUNE DE IARNĂ

A nins ast-noapte, şi acum, în zori,
Cîmpia-ntinsă e ca o lagună.
Pămîntu-ntreg parcă-a trecut prin lună,
Sau s-a-nălţat deasupra, peste nori.

Zăpada ca un giulgi s-a aşternut
Pe vechile gorgane de război.
În jur sînt toate proaspete şi noi
Pe negrele privelişti din trecut.

Pămîntul s-a lăsat ca într-o groapă,
Cu tot noianul vechilor păcate
Ce ne-au rămas în minte, neuitate.
O viaţă nouă poate să înceapă.

E în puterea noastră de-a începe
Pe albu-acesta o mai pură viaţă.
Hai să pornim din zori, de dimineaţă,
Pe ale cîmpului nemaiumblate stepe.

Cărările bătătorite-n cale
Sînt şterse astăzi pentru totdeauna,
Să nu ne mai încurce-n mers nici una.
Lumina aurorii boreale

Se-ntinde albă şi imaculă
Spre depărtarea fină ca un fum.
Putem să ne tăiem azi noul drum
Nestingheriţi de ce-a fost altădată.

Pe drumu-acesta n-om fi singuri noi,
Mulţimile-au pornit, încrezătoare,
Mergînd alături înspre noua zare,
Pe căi lactee fără de noroi.

De sînge era cîmpul plin de pete.
Noi să înscriem noua Iliadă
Prin stelele mărunte de zăpadă,
Ca prin uşoare pulberi de comete.

Credinţa nouă ce-o-ncălzim în piept
Porneşte-astfel acuma dezlegată
De ereziile de altădată,
Pe-un drum ce singură şi-l taie, drept.

Prin puritate albă şi lumină,
Printr-un decor de basm şi de poveste,
Prin aer tare şi curat de creste,
Spre-o zare ca cristalul de senină.

Hai să-nălţăm acum de la-nceput,
Pe albu-acesta neted şi virgin,
Cămine noi şi ramuri de măslin,
Ca în acest neprihănit ţinut

Să uite oamenii de-acum a plînge.
De ce a fost, doar să-şi aducă-aminte,
Şi pe zăpezi, de astăzi înainte,
Să nu mai fie pete noi de sînge.

1955

ÎNTÎLNIRE

Strada de mahala e pustie pînă-n fund.
Doar niște copii se mai joacă, se-ascund
După cîte-un pom.
Se vede cineva venind, dar nu se știe
De-i o părere numai, sau un om.
Din fața lui, amurgul de departe
Îi toarnă chipu-n bronz de frunze moarte,
Și înserarea, ca un văl pe pleoape.
Și omu-acela tot înaintează
Prin verdele grădinilor, de oază,
Și-acuma e aproape.
Îl văd în haina simplă, cenușie,
Mergînd, cu pasul obosit puțin,
Pe strada-ngustă, de periferie,
Spre casa cu grădină, spre cămin.
Oricine-l recunoaște-aici, ușor,
Și știe cum îl cheamă.
Dar, chiar și eu, străin, îmi pot da seamă
Că omu-acela e un muncitor...
Și mă gîndesc :
El, poate,
Mi-o fi țesut și haina mea din spate,
Sau a făcut, cu trudă și sudoare,

Sandalele acestea din picioare.
Sau,
Nu știu bine,
Chiar și cămașa asta de pe mine.
El, poate,
Sau altul, ca și el, la fel.
Mi-a dat chiar astăzi blidul cu bucate,
Că, doar, nici pîine, nici mîncare
Nu singure se împlinesc la soare.
Și casa mea de peste drum,
Spre care mă îndrept acum,
E, poate,
Cine știe ?
Făcută de-a lui mînă și mistrie,
De mîna lui aspră ca de lut,
Și poate mîna l-a durut.
Și foaia asta albă de hîrtie,
Creionul de grafit, cu care-am scris,
Îndelungatul vieții mele vis,
Tot el le-a făurit...
Și ce i-am dat în schimb ?!

★

În jurul chipului său blînd
Încet amurgul coborîse :
Pe frunte i-a-mpletit un nimb
Curat și diafan
Ca unui zeu bun și uman.

1957

ZIDARULUI

Azi m-am mutat în casa asta nouă.
Acel care-a făcut-o unde-i oare,
Cu mîinile lui mari și muncitoare ?
El a-nălțat aici această casă !
Aș vrea să-l chem în casa lui la masă,
Să-mpart cu dînsul pîinea pe din două.

Și-a dăruit aicea luni de viață
Pe punți aeriene de zidar ;
A pus ciment și-a plămădit mortar ;
Căldările ca plumbu-au fost de grele,
Dar le-a urcat, ca pe Ceahlău, pe schele,
Din zori în fiecare dimineață.

Totu-i făcut aici de mîna lui,
Ca pentru-o fată, ca să-i fie zestre ;
Și cadrul înstelat de la ferestre,
Și fiecare cărămidă-a fost culcată,
Ca un copil, cu grija lui de tată.
El a bătut și cel din urmă cui.

Aud scrîșnind mistria-i pe nisip
Și la un foc, în fiecare seară,
L-aud cîntînd un cîntec într-o doară
Și îngropîndu-l în perete, tare,
Cu gînd să-mi fie casa primitoare.
Și eu acum nu-l știu măcar la chip !

Pe unde-o fi muncind acum, în seara
Cînd se-mbulzesc atîția nori pe cer ?
În universul cărui șantier
Visează-acum palate și statui
Dintr-un granit cioplit de mîna lui,
Ori marmoră naivă de Carrara ?

Aș vrea să-l chem, să stau cu el la sfat.
Va nimeri, că știe foarte bine
Și fiecare treaptă pîn' la mine.
Aș vrea să știu pe unde a mai fost,
Și unde-și are-acuma adăpost,
Că-n casa mea mai este loc de-un pat.

PACEA

A încetat deodată focul !
Şi soarta care da în bobi,
Vieţi de eroi şi vieţi de robi,
Şi-a strîns ghiocul.
Gata !
Moartea nu mai scoate morţii cu lopata,
Cu feţele livide de camee
Din şanţuri, din ruini şi din tranşee.

Liniştea se-ntinde pînă-n capătul pămîntului,
Ca o lespede imensă peste milioanele de morminte.
Ţeava tunului e încă fierbinte,
Dar o răcoreşte în voie boarea vîntului.
Pămîntul stă în genunchi ca-ntr-un veac de reculegere,
Ca un prieten plin de înţelegere,
La căpătîiul ultimilor morţi
Pe care moartea i-a tras ieri la sorţi.
Ca un picior isteţ de căprioară,
Rănită şi în agonie,
Zvîcneşte-o ţeavă de mitralieră,
Cu gura-ntinsă înspre veşnicie.
O dată şi a doua oară...
Sau poate totul este o himeră.

Şi milioanele de morţi acuma parcă
Pot să adoarmă, în sfîrşit, prin bozii
Că pînă-acum pămîntul ca o barcă
Se clătina de bombe şi explozii.

N-avură somn că îi trezea din moarte,
Şi amintirile ce nu erau departe,
Şi suferinţi şi viziuni,
Şi ochii... ochii cei ca de nebuni.

Nu ! Nu se mai aude nici un foc
S-a terminat visul urît
Şi nimeni nu mai poartă-acum la gît
Stafia morţii ca pe un breloc.

Întîi e-o clipă grea de consternare
Să fie moartă fiara, oare ?
Dar dacă iar se scoală,
Şi cu năravul ei sălbatic dă năvală,
Şi moartea-ncepe strania-i morişcă ?...
În clipa-n care omenirea-ntreagă
Simţi că fiara nu mai mişcă,
Şi nici o armă n-are să mai tragă,
Din margine de veşnicie,
Nălţă spre cer imensa bucurie,
Şi clocotul nestăvilit de viaţă,
Spre marea, noua lumii dimineaţă...

1955

MAME!

Mame,
Fiecare om de pe pămînt e copilul vostru :
Voi l-aţi născut,
Voi l-aţi legănat,
Voi i-aţi dat
Primul sărut.
Voi întrupaţi nedezlegatele mistere
Ale conştiinţei omului de sine,
Voi dezlegaţi în spasmuri de durere
Marea taină, — nepătrunsa ceaţă
De a crea o viaţă
Din dragoste şi din suspine.
În voi s-a petrecut minunea mare
Pe care încă nimeni n-o cunoaşte,
Acea a vieţii ce din viaţă naşte :
Minunea creatoare !
Prima mamă, aici, pe pămînt,
A născocit
Întîiul cuvînt
De alintare,
Ca un gîngurit ;
Şi-ntîiul cînt,
Acel de leagăn pentru pruncul adormit.

Voi n-aţi făcut
Oameni din lut,
Ca nişte mumii,
Ca în povestea cu facerea lumii,
Nici nu le-aţi dat viaţă
Suflîndu-le în faţă,
În pleoapele de glod a lor,
Cu gesturi preistorice de scamator.
Din trupul vostru pruncul nou l-aţi rupt,
Ca pe vlăstari, cu rădăcini de sînge,
Şi viaţa de la pieptul vostru-a supt
Cînd a-nceput a plînge.
Şi l-aţi sfinţit
Din clipa cînd a fost ca să se nască,
Cu o durere supraomenească.
El nu e,
Ca în copilărescul mit,
Un fel de mistică statuie.
Ci un altoi.
Copilul vostru este însuşi voi.
Şi-aţi fost cu fiecare dintre ei,
Pe cîmpuri de război, prin munţi, pe stei...

Mame,
Văd peste faţa-ntregului pămînt.
Şi-acuma ca şi altădată.
Mergînd,
Şi blestemînd,
Procesiunea voastră-ndoliată.
Voi nu sînteţi mici fabrici de-accesorii
Pentru uzinele de armamente.
Nici furnizorii
De carne proaspătă pentru bombardamente.

Voi l-aţi născut, odată, pe Shakespeare.
Pe Beethoven şi pe Tolstoi...
Voi n-aveţi a plăti vreun bir
Pentru îmbogăţiţii de război.
Voi nu sînteţi ateliere
De braţe ucigaşe.
Nu pentru asta naşteţi în durere,
Şi nici nu vreţi ca pruncii să îngraşe
Pămînturile răscolite, de ogor,
Udate de milenii, tot de sudoarea lor,
Nici să astupe şanţuri de şosele
Cu trupurile lor grele.

Mame,
Prin giulgiurile voastre-ndoliate,
Lumina soarelui de-abia răzbate.
Le văd deasupra lumii fluturînd,
Ca nişte nouri negri, pe pămînt.
Sînt parcă steaguri negre-amintitoare,
Că sufletu-i o rană ce vă doare
Şi că aveţi o sfîntă datorie,
Nezdruncinată,
Ca tot ce-a fost să nu mai fie,
Niciodată !

1955

GENEZA

Ţin cald în mîini un bob de grîul curat
De-un galben-roş de aur vegetal,
Un pui de scoică scoasă dintr-un val
Din marea cea de spice, lîngă sat.

Se tot învîrte-n palmă, rotogol, —
Un gîndăcel care-a căzut pe spate —
Şi-ar vrea să se mai scoale şi nu poate
Şi mişcă iar, neputincios şi gol.

Eu ştiu prea bine că într-însul sînt
Puteri de viaţă nouă fără seamă,
Ce-l tot neliniştesc mereu şi-l cheamă
Să-şi împlinească soarta în pămînt.

Ca bobu-acesta eu să fiu aş vrea,
Şi-aşa, din semănatul meu cuvînt,
Cînd am să fiu ca dînsul în pămînt,
Să dea rod însutit din jertfa mea.

1955

LA UN CĂMIN

Lîngă-un cămin de zi pentru copii,
Treceam încet, uitîndu-mă la ei,
Cînd izbucniră glasuri argintii,
Sunînd voios ca niște clopoței.

Întîrziai în strada goală, mult.
Silabiseau arar ca dintr-o carte.
Și-am poposit în poartă să-i ascult,
Și cîntul lor venea ca de departe.

Părea un cîntec picurat din stele,
Un cîntec tînăr, însă foarte vechi,
Din vremile copilăriei mele :
Ca amintirile-mi suna-n urechi.

Suna atît de clar și cristalin,
De parcă-ar fi șoptit un pîrîiaș.
Cine-adusese cîntecu-n oraș,
Din satul meu, aicea, la cămin ?

Era într-însul poate-un dor de casă,
Ca dorul stins al sufletului meu.
Și melodia lui era frumoasă,
Și-am început să-l cînt în gînd și eu.

Priveam la stolul de copii cu jind.
Le-nțelegeam stîlcitele cuvinte,
Că doar era un vechi-străvechi colind,
Ce l-am cîntat și eu cîndva-nainte.

1956

CĂTRE VAPŢAROV

Vreau să-ţi scriu,
Neculai Vapţarov,
Ca unui prieten pe care l-am întîlnit astă-noapte,
Ca unui om viu.
Pînă-n ziuă ţi-am citit poemele,
Pînă-n ziuă am stat împreună.
Coborîse pe Vitoşa cornul de lună,
Moartă demult,
Şi eu stăteam tăcut să-ţi ascult,
De acoló, din nemurire,
Şoaptele versurilor ca o mărturisire !
Cuvinte de ură
Şi de iubire,
Strigăte puternice de luptă :
Şi ţi-am văzut faţa senină şi suptă.
Chipul tău frumos
Şi ochii, —
Şi ochii
Care mă priveau de nu ştiu unde, curios.
Şoaptele erau ca o lumină
Pe care o vedeam de departe ;
Tu-mi vorbeai,
Dar buzele mele mişcau repetîndu-ţi gîndul în surdină.

Aşa cum îl prindeau de pe carte,
De parcă buzele mele
Le-ar fi repetat din nou.
Ca un ecou,
Trimis de undeva, din stele.
O ! Cum voiai să-mi spui viaţa,
Tot ce-ai trăit odinioară,
De parcă o trăiai a doua oară
Şi te temeai să nu ne prindă dimineaţa.
Şi te temeai că n-o să fie vreme
Să-mi spui tot ce-ai fi vrut,
Mai înainte ca vreo umbră
Să te cheme
Şi să fi tăcut.
Te auzeam, nu ştiu cum,
De departe,
Din nişte zări de fum,
Dar mi-amintesc şi-acuma iar
Că glasul tău era sonor şi clar.
Şi răsuna pe-ntreg pămînt,
Şi că în fiece cuvînt
Era scris cît într-o carte.
O ! Cum voiam să-ţi întind mîna,
Să ţi-o pun pe umăr,
Pe spate,
Să te-mbrăţişez ca pe un frate.
Am simţit de la tine, care nu mai erai
Decît ca o umbră prin ceaţă,
Dragostea de viaţă,
Şi am simţit cum mă înconjoară,
Din ţara ta, parfum de mai,
Miresmele de primăvară.

Tu,
De dincolo de moarte,
M-ai învățat pe mine, cel viu,
Să știu
A iubi viața ca pe-un dar fără pereche.
Și acum îmi sună vorbele-n ureche.
Ne-am întîlnit doi oameni în noapte,
Și peste ani,
Peste eternități și peste spații,
Ne vorbeam încetișor, în șoapte.
Ca frații.
Parcă-aș fi fost rătăcit
Prin niște bezne fără de contur,
Ce mă împresurau roată-mprejur.
Și-atunci te-am întîlnit.
De cînd mi-ai vorbit sînt și eu mai tare,
Și mi-e mai aproape orice ființă.
Ce putere mare
Stă încă-n trecuta ta suferință!

1955

CARNET

CUVINTELOR

Să nu mă înşelaţi. Nu vreau să schimb
Nimica din realitatea vie.
Acolo unde nu-i, să nu pun nimb,
Nici umbră unde este-o bucurie.

Prea mare şi frumos este acest ceas
Ca să-i mai pun şi eu în plus podoabă.
Să-l las aşa cum e firescu-i glas,
Să nu răsune, falsă, vreo silabă.

Dar vă-nnoiţi ca frunza primăvara,
Şi trageţi seva voastră din pământ,
Să vă-nţeleagă bine toată ţara,
Să nu rămîie mut nici un cuvînt.

Ca florile să adunaţi din soare
Şi din seninul zilelor de azi
Lumină şi căldură şi culoare
Şi taina verdelui etern din brazi...

1959

CA-N APA LACULUI

Amurg de toamnă străveziu şi pal
A-ntins pe lacul calm cristal subţire
În care tot ce este-n jur, pe mal,
Se oglindeşte ca-ntr-o amintire.

Copacii, stuful, norii de pe cer
Dorm parcă într-o linişte deplină
În apa clară plină de mister,
Cu faţa ireală de lumină.

Ca printr-un suflet toate par trecute,
Dar nu-s închipuire de poveste.
Par mai definitive, mai tăcute,
Dar totul e răsfrînt de cît cum este.

Conturele-s mai vagi şi totuşi clare,
Cu transparenţe mai adînci ca-n fire :
Priveliştile nu-s imaginare,
Dar par fixate-acum în nemurire.

Ca-n apa lacului răsfrînte-acum,
În suflet eu am oglindit mereu
Tot ce-am iubit şi am văzut în drum
Pînă-n acest tîrziu amurg al meu.

În cartea asta ce vă las în dar
Sînt mărturiile acestui veac,
Răsfrînte parcă-n apa de cleştar
A unui nevăzut şi tainic lac.

1957

ELIBERARE

Mi-am dus altădată viaţa, fără să ştiu, mereu
Prin rînduri paralele de-oglinzi ce diformează,
Şi-am contemplat în ele acelaşi veşnic eu :
O stranie statuie-nălţată cu emfază.

Trona-n văzduhuri nalte, pe creastă, la zenit,
Un *Eu* în jurul cărui roiau mii constelaţii ;
Nu concepea nici moartea decît ca pe un mit,
Nici nu putea să-ncapă în cosmicele spaţii.

Dar am sfărmat cu pumnu-al oglinzilor miraj
Şi m-am pierdut de voie-n mulţimea fără nume,
Cu alţii laolaltă în vastul peisaj.
Şi-am început cu toţii să construim o lume.

Sînt liberat acuma de cea mai grea povară,
De *Eul* meu tiranic, de dúşmanul cel mare
Al omului din mine ce nu voia să moară
În coaja de statuie, sunînd a gol, în soare.

1957

PATRIA MEA

E în Moldova, undeva pe-un deal
Cu rîpi de apa ploilor brăzdat,
Cu case rari şi pomi săraci, un sat.
Acela este satul meu natal !

În el e-o casă, poate-acum pustie.
O casă cu cerdac, cu plopi la poartă,
Şi-n jur cu o grădină, ca o hartă.
Acolo-i fosta mea copilărie !

E undeva, pe-al Şuşiţei şuvoi,
Un pod pe care treci într-o pădure
Cu măciesi, cu ferigi şi cu mure.
Acolo am luptat eu în război !

E undeva în Iaşi, ca altădată,
O casă cu geamlîcul în verdeaţă,
Cu crini şi tufe de bujori în faţă,
Acolo am iubit întîi o fată !

E undeva un cimitir cu tei
Şi straturi mici cu flori multicolore,
În care timpul nu mai are ore.
Acolo-s îngropaţi părinţii mei !

ALMA MATER

În sîngele femeii ce ne-a purtat în pîntec
S-a întrupat minunea grăuntelui de viață,
Și din a ei durere zbucni întîiul cîntec,
Și din a ei privire, întîia dimineață.

Din jertfa ei trupească purtăm în noi o parte
Cum poartă grîu-ntr-însul, o mînă de plămadă,
Și-o ducem fără știre, prin veacuri mai departe,
Cum duce și caisul o nemurire-n roadă.

Înduioșarea mamei din clipa cînd simți
Mișcînd cu ea deodată, în viața ei, un om,
Noi o purtăm în suflet adînc, fără-a o ști,
Cum poartă bucuria-nfloririi lui, un pom.

În ea ni-i începutul și patria ființii.
Prinsesem rădăcină în ea ca într-o glie ;
Neștiutori pe urmă de chinul suferinții,
Ca să rămînem singuri, le-am rupt din carnea vie.

Dar nostalgii ascunse și nemărturisite
Cresc în făptura noastră și ne-ntrerupt ne cheamă,
Ca-n dragostele noastre-nsemnate de ursite,
Să vrem aceeași jertfă din dragostea de mamă.

1959

VIITOAREA PRIMĂVARĂ

Cad frunzele de toamnă în pădure
Și piscurile munților sînt sure.

Uscat foșnește vîntul prin porumb
Și fața rîurilor e de plumb.

E parcă seară orice dimineață
Și în amiezi lumina-i ca o ceață.

Plăpîndă, ziua timpuriu se stinge
Într-un amurg anemiat de sînge.

Iar noaptea lungă și universală
Inundă tot sub valul ei de smoală...

Dar pretutindene pe cîmpul ud
E grîul încolțit de-un verde crud.

De parcă toamna a adus în țară,
Cu ea, și viitoarea primăvară.

SFÎRȘIT DE MARTIE

E parcă zi de toamnă-nnourată,
Cu vînt ce cîntă-n crengi și le îndoaie.
Cu lapoviță deasă și cu ploaie,
De parcă iarna vine încă-o dată.

Pe-un tei, de an rămase, două foi
Se zbat cu deznădejde ca să scape,
Iar în agudul de la geam, de-aproape,
Tot scîrțîie, săltînd, vreun pițigoi.

Din coșuri, fumu-nvălmășit se zbate
Și se distramă vag în cerul sur :
Sînt străzile pustii jur împrejur.
Ca ulițele satelor uitate.

Și totuși, gîndul meu nu-i de-ntristare.
Știu că ninsoarea asta-i o minciună,
Că orice-ar fi, de astăzi într-o lună
Toți pomii pe pămînt vor fi în floare.

1960

COMUNIUNE

În mine sînt înduioşări de frate
De cei ce sufăr pentru libertate,
De cei ce mor cu mîinile legate.

Şi printr-o tăinuită transformare
Eu sînt cu toţi alături la-nchisoare,
Şi lupt cu dînşii pentru liberare.

Pesemne ancestrale umilinţi
Ce-au suferit părinţii din părinţi,
Cei fără glas şi fără biruinţi

M-au învăţat să înţeleg uşor
Ce-n alţii e din suferinţa lor,
Şi eu să simt durerea tuturor.

Binecuvînt această grea minune !
Sînt fericit cum nu se poate spune
De-nălţătoarea mea comuniune.

1959

VACANŢA DE VARĂ

Căminul de studente e pustiu,
E ca o navă scufundată-n seară.
E liniştea vacanţelor de vară
Şi nu mai ard lumini pînă tîrziu.

Ferestrele şi uşile-s închise ;
Clipesc prin geamuri depărtate stele.
Stă liniştea întinsă pe podele ;
Mai umblă doară stafii vagi de vise.

Mai dăinuiesc pe-ascuns în dormitoare
Iluzii moarte şi uitaţi fiori ;
Buchete mici şi veştede de flori,
Ce-ar fi rămas în vaze, fără soare.

Dar şi acuma parcă-n orice noapte,
Pe geamu-ntunecat şi larg deschis,
Se mai aude-ncet vorbind prin vis
Şi mai tresar suspine lungi şi şoapte.

Pe cînd pe strada azi întunecată,
Mergînd încolo şi încoace, lent,
Zadarnic tot aşteaptă un student
Să-apară, la un geam, un cap de fată.

IMN FEMEII

Femeie,
fără tine, de ce oare
Ar fi-nflorit vreodată pe pămînt
Întîiul ghiocel, întîia floare,
Şi ar fi răsunat întîiul cînt ?

Femeie,
fără tine, ce grădină
Şi-ar fi-nflorit caişii albi şi merii ?
De ce-ar mai fi vreodată lună plină
În nopţile de mai a primăverii ?

Ce-anume, fără tine ar putea
Să dea atîta farmec unei vieţi,
Să-aprindă-n ochii muritori o stea,
Să-aprindă-n inimi geniu de poeţi ?

Nici cîntăreţi n-ar mai putea să fie,
Nici sunet de chitare şi viori,
Nici o sonată, nici o melodie,
Nici pictori de portrete, nici culori.

Femeie,
tu eşti cea dintîi ce-o clipă
Spre lumi de basme ochii ne-ai deschis,
Şi fiecărui gînd ai dat aripă,
Şi fiecărei vieţi i-ai dat un vis.

Femeie,
bun tovarăş de viaţă,
Ce caldă-i mîna ta în mîna noastră !
Ce luminoasă-i orice dimineaţă
Trezită sub privirea ta albastră !

Cu trup din trupul tău, femeie,
Ai sîngerat prin secole în văi,
Pe cîmpuri de bătaie şi tranşee,
Şi ai murit şi tu-n feciorii tăi.

Femeie,
întru toate, slava ţie !
Ne-ai pus în suflet doruri fără seamă,
Şi mai ales, imensa bucurie
De a ne fi-nvăţat să spunem : Mamă.

CARTEA ANOTIMPURILOR

PRIMĂVARA

De unde vine-n zbor atît de-nalt
Din care grind,
Pe ţara noastră,
O pasăre atît de-albastră,
Că aripile o cuprind
Dintr-un hotar în celălalt ?...
Dar trebuie să vie de departe,
Că áripile ei
Îmi scutură fulgi uşurei
În primele zile-a lui marte.
I-e pieptul roş în răsărit de soare,
Egrete lungi de raze stau pe creastă.
E-o pasăre de paradis, se pare,
Această mare pasăre albastră.
Aripile ei nemişcat planează,
Dar nu se-aşterne-o umbră pe cîmpie,
Şi-i tot mai sus în ceasul de amiază,
Cînd şi lumina e mai străvezie.
Stă în văzduh şi nopţile ca un
Nemaivăzut şi uriaş păun
Ce-şi desfăşoară penele cu stele
Pe-ntreg întinsul larg al ţării mele.

Pe sub aripa ei ocrotitoare
În stoluri mari vin păsări călătoare
Sub bolta-naltă străbătînd spre zări.
Le-aud
Cînd vin la ele-acasă de la sud,
Ca nişte tînguiri, a lor chemări
De bucurie, de bejenii,
Aceleaşi şi aceleaşi de milenii.

*

Tăcut dospeşte ca la începuturi
Plămada de seminţe şi de luturi.
Din ierburi moarte şi din mucegai
Albeşte colţul florilor de mai.
Pămîntul parcă-ar geme în răstimp
De chinul naşterii, măreţ, pe cîmp.
Spre soare glodul creşte, se-mpreună,
Ca valurile mărilor spre lună.
Se leagănă pămîntul ca o navă,
Ducînd printre oceane vieţi şi lavă.
Sub spinii argintii de constelaţii
Auzi frămîntul noii germinaţii,
De parcă apele de-abia acum
S-ar fi retras prin ceţuri ca de fum ;
De prin adînc, în adormitul lut,
Se zvîrcolesc nelinişti mari în rut.
Dospesc nămoalele, corole noi
De sînziene, nalbe şi trifoi.
Înăbuşă boncăluit de cerbi
Pădurile, în colţul crudei ierbi.
Sub scoarţa groasă-a frunzelor de an
Împung cornitele de porţelan
A toporaşilor ce vor să iasă
Cu albii lor cercei ca de mireasă.

Din țărnă, mustul de zăpadă, smuls,
Prin pomi, în vîrfuri, suie ca un puls,
Și-n firele crenguțelor de tei
Desface-un mugur cît un bob de mei.
Zvîcniri de săbii urcă-n orice lujer
Din seva gliei, plină ca un uger.
În calde zăcăminte subterane.
Pe unde-au fost cîndva mări și oceane
Și le-a cuprins pămîntu-n închisori.
Se pregătesc tot felul de culori :
Și galben pentru flori de păpădie,
Și pentru nalbe, pentru iasomie,
Și roșu pentru florile de mac
Și albul pentru nuferii din lac
Și pentru crini și pentru margarete,
Și violetul pentru violete
Și pentru florile de brebenei,
Și-albastrul palid pentru stînjenei,
Și sute de nuanțe după plac,
Să aibă florile de portolac
Cînd se deschid devreme, dimineața,
Și florile ce smălțuiesc verdeața...
Sub patrafirul cenușiu, de lut,
Stă parcă-ascuns un pictor nevăzut
Și mestecă-n pămînt, ca în ulcele,
Tot felul de culori de floricele.
Le scoate magic din țărîna hîdă
Să joace la lumină și să rîdă.
De unde-atîtea tonuri și nuanțe
De proaspăt porțelan și de faianțe ?
De unde-a răsărit în fața ta
Albastrul palid din nu-mă-uita,

Steluțe mici de cer și catifea ?
Ce orb artist înmormîntat visează,
Purtînd în beznă amintiri de rază ?

*

Din lutul negru, de prin găuri,
Din subterane galerii și hăuri,
Pornesc încet, ca larvele-n bejenii,
Ciudatele și hîdele gîngănii.
Ies gînditoare, leneș, din pămînt,
Cu scut și cu îndoliat vesmînt.
Au mers nesigur, cu picioare mici,
Sau iute-n mușuroiul de furnici.
Din lungi antene aspre, ca de sîrmă,
Își fac pe globul uriaș o cîrmă
Și pipăie, cu ele duse-n vînt,
Țărîna cît un munte de pămînt.
Ies lighioane multe fără seamă
Din pîntecul rotund al gliei-mamă.
Sînt unele ca niște mici fărîme
Și altele au zvîrcoliri de rîme,
Și oarbe sînt și totuși ies din tină
Cu capetele-ntinse spre lumină,
Și-o dată-afară, stau cu delectare
Să se-ncălzească singure la soare.
De asta poate au și străbătut
Prin milenara drojdie de lut.
Ca prin tunele dedesubt s-aud
Cum sapă altele-n pămîntul ud
Și nu le știe nimenea pe nume,
Și parcă-acuma-i început de lume.

*

Străbate soarele ca din gheţari
Pe cerul nou cu nouri albi şi rari.
De unde-n el atîta omenie,
Să încălzească şi fiinţi şi glie,
Să mîngîie-ale mărilor întinderi,
Ce ar rămîne înghеţate-altminteri ?
În ziua-ntîi de primăvară-i greu
Să înţeleg cum soarele nu-i zeu,
Şi-a fost cu timpul dovedit de vraci
Acest prieten bun pentru săraci.
Că doar milenii au trecut de cînd
Nu-l ştie omul decît cald şi blînd,
Alunecînd prin înălţimi albastre.
El este creatorul lumii noastre,
Cu pomi, cu flori, cu tot ce este viu,
Cu tot ce fără el ar fi pustiu —
Un sterp şi vast gheţar al nimănui.
Pămîntul tot e doar grădina lui.
Reeditînd pentru a cîtea oară,
Crează-n fiecare primăvară,
Cu simplele mijloace primitive,
Aceeaşi lume-n forme succesive.
Şi rădăcini şi gîze-n letargie
Sub raza lui renasc din veşnicie,
Şi peste ce-ngropase iarna grea,
O lume nouă-ncepe a mişca.
Nici sîmbure n-a fost, nici embrion,
Nici pietrele lui Deucalion,
Şi universu-acesta-i refăcut
Din foc şi din lumină şi din lut,
Dar fără nici o mistică suflare ;
Doar nunta asta-ntre pămînt şi soare,

Această bucurie planetară
De pe pămînt se cheamă primăvară.
O, soare, iartă-mă că eu nu pot
Să mi te-nchin, că nu sînt un bigot,
Dar îţi port chipul şi-un pic de lucire
În ochii mei, aceştia, şi-n privire.
Port încrustat în biata mea făptură,
Din focul tău nestins, o picătură,
Ca un stigmat spre-a nu se mai uita
Că sînt şi eu o creatură-a ta,
Şi să-mi aduc necontenit aminte
Că port ceva din chipul de părinte.
Cu ochii-aceştia doar creez şi eu
Întreaga lume ce-i în jurul meu,
În forme schimbătoare şi reale,
Cum a ieşit din focul razei tale.
Tu ai adus în univers lumină,
În lumea ce orbecăia ca-n mină,
Şi-ai luminat întîii solzi de aur
Pe coama-ntîiului ihtiozaur.
Te-aşteaptă primăvara la fîntîni,
Să-ţi ia beteala razelor în mîni,
Să împletească peste tot în fire
Măiastre flori pe drumul tău de mire.
Te-aşteaptă iară orice bob în glie
Şi orice ou minuscul ca să-nvie.
Te-aşteaptă omul să-ţi desăvîrşească,
Mărunt şi harnic, munca ta cerească.
În fiecare primăvară vii
Cu clopoţei sonori de ciocîrlii,
Pe drumul limitat de-o veşnicie
De-a ta universală geometrie.

Parcă-şi aduce şi acum aminte
Cum cu milenii multe înainte
Umbla în patru labe sau în pom ;
Evolua, inconştient, spre om,
Lua o piatră. I-a fost cu folos.
Dădu un rost tăişului de os,
Simţea puteri mocnite şi avînt,
Dar labele veneau iar la pămînt.
Se ridică. Şi ele-n libertate
I-au făurit unelte şi bucate.
Scurmă pămîntul cu stilet de piatră
Şi din pădure îşi dură o vatră.
Pămîntul a fost bun şi cumsecade,
Şi i-a plătit cinstit, pe muncă, roade.
A căpătat şi dragoste de muncă,
Dar se iscară alţii, cu poruncă,
Şi aspră lăcomie fără milă
Şi îi schimbară dragostea în silă.
Apoi trudi milenii fără număr,
Purtîndu-şi globul pămîntesc pe umăr.
Strîngînd în mîini unealta lui primară,
Ieşea la cîmp în orice primăvară
Să schimbe firii curgerea năroadă,
S-o-nveţe a-nflori şi a da roadă.
Văzu că glia aspră se supune
Şi face-n loc de spinării minune.
În alte veacuri, cu încetul,
A descifrat pămîntului secretul ;
De-arunci un bob de grîu roşcat în vînt,
Ca mîine el rodeşte din pămînt
Şi creşte deasă-a spicelor pădure
În loc de pălămizi şi rugi de mure,
Ca într-o dimineaţă, în alt mîne,
Pe masa altora să fie pîne.

Aduse bou în ajutor, înjugă
Şi a făcut din el o slugă.
Spori apoi puterile lui slabe
Cu alte scule scoase din cocioabe...
Şi au trecut iar alte mii de ani,
Găsindu-l lîngă-aceiaşi doi plăvani.
Dar într-o zi, cu înălţată frunte,
S-a ridicat stăpînii să-i înfrunte,
Şi dărîmînd oprelişti şi palate,
Porni la munca lui în libertate.
Şi iese azi gigantic şi măreţ
Prin plămădeala primului dezgheţ.
Încalecă pe un tractor, în şea.
E cîmpul neted, parc-ar fi şosea ;
Atacă zarea ca un tanc stingher
Spre silueta unui plop pe cer.
Ca o sonoră orgă îngăimată,
Semănătoarea zornăie-o cantată ;
Sămînţa cîntă picurat în ţevi,
Tot îngînînd sticleţii din dumbrăvi
Şi melodia-i sună-n deal, pe vale,
Pe tot întinsul largilor tarlale.
Pămîntul, cît e el de-ntins şi mare
E mic, să-l ude omul cu sudoare,
Să-i calce orice bulgăr de ţărînă,
Nici praful lui nerodnic să rămînă.
Azi este nunta omului cu glia,
Şi-i cîntă lăutarul *Ciocîrlia,*
Iar soarele-a binevoit săi pună
Pe fruntea-i de om liber o cunună.

IARNA

Anul nou se deşteaptă cu ea,
Poate că lumea a-nceput tot aşa.
Coboară din nord ca de pe-un munte,
Ca un ocean
Aerian,
Pe care nimeni nu poate să-l înfrunte.
O poartă-aripa vîntului,
De unde este osia pămîntului,
Anume,
Ca o suflare rece peste lume.
Fluturi îngheţaţi zboară,
Ca de hîrtie căutînd lumina solară
Rămasă-n pustie.
Poate că-n a viscolului plete
E — cine-ar putea să spună ? —
Coada cine ştie cărei comete
Cu stele şi fărîmituri de lună.
Pămîntul intră ca-ntr-o feerie,
Nedumerit şi pal.
Poate-i sezonul lui de carnaval,
Cu flori de gheaţă, ploaie de confete,
Cine ştie ?!

Că-i prea satanic dansul de afară
Şi prea răsună strania-i fanfară.
Viaţa s-a închis într-însa, speriată,
Iarba s-a culcat uscată la pămînt,
De parc-ar fi căzut pe brînci, deodată,
Cu firul frînt
De-al vijeliei val,
Ca într-un mut şi antic ritual.
Şi mugurii în ei se-nfăşurară,
Pe toţi copacii din pădure,
În aripile cenuşii şi dure,
Nădăjduind o altă primăvară.
Şi fulgi, şi fulgi,
Şi parcă fire lungi
Aştern tăcut, desfăşurat, un giulgi
Peste pămîntul nevăzut şi mort.
Nimic nu zămisleşte nici un rod.
Bietul norod
A şi uitat de flori, de fructe coapte,
Şi s-a închis în el ca într-o noapte.
Pe matca rîurilor îngheţate
Treci ca pe-un pod,
Şi parcă nici izvoare nu mai sînt,
Şi apele-au intrat iar în pămînt,
Toate.
Pe cîte-o creangă neagră de copac,
Stă cîte-o pasăre stingheră,
Ca nişte fructe-uscate din alt veac,
Din altă eră.
Tot peisajul care-a fost odată
Bucolic
Apare-acum sub haina lui de vată
Ca un imens doliu catolic.

Și pentru orice sat ce-i fără drum,
Pierdut sub cerul mohorît, de plumb,
Ar trebui un nou Columb
Ca să-l descopere acum,
După fuioarele-i de fum.
Și totuși, sînt cărări bătătorite,
De nu știu cîte săptămîni,
Spre adăpătoarele de vite
Și spre fîntîni.
Stau prin ocoale boii suri
Sub garduri de coceni, stingheri,
Flămînde guri,
Tot rumegînd tăceri, tăceri...
Pe șoldurile ca un colț de stîncă
Zburlește vîntul părul des,
Privirea caldă și adîncă
Vrea să găsească-un înțeles
Destinului de dobitoc.
Dar gîndul macină, în gol...
Nu intră nimeni în ocol
Și timpul s-a oprit în loc.

★

În casa scundă de alături,
Cu-acoperișul afumat,
Pe-un pat cu rogojini și pături,
Stau parcă trei femei la sfat.
Și tac tustrele,
Peste ele
Tăcerea a cernut zăpadă
Ca și-n ocol, ca și-n ogradă,
Doar gîndurile merg, secrete,
De nu le știe nimenea.

Doar una geme pe-ndelete :
„Ce iarnă grea !"
Și nu mai scoate un cuvînt,
Cu ochii pironiți în grindă.
O pală repede de vînt
Deschide ușa de la tindă.
În casă-i fum, și-s parcă-n cer
De ani pictate pe-o icoană.
Un capăt roș de lăicer
Tot sîngerează ca o rană.
Sînt ca pe-o insulă bătută
De-o mare albă de furtună,
Sau pe o navă neștiută
Cu care au ajuns în lună.
Spre seară, ochii par mai mari,
Pereții strîmți și casa rece.
Nici timpul nu ai ști cînd trece
De nu s-ar auzi un cari
Și-un fus ce sfîrîie molcóm,
Ca suflu-încet al unui om.
Ca mărturia unui gînd
Un glas se auzi oftînd
Și iar silabisind apoi :
„Ce-or fi făcînd, ei, la război ?!"
Pe geam o mînă nevăzută
A pus flori străvezii de gheață,
Și parcă floarea-i de cucută
Și frunza-i veștedă și creață.
„Or mai fi fiind în viață ?!"
E noapte-acum, și prin tăcere
Furtuna bîntuie zăludă,
Și toate-au prins să se audă,
Și-aievea ce-i și ce-i părere.

Văzduhul tot e numai ropot
Şi este una cu pămîntul.
Apucă funia de clopot
Şi trage în neştire vîntul.
Sus în clopotniţa pustie,
Scăpă un dangăt din senin,
De parcă trase o stafie,
C-un gest strengar de arlechin.
Femeia saltă într-un cot :
„Să fie oare-o-nchipuire ?"
Se clatină pămîntul tot,
Aşa-n neştire...
Nu ştie încotro s-apuce,
Nici gîndu-acum înspăimîntat,
Şi ca pe un altar, în pat,
Femeia-n beznă-şi face cruce.

*

Spre pădure, doar o urmă
De paşi mici ;
Vîntu-o spulberă, o scurmă,
Să nu mai rămîie-aici.
A plecat de dimineaţă
O bătrînă după lemne,
Şi, pesemne,
Noaptea n-a mai prins-o-n viaţă.
Fulgii dau năvală-n stupii
Scorburilor din copaci,
Şi cu ochi aprinşi de draci
Urlă-n depărtare lupii.
Gura lor e colţ şi spume,
Păru-i ca o perie.

Cine să se sperie ?
Baba nu mai e pe lume.

*

Pe străzile oraşului pustiu
Curg parcă fluvii albe de zăpadă.
Şi geru-aleargă singur după pradă,
Dar nu-i pe uliţi nici un suflet viu.
E încă noapte cînd zdrenţoasa trenă
A viscolului e deodată ruptă
De-un urlet lung şi jalnic de sirenă,
Ca o chemare stranie de luptă.
Şi pe sub ziduri negre-şi taie drum,
Mai înaintea ceasului de zori,
Ciudate, umbrele de muncitori,
Învăluite în mănţăi de fum.
Universalul lor orar,
Cînd îl cuprinzi cu mintea,
El merge înaintea
Cadranului solar.
Şi pasul lor, pornit de nu ştiu unde,
Din cine ştie ce cocioabă,
Bate mai degrabă
Ca soarele întîile secunde,
Li se afundă-n mîneci mîna mare,
De parcă-ar fi o pasăre de lut
Venită de departe la culcare
În cuibul ei de ani şi ani ştiut.
Prin vîntul care suflă ca prin stepe
Ei sînt întîii oameni parcă pe pămînt,
Şi viaţa lumii-abia acum începe.

Umbre negre,
Numere integre,
Grele ecuații,
Singure-n spații,
Ochi lumînări,
Suflete zări.

Suflete blînde,
Umbre flămînde,
Dragoste, ură,
Sfînta prescură.
Merg singuratici.
Oameni lunatici.
Merg la povară.
Gura-i amară
Frunză de nuc.
Unde se duc ?
De ce se mai duc ?
Pînea-n cuptoare
Tare-i departe,
Inima doare
În cleşte de moarte,
Ca pe părinți.
Scrîşnet de dinți,
Pumn încleştat,
Sînge în gînd.
Oh ! pînă cînd ?...
În față, cunoscuta lor uzină
Se-nalță neagră, mare, ca un munte,
Cu artificiale becuri de lumină.
Şi instinctiv trec mîneca pe frunte,
De parcă-ar vrea din poartă să se şteargă
De zgură,
De cărbune,

De ulei,
Ca să mai semene la chip cu ei.
Ei merg, şi totuşi, parcă sînt aduşi pe targă.
Viscolul şuieră şi bate,
Blestem urgisit de soartă.
Şi-i împinge de la spate,
Neînduplecat, pe poartă,
După-a muncii datină.
Vîntul leagănă într-una
Becurile mari cît luna.
Fabrica se clatină...
Fabrica se clatină...

★

Sus, în văzduh, la o mansardă,
O lampă mai continuă să ardă.
E ca o stea purtată-n vijelie,
Şi unde este, nimenea nu ştie.
Prin sulurile repezi de zăpadă,
Acum o vezi, acuma stă să cadă.
Poate-i corabie pierdută-n larg,
Pe vreun ocean din norduri străbătînd,
Şi poate-i luminița din catarg,
Acea care se vede cînd şi cînd.
Lumina lămpii, pală, cenuşie,
Aşterne pe o masă-n trei picioare
Un disc rotund şi alb ca o tipsie,
Cu vagi reflexe de apus de soare.
U-i frig şi flacării de lampă.
De-aceea de-abia poate să aştearnă
Doar nişte umbre şterse ca de stampă,
În odăița ca un cub de iarnă.

Desculță-aleargă pe acoperiș,
În cămășuța albă, o nălucă.
Și se coboară iute pe furiș,
Și zgîlțîie un geam și o ulucă.

Din gura celui care stă și scrie
Ies aburi suri de parcă suflă-n ceață.
Îngheață și cerneala pe hîrtie,
Și gîndurile lui fierbinți îngheață.

Întrat pe-o crăpătură din fereastră,
Un fulg mărunt, — o lacrimă-nghețată,
Se-așază lin pe scrierea-i albastră,
Pe care face, delicat, o pată.

În capul, tot mai aplecat pe masă,
Stă parcă universul lui, pitit,
Ca într-o casă
Un călător de drumuri ostenit.

Ca într-un mugur de copac în ger,
Închide colțul vieții viitoare
Și aprigile năzuințî ce cer
Aripi, să poată-ajunge pînă-n soare.

Nepăsător de viscolul de-afară,
Ca într-o ceașcă prinsă într-un cui,
Își șlefuiește sfînta lui povară
Și visul fără leac din mintea lui.

Parcă,
Acel om singur, tare și cuminte,
De-ar fi ca viscolul ce bîntuie,
Pămîntu-ntreg să-l mîntuie,

Sau să-l înece-n hăuri ca pe-o barcă,
El ar putea să-l facă iar la loc,
Trecut prin foc,
Și mai purificat ca înainte.
Căci tot pămîntul, cum îl vezi
Și cît nici nu se vede,
Bătut de viscol și de nea,
E în puterea ta
Atunci cînd crezi.
Și omu-acela crede.

Saloanele-s scăldate în lumină.
În candelabre, mii de stele ard,
Spumînd perdelele de muselină
Și draperii bogate de brocard.

Scînteie raze-n prisme de cristal
Cu mozaicuri mici de curcubeu.
Salonul este gata pentru bal,
Că balurile se țin lanț mereu.

Așa e iarna... dată pentru baluri,
Și-n limuzine cu iluminații,
Săltînd peste troiene, ca pe valuri,
Vin zîne, numai zîmbete și grații.

Pe umeri, ca în floare merii,
Atîrnă blănuri lungi de animale
Din tundre neumblate, de Siberii,
Și de prin jungle ecuatoriale.

Pe piept le joacă prețioase daruri,
Cu vii sclipiri de stele și de gheață,
Ca fulgii albi ce scînteie sub faruri,
Pe platoșa zăpezilor din față.

Şi trandafiri cu florile de ceară
Se lăfăiesc pe braţe ca-ntr-o seră,
În limuzini ce poartă primăvară,
Aduse dintr-o altă emisferă.

O clipă doar pantofii de atlas
Ating zăpada proaspătă pe scară,
Şi oaspeţii nu fac decît un pas,
Şi intră iar în altă primăvară.

Şi uşile se-nchid grăbit, şi nime
Nu-şi aminteşte, nici nu vrea să ştie,
De cel ce la mansardă-ncearcă rime,
Şi de acei ce-ngheaţă-n vijelie.

Pe cînd la poarta cu blazon şi stemă,
Surit de viscol, paznicul de noapte,
Un veteran din nouă sute şapte,
Printre mustăţi cu ţurţuri mari, — blestemă!

ITINERAR 1955

LA MĂNĂSTIREA RILA

La Rila-n munţi, în paradis,
Cînta diaconul Dionis,
Dar cîntul lui nu-i cîntec van,
Ci cînt voinic de partizan.

Nu cheamă proştii la prescure,
Ci partizanii în pădure;
Nu-i cheamă-aici pentru molifte,
Ci să-i armeze pentru lifte.

Şi cîntul lui nu-i cînt de jale,
Ci sună lung ca din cavale,
Iar noaptea toată, în chilie,
Nu stă-n genunchi a schivnicie,

Ci-ascute coarnele de furci,
Să intre mai uşor în turci,
Şi-n oale cu trei picioruşe
Nu face-agheazmă, ci cartuşe,

Iar la arhondaric, pe paturi,
Şi pe podeaua cu macaturi,
Nu stau doar fraţi cu bărbi cărunte,
Ci partizani veniţi din munte.

Nu pun la cale-o panachidă,
Ci cum să scape de obidă
Şi cum să capete pistoale
Ca să coboare-apoi devale.

În zorii zilei, mai pe urmă,
Nu merge pe la oi, la turmă ;
Vrea să-l apuce dimineaţa,
Departe-tocma-n tîrg, la Vraţa.

De-aceea-ncins cu iatagan
Porneşte ca un uragan
Prin loc ferit şi prin tăceri,
Să-nfrunte oşti de ieniceri

Pîn' nu se lasă încă seara,
Că prea-i secătuită ţara.
Coboară cal de munte mic,
Cu un călugăr, pe colnic.

Căci dumnezeu n-a fost în stare,
Cu-atîta rugă şi cîntare,
Şi cu tămîie şi lumini,
Să-i scape ţara de străini.

În Vraţa răsună o flintă
Şi glonţul nimeri în ţintă,
Şi ce-a fost scris s-a petrecut :
Un turc nevolnic a tăcut.

La Rila-n munţi, la paraclis,
Cînta diacul Dionis
Poruncile : „să nu ucizi !"...

Dar, dacă... — şi spuse-atunci în gînd,
Ţi-i ţara plină de omizi,
Mai bine-i tu să mori plîngînd ?

Şi domnul-dumnezeu, atunci,
Cu harul şi blîndeţea lui,
De pe-o icoană prinsă-n cui,
Uită de sfintele porunci,
Şi l-a iertat pe Dionis,
Acolo, chiar, în paraclis.

Rila, 1955

SCRISOARE

E ceasul timpuriu de dimineață
Și Vitoșa se pierde ca-ntr-o ceață
Cu irizări subtile de lumină,
Ca în perdele gri de muselină.
Nu știi de-i amintirea unui nor
Sau poate numai visul munților.
Pe cer tot urcă profilări de creste
Ca prin nedumerirea unui fum,
Și eu sînt singur să văd toate-aceste...
Tu unde ești acum ?

Prin parcul Sofiei cu iarba verde
Și pasul meu și gîndul meu se pierde.
Prin străveziu-acestei frumusețI
Respir răcoarea unei dimineți
Cu amintiri de codri și izvoare.
Suave parcă, razele de soare
Sclipesc în trefla frunzei de trifoi,
Pun plăci de-argint, o clipă, în ferești,
Plăci de sidef pe-al Vitoșei omăt.
Și toate-aș vrea acum să ți le-arăt...
Dar unde ești ?

Trec printre oameni și ce-și spun, nu știu ;
Cuvintele-mi par sunete deșarte.
Mă-nchid în mine și rămîn deoparte
Ca-ntr-un pustiu.
În jurul meu e rîs și veselie,
O lume-ntreagă care se frămîntă.
Pe o crenguță care se mlădie,
În vîrful plopului, pe sus,
O păsărică cenușie cîntă.
Și aș avea atît de spus !
Mi-s gîndurile ca-ntr-o închisoare ;
Aș vrea să ți le spun deodată, toate,
Prin locurile-acestea minunate...
Dar unde ești acuma oare ?
E-atîta de frumos și-atît de bine
În claru-acestei dimineți,
Dar ce ar fi aceste frumusețI
De n-aș purta,
În ochii ce le văd, în mine,
Ca pe-un prieten, amintirea ta ?

Sofia, iunie 1955

RĂNITUL

Ce strună a plesnit deodată, ruptă,
De-a ţiuit aşa prelung în craniu?
Pe cîmpu-nnebunit de-atîta luptă
Se lasă greu un întuneric straniu.

În inimă, sau unde e fierbinte?
Şi cine-a stins luminile în el?
Cad una după alta, înainte,
Înnegurate pînze de oţel...

Ridică-n aer braţele, agale,
Ca negre crengi dintr-o tulpină seacă,
Dar mîinile, ca nişte mari petale
De veştede lalele, se apleacă.

Şi trupul se prăvale ca un trunchi
Ce nu-l mai ţine nici o rădăcină,
Se-ndoaie frînt şi moale din genunchi,
Golit acum de sînge şi lumină.

Pluteşte ca pe creasta unui nor
În care fulgerele-acum s-au stins,
Îl mai atinge-abia cu un picior,
Prin care viaţa-n tină s-a prelins.

Pămîntu-i ca o groapă fără fund.
În care cade, în neştire,
Şi ochii în orbite i se-ascund,
Şi-i totul numai milă şi iubire.

Îl prind să-l ducă sloiuri mari de gheaţă,
Şi totul tremură sub el, febril,
Începe somnul fără dimineaţă,
Şi-şi strînge mîinile ca un copil.

Praga, 1956

ITINERAR

Paris 1958

PRINTRE STRĂINI

Erau şuvoaie de străini pe stradă,
Ieşiţi pe la amiază la plimbare ;
Erau şi-n cafenele, stînd la soare,
Şi parcă nimeni n-a vrut să mă vadă.
Nici eu nu am văzut pe nime.
Doar capete şi trupuri, o mulţime ;
Pictură proastă pe o muşama
Ce ondula pe loc în faţa mea.

Şi parcă nimeni din atîta lume
Nu-avea identitate şi nici nume.
Oricui, de-l întrebai, i-ar fi fost greu
Să-ţi spună cu adevărat : sînt eu !

Şi parcă germina ca o plămadă
Mulţimea ceea neagră de pe stradă,
Şi fiecare parcă, într-un fel,
Se căuta exasperat pe el.

Erau un million, sau două, trei...
Şi eu mă căutam la fel cu ei.
În gînd îmi tot şopteam că nu se poate
Atîta lume şi singurătate.

PRIMĂVARĂ PARIZIANĂ

Lumina primăverii-adînc sculptează,
Cu fiecare suliţă de rază,
Detalii
În piatra neagră de la Notre-Dame :
Colo un sfînt şi ici un filigran ;
Învie roş de purpură şi sînge
Pe-albastrul mediteranian de cer
În circularele vitralii
De veacuri încărcate cu mister
Şi înflorite-acum ca nişte dalii.

În aerul cu iz de iarbă crudă
Ce se înalţă umed din peluze,
Reamintind uitatele poeme
Cu ale lor naivităţi de miel,
Nechează caii de la carusel
Cu zîmbet parcă, de-abia prins pe buze,
Zburînd cu carul gloriilor plin
De albăstrelele de cer senin.

Pe domul sobru de la Invalizi,
Cu vineţi porumbei cu ochi candizi,
Lungi broderii de aur în brocard
Scînteie majestuos şi parcă ard

De-un foc ca frunza toamnei, mat,
Pe sarcofagul roz de împărat.
Chiar soarele ar fi venit să-l vadă,
Cu călăreții lui în cavalcadă,
Iar pînă jos în criptă, sub cupolă,
Vibrînd litanii stinse, în surdină,
Se-ntind corole roze de lumină,
Ca niște strune-ntinse de violă.

Pe zidurile Madelenei brune,
Cu albe fulguiri de clar de lună,
Lumina caldă-a soarelui apune
Cu-o sărutare stranie și bună.

Îngenunchind pe treptele străbune
Pe care-un om sărac, făcut din zgură,
Greu doarme cu genunchii duși la gură,
Și nici un sfînt nu a venit aice
Pe trepte, din altar, ca să-l ridice.

A FOST O DUMINECĂ

A fost o duminecă frumoasă!
Venise soarele singur pe masă,
Și-mi intrase în casă.
Nu se știe pe unde și cum,
Prin perdeaua subțire ca de fum.
Tăcerea s-a uitat la el, surprinsă,
Spre colțul alb de masă ninsă.

A fost o duminecă frumoasă,
Ca un sărut nostalgic de mireasă
Cu fața roză și cu ochii puri.
Și oamenii plecaseră-n păduri
Pentru întîia oară,
S-asasineze florile de primăvară,
Pline de soare,
Și să le calce, galeși, în picioare.

A fost o dimineață frumoasă!
Îndrăgostiții au ieșit perechi,
Cu flori în păr, după urechi,
Și seara s-au întors acasă,
Pe buzele lor moi cu gust amar,
Că-au fost vecini cu iarba în zadar,
Că fiecare s-a simțit străin,

De păpădie și pelin,
Ca o mașinărie-acum stricată
Și roasă de rugină,
Care-a uitat că altădată
Era țărînă udă și lumină.

A fost o duminecă frumoasă !
În forfota Parisului străin,
Cu țara mea în mine-am stat în casă
Și m-am văzut la umbră de mălin
Și-ntr-o grădină cu cireși în floare,
La noi în sat, pe-o zi de sărbătoare.
Și-așa privind pe geam, fără să știu,
A oamenilor stranie paradă,
Mi s-a părut Parisu-n jur pustiu
Și ireală lumea de pe stradă.

DIMINEAȚA

Lumina aurorii, ireală,
Cu puritați de zîmbet de fecioară,
Dezmiardă cerul roz ca o petală,
La ceasul cel dintîi de primăvară.

În vîrf, pe turnul Eiffel, pe Paris,
Timid se-aprinde parcă-o flăcăruie,
Sau poate-o pasăre de paradis
Înspre văzduhu-nalt încet se suie.

Pe urmă, de pe-acoperișuri sure
Ridică noaptea obosită pleoapă,
Și-apar din umbră liniile pure
A monumentelor, ca dintr-o apă.

Ca pe un alt Pompei, acum, din lavă,
Descopăr zorii pentru-ntîia oară,
Cu ale lui hlamide vechi de slavă,
Parisu-n primul ceas de primăvară.

Cu artă și migală, orice rază
Mimînd sculptura secolelor moarte,
Pe fiecare piatră-o descifrează,
Ca pe tabele antice de carte.

Tot cerul este proaspăt și curat,
Cu străvezii nuanțe de opal.

E ceasu-n care pleacă la arat
Părinții mei în satul meu natal.

NOSTALGIE

Aice toate mi se par departe!
Nu doar în cer, puzderie de stele,
Sau albele zăpezi a lunii moarte,
Ci tot ce-i peisajul vieții mele.

Plutesc parcă-ntr-o lume rece-n care
Picioarele nici nu-mi ating pământul.
Nici nu știu soarele-ncotro răsare,
Și rătăcesc neliniștit ca vîntul.

Încurc știute puncte cardinale:
Apusul nu mai sîngeră-n tărie
În dosul casei din copilărie,
Că soarele ar fi ieșit din cale.

E-ntors tot universul ca o roată,
Și soarele răsare-n ceea parte,
Și lumea mea-i departe tare, toată —
Mi-i fără-nchipuire de departe.

Nu mă-nspăimîntă cosmicele căi
Ce se măsoară doar cu ani-lumină,
Ci depărtarea pe pământ, de văi
Unde-am umblat odată prin sulfină.

Nu mai cunosc nimica împrejur,
Nici zările, nici oamenii — nimic!
Alt soare parcă urcă în azur,
Şi sînt cum n-am fost niciodată, mic.

Sînt singur eu cu lumea faţă-n faţă.
O simt imensă, dar nu vreau să pier.
M-agăţ de flori, de iarbă, de verdeaţă,
De ce mi-a fost, acolo, drag sub cer.

ÎN CIMITIRUL PÈRE LACHAISE

În cimitirul Père Lachaise,
Alei deşarte, ca-ntr-un alt Pompei,
Duc în tăcerea veşniciei mute.
Prin pietre, din cavouri, din morminte,
Răzbate primăvara din adîncuri,
Cu disperarea ţărînei din fund,
Pe unde nu-i lumină de milenii.
Nu-i nimeni în acest ţinut de somn!
De unde rădăcini, şi ce furtuni
Au risipit seminţele pe-aici,
Pe unde orice fir de praf e-un om?
Şi viaţa cum a răzbătut acum
În capitala asta de marmoră şi piatră?
Un zid înalt şi gros, ca de cetate,
Încónjură-acest deal al nemuririi
Şi-l apără de vuietul de-afară,
Să nu trezească aşternuta pace,
Ce-acoperă ca o imensă lavă
Plăpînda trupurilor transformare.
Şi, iată, ca o trîmbiţă sonoră,
Chemarea primăverii se înalţă,
Şi parcă morţii din mormînt visează,
Şi visul lor e ţipăt şi e cînt.

Şi parcă au înnebunit castanii
Şi umblă-n cimitirul Père Lachaise
Cu candelabre-aprinse pe alei,
De parcă-ar căuta cu-nfrigurare
Pe undeva mormîntul lui Enescu.
Cînd l-au găsit, au înălţat spre cer
Aceleaşi candelabre înflorite.
Prin frunzele cu palma larg deschisă,
O mierlă nevăzută a cîntat
Ca în grădina casei din Liveni...
O mierlă cîntă amintirile
Copilăriei lui, în cimitirul Père Lachaise...

ÎNTOARCERE

Drumu-n ţara mea
Pe aicea duce,
Că se vede-o stea
Colo, la răscruce.

Oare-o fi pe-aice
Vreo fîntînă-n vale
Şi vreo pădurice
De odihnă-n cale?

Oare-or fi izvoară,
Peste ele, punte,
Ca la noi în ţară,
Ca la noi în munte?

Lumea tare-i mare,
Drumu-i tare lung,
Merg mereu spre zare...
Cînd o să ajung?

Nimenea nu ştie
Graiul meu grăi.
Merg de-o veşnicie
Şi cît o mai fi?

Merg bătut de soare
Printre mirişti coapte.
Păsări migratoare
Trec din miazănoapte.

Vine iarna poate...
Cît de lung e drumul!
Undeva, prin sate,
Văd cum urcă fumul.

Colo la răscruce
Văd de-aici o stea,
Drumu-acela duce
Drept în ţara mea.

PARIS

Pe străzi istorice mă poartă paşii;
Pe-aicea poate au trecut ostaşii
Lui Bonaparte,
Şi roţile de tun
A-nvingătorilor de la Verdun.
Şi a trecut încet,
Spre moarte,
Printr-o pădure de norod,
Furgonul cu Marie-Antoinette,
La eşafod.
Pe aici, pe undeva, trecură,
Ca fraţii buni ai unei mari familii,
Săracii de adunătură.
Cu furci şi cu topoare,
Spre zidurile fără de oruţare
A diabolicei Bastilii.
Şi sub acelaşi cer
Se-aude prăbuşindu-se un tron,
Şi glasul lui Danton
Şi-al lui Robespierre...
De-ai sta să descifrezi atent
Acest prea frămîntat tărîm,
Şi pietrele de caldarîm,
Sînt monument.

În jur, pe sub aceste bolte,
Pe care-au fost alt'dată steme,
Au răsunat, cîndva prin vreme,
De-a valma horcăieli şi glume
Şi strigăte tari de revolte,
Săruturi şi blesteme,
Ca să se libereze-ntreaga lume...
Versailles şi Place de la Concorde
Şi Sena cu-anticari pe bord,
Boulogne : şosea, pădure, parc...
Şi statueta Jeannei D'Arc,
Champs Elisées şi Tour Eiffel,
Înaltă sondă de oţel...
Şi Invalizi şi Notre-Dame,
Pe toate-n ochii mei le am :
Sînt toate pentru mine-acum,
Nu numai stampe de album.
Pe sub al Senei poduri scunde
Alunecă-ncet un convoi
De şlepuri ce merg nu ştiu unde,
Tot înainte.
Şi iarăşi îmi aduc aminte
De Dunărea, la noi,
Pe unde-i altfel de frumos :
Canalul Filipoi,
Şi balta cu canale-nguste
Cu ochiuri mari cît un ocean,
Şi stufăria cu lăcuste,
Şi lotca neagră de catran
Şi barba unui lipovan.
Trăiesc acolo sau aici ?
Căci toate mi se *par păreri*.
Nu sînt în ţara mea, dar nici
Aici.

Sînt suspendat în nicăieri.
Nu-s pe pămîntul ce pun pasul.
Aici e-un peisaj de carte,
Şi nici al meu nu-mi este glasul,
Oricît aş vrea,
Căci vorba nu-i vorbirea mea,
Şi-acolo sînt rămas, departe...
De simt că-s într-un vis mereu,
Şi visu-acesta-i lung
Din cale-afară...
Şi pentru el acuma lupt.
Cine m-a rupt
De trupul drag,
Să fiu mereu mai singur, mai pribeag ?
Mă-nvîrt în cerc
Ca-ntr-un pustiu în care nu e nime ;
Încerc,
Singurătatea groaznică-n mulţime.
Sînt bulvardele de lume pline
Şi-i o nenchipuită veselie,
Dar nici un zîmbet nu e pentru mine
Pe nici un chip.
Mă simt ca firul de nisip
Purtat de vînt într-o pustie.
Oriunde pe aici mă zbat,
Mi-i parcă mersul meu de rîmi,
Mi-s rădăcinile-ntr-un sat,
Printre salcîmi.
Şi una e adîncă tare :
E-acea a morţilor, dar ea nu moare.
Şi firele acelei rădăcine
Se-ntind de-acolo pînă-aici la mine,
Se-ntind pînă la mine şi mă trag
Spre unde mi-au căzut părinţii-n prag.

Și parcă o pădure-ntreagă
Mă strigă și mă cheamă,
Și tare-aș vrea să mai pot spune : „Mamă",
Și cineva din jur să mă-nțeleagă...

1957

OGLINZI

CTITORIE

Ca să ajungi la mine, nu-i nevoie
Pașii tăi de om trudit să-nfrunte
Nici adîncuri, nici pripor de munte ;
Pot să meargă liniștit, în voie.

Nici nu ai mers o cale lungă,
Ori de unde vii de pe pămînt ;
Să-ți desfaci doar vîslele în vînt.
Fiecare poate să m-ajungă.

O să vezi din loc în loc un pom,
Răsădiți de mine-o viață-ntreagă.
Vino slobod, fără de desagă,
Doar în suflet cu un dor de om.

Orice limbă-ai ști, ne-om înțelege
Din privire, ca niște copii ;
Nici n-am să te-ntreb de unde vii,
Nici de ce ți-s zilele pribege.

Pîn' la mine te aduc de mînă,
Ori de unde vii, din care zări,
Drumuri mult umblate și cărări,
Că la poarta mea e o fîntînă.

Apa ei e din pămînt de-aici,
Pură în căuşul mîinii mele ;
Vara beau din ea şi turturele,
Şi întîii pui de rîndunici.

ÎNNOIRE

Ce veche-i galaxia din emisfera mea !
De-o viaţă număr spinii deasupra, stea cu stea,
Pe cerul ca zăpada şi-ntroienite sănii.
În gînd le număr toate, ca nişte vechi mătănii.
În fiecare sclipăt de ţintă argintină
E-un bob de foc pe drumul de mii de ani-lumină.
Aceleaşi stele fixe au pus reflex de aur
Pe solzii ca oţelul de-antíc ihtiozaur,
Pe áripile-ntinse a-ntîii zburătoare,
Pe strania oglindă a luciului de mare,
Pe plaja fără nume, de om însîngerată,
Şi-n ochii ce-nălţase întîia vertebrată.
Ştiu toată geometria de calcule cereşti,
Aievea, şi răsfrîntă în lacuri şi fereşti.
Aceleaşi stele fixe, trecînd ascuns prin zile,
Au scăpărat şi noaptea pe cortul lui Ahile
Şi-au picurat lumina, discretă ca o ploaie,
Pe taberele mute, pe cîmpuri de bătaie,
Şi-au fost o călăuză în drum spre veşnicie
La toţi răniţii lumii căzuţi în bătălie,
Luptînd pentru-Alexandru, Cezár, sau Bonaparte
Şi-au fost egal şi simplu, la toţi, făclii de moarte.
Şi-acum, în vremea noastră, de mii de ani bătrînă,
Se oglindeşte încă în apa din fîntînă,

Și-n ochii celor tineri, iubind întîia oară,
Ca-n mii de generații trecute-odinioară.
Dar simt că la izvoare lumina-i moartă-acum,
Și ce mai văd e-o dîră ce-a mai rămas pe drum,
Mereu ca o părere, să stăruie, să-nșele,
Cînd stelele din ceruri demult nu mai sînt stele.
Această galaxie mi-a fermecat penații,
Dar în cenușa-i sură văd alte constelații.
Lumina lor ne vine demult și de departe,
Să lumineze noapte, în locul celei moarte.
Nu le vedem, și totuși le presimțim în cale,
Cum presimțim în noapte parfumul de petale.
Vin încă nevăzute, cu mii de ani-lumină,
Dar știm acum cu toții că ele or să vină.
Și-or apărea ca mîine pe-ntinderile-albastre,
Să dea deodată-un farmec nou visurilor noastre.
În fiecare seară, pe cer, eu caut iar
De le-a sosit sorocul din cosmic calendar.
De nu le văd în mine, eu știu lumina lor,
Ascunsă cristalină în subteran izvor.
Iubesc de pe acuma cu-nchipuirea mea
Lumina nevăzută din orice nouă stea
Ce-aleargă prin milenii spre ochii mei, ce-adastă
Prin generații stînse sclipirea-i în fereastă.

PRIMĂVARA NOUĂ

Trăiesc și văd o nouă primăvară.
A cîtea ? Trist mi-i să le număr.
Îmi cad petale de cais pe umăr.
Mi-or mai cădea la anu-a doua oară ?

Și data asta o speram ca-n vis.
Mă uit la ea, uimit, ca la un dar
Pe care timpu-o să mi-l fure iar.
Deja ning rar petale de cais.

Naivitatea asta minunată
Ce bine face mulților mei ani !
Năvalnic urcă seva în castani,
Și-o mai aud și eu încă o dată.

Stau și ascult la fiecare pom,
Cui aș putea să mulțumesc acum ?
Mergînd, așa, printre livezi, pe drum,
Poate-ntîlnesc în calea mea un om

Să-i mulțumesc. De ce anume lui ?...
Nu am nici un răspuns în astă seară,
Dar vreau ca pentru-această primăvară
Să mulțumesc, să mulțumesc oricui.

IDENTITATE

Imensa lume-și duce viața ei,
Și n-au s-o vadă ochii mei.
Încerc mereu, pe-o hartă, și din pagini
Să-nchipui neștiutele imagini.
Stau aplecat pe file de atlasuri
Și-ncerc să prind neînțelese glasuri.
Imaginez o junglă, un pustiu,
Nisipul călător și argintiu ;
Îmi ațintesc privirile spre est,
Că poate văd masivul Everest ;
Ascult apoi atent cum tace seara,
Că poate-aud departe Niagara ;
Visez apoi urși albi la Polul Nord,
Cuib de sitari în stînca unui fiord,
Vapoare lent alunecînd pe mări
Spre-nșelătoare, plutitoare zări...
Vreau să cunosc toți oamenii din lume.
Să-i știu și după grai, și după nume,
Și n-o să-mi fie fețele străine

Că-n fiecare e ceva din mine.

TIMP

I

Timp — veșnică mișcare.
Vînt, care bate fără-a conteni
Prin constelațiile solare...
Nici zei, nici aștrii toți nu scapă
De curgerea lui lentă ca o apă.
Nu-l simți că mișcă ;
Parc-ar sta în loc.
Nu-i simți suflarea de morișcă,
Nici nara lui de foc.
Te uiți, asculți, și parcă tot în jur
E împietrit în pace și azur.
Și în tăcerea lungă și adîncă,
Te simți înfipt cu duritați de stîncă.
Stai nemișcat, abia suflînd, și crezi
Că-s nemișcate toate cîte vezi,
Nu-l simți că vine !
Și curge totuși, singur, fără tine.
Oricît ai sta,
El trece prin ființa ta.
Te ia,
Ca hula unei nevăzute mări
Ce se ridică pînă-n cele patru zări.
Nici soarele pe ceruri nu rămîne
La fel și mîne.

Ce monstru te-a dezlănțuit în mers,
Stăpîn pe-ntregul univers?
De unde uriașa energie
Ce mînă totul înspre ce-o să fie?
Niciciînd, nici o clipită de repaos
Sau de-ndurare.
Același mers tăcut și surd prin haos,
Aceeași transformare.
Ți-i înainte calea însemnată,
Și nu privești în urmă niciodată.
N-ai parcă nici aducere aminte;
Duci gînd și omenire înainte,
Călcînd peste-a trecutului morminte,
Pe-al vechiului monumental cavou,
Mereu spre altceva, spre ce e nou.
Cînd s-au retras oceanele în funduri,
Lăsînd în urmă munți, ca niște prunduri?
Și cînd în undele incandescente,
S-au scufundat uitate continente,
Cu stinși vulcani și împietrite lave,
Ca niște vechi și rătăcite nave?
Cum? Cine-mbătrînește stelele și sorii,
Și stînge poleiala de pe glorii,
Și-aruncă împărații în uitare,
Și șterge de pe glob întregi popoare,
Și-ngroapă-n taină, în nisipul lui,
Minunea rară-a moartelor statui?
Timp! Zeu universal și crud,
Te simt, dar nu te văd și nu te-aud.
Inconsistent și fără de contur,
Nu ești lumină, nici azur,
Tu însuți mori să te naști iar,
Cu-același zvîcnet mut de minutar.

Din ce închipuire, din ce minte,
Din care nesecată fantezie,
Tu născocești tot ce va fi să fie:
Și-ndemnul fără stavili înainte,
Și întrupări în forme mai perfecte
În geniul omului, ca și-n insecte?
Din care nesecate rezervorii
Împrospătezi prin mii de veacuri, zorii?
În mersul tău necontenit rămîne
Un veșnic mîne;
Din ce a fost, într-una scoți sub soare
Tot alte noi tipare.
Regrete n-ai, nici ținere de minte;
Nu te oprești la vechile morminte,
Și mergi privind mereu tot înainte.
Inconsistent și fără de contur,
Nu ești lumină, nici azur,
Nici aer nu ești, și nici vid,
Și nici ca aburul, fluid.
Și totuși, simt în fiecare clipă,
Prin cosmos, ireala ta aripă
De zmeu atotputernic din povești.
Ce ești?!

1959

CASA MEMORIALĂ

Pentru Buștenii lui Cezar Petrescu

Singurătatea sură împresoară,
Ca un amurg întîrziat de seară,
Casa memorială,
Pustie și goală,
Păpușile-amintirilor de ceară...

Portița, un podeț, pridvorul
Așteaptă parcă
Și astăzi să se mai întoarcă,
De pe cărări de munte, scriitorul.

Dar dintr-o noapte — parcă-ar fi fost ieri —
El e în cîntec de privighetoare,
În rădăcini, în frunze ori în soare,
Da-n casa lui nu este nicăieri.

De-atunci aicea-i parcă tot statornic,
Și totu-ncremenit la locul lui;
Un univers rămas al nimănui,
Ce-a stat din mers ca un ceasornic.

Doar timpul singur zace-ntins și mut
În liniștea odăilor deșarte,
Citind aceeași pagină de carte
Unde-a lăsat-o el, la început.

Stă timpu-ascuns și-n foi de manuscris,
În rînduri și în literele mari,
Și, nevăzut, tot roade ca un cari,
În masa scundă unde el le-a scris.

Ca într-un rit uitat, egiptian,
Sînt toate adunate-aici de față,
Precum au fost pe cînd era în viață:
Un toc, o călimară, un roman...

Dar toate îngropate ca-ntr-o lavă,
Ca-n nu știu care ireal Pompei;
Cerneala-i ca rugina pe condei,
Și ștearsă pare scoarța cea moldavă.

Mimînd obscur finala transformare,
Sfidează nemurirea niște scrum
În scrumiera inutilă-acum,
Că-i demult stinsă ultima țigare.

Vizitatorii, ca-ntr-o catedrală,
Pășesc tăcut și fața li-i sfioasă,
Și parcă-l caută, că nu-i acasă,
Aici, în casa lui memorială.

În seara ceea de-am deschis un tom
Din operele lui care-au rămas,
În orice rînd am auzit un glas,
Și-am cunoscut că-i glasul lui de om.

DE ZIUA FEMEII

E ziua femeii — e ziua ta, mamă !
E ziua chipului ce-l port în ramă.
Toate-amintirile copilăriei îşi sună clopoţeii.
În sat acum încep să zburde mieii.
Azi îţi aduc toate-amintirile în dar,
Scrise prin ani, pe foi de calendar,
Că-s toate, zi cu zi, şi ale tale,
Aşa cum mi-au rămas acuma, pale.
Azi vin de ziua femeii, să-ţi fac o bucurie
Să mă vezi, să-ţi treci mîna pe obrazul meu,
De parc-abia acum m-aş fi născut.
Sau nu mai ştii tu singură de-s eu,
Cel din trecut.
Scoateţi afară toate florile din glastre,
Că ziua femeii e ziua mamelor noastre,
Să le ieşim iar în porţi înainte,
Să le sărutăm poalele la vestminte,
Să le lăsăm să se uite la noi, zîmbitoare,
Că ele n-au pe lumea asta un alt soare.
Ne-ar recunoaşte doar după un semn de ele ştiut,
De-atunci, de la-nceput.
Vor mai tremura şi-acuma pentru noi,
De amintirea zilei cînd ne-am dus la război.

Pe obrajii lor, de atunci vor fi rămas brazde adînci
De lacrimi...
Cum lasă şuvoaiele-n stînci.
E ziua lor ! Nici nu le vine-a crede,
Că lumea le mai ştie, le mai vede.
Să le-ascultăm frîntura lor de şoaptă ;
Noi ne-am împrăştiat, dar ele-aşteaptă.

E ziua femeii, ziua mamei mele...
Ard amintirile ca nişte stele.

SEARĂ LA CĂCIULAȚI

Ca niște păsări mari cu zborul moale,
Tăcerile-au căzut în rotocoale.
Și parcă moarte, neauzite cad
Pe umbrele-adormite de sub brad.
Le iau de-acolo-n cuibul lor cu ele,
Ca să le toarcă-alene, turturele.
Zvonește-n vîrfuri de stejari bătrîni
O boare care-i mîngîie pe mîini.
Copaci giganți se-nalță în azur
Solemn privind cîmpiile din jur.
Prin sălcii despletite care plîng
Privighetoarea cîntă la pian în crîng.
Se-aude parcă picurînd sonor
Sonata lui Chopin în si minor,
Cînd de sub umbra deasă-a unui nuc
O mierlă fluieră ca un haiduc.

VESTIRE

Cerul trimite răvașe pămîntului
Cu hulubii nevăzuți ai vîntului ;
Le primește grădina ca o doamnă,
Și-n ele-i scris atît : e toamnă.

Florile-s înspăimîntate-afară :
Au citit în palma frunzelor că or să moară.

VIZIUNE

Urme de paşi,
urme,
urme,
Vin din lume,
De departe,
Vin răzleţe,
Dornice de vis şi frumuseţe ;
Vin urmele de oameni, se adună
Pe albul zăpezii căzută din lună.
Pe valea planetei tăiat e făgaş,
Pe urmă de om uriaş,
Pe-o urmă adîncă,
Săpată ca-n stîncă,
Ce suie-nainte urcuşul de munte.
Spre ea milioane de urme mărunte
Grăbesc de departe din zare ;
Sînt urme mai vechi de picioare,
Ce zac de demult calcinate
Prin verzi cimitire de tîrguri şi sate,
De temniţi uitate...
Urme,
Urme de norod,
Ca-ntr-un etern şi nesfîrşit exod,
Grele, adîncite de poveri,

Şi de-atîta dor de primăveri ;
Urme prin nisipuri şi noroaie,
De om singuratic, şi convoaie,
Şi prin rouă, urme prin otavă,
Urme-ncinerate-n lavă,
Urme,
Urme,
O procesiune lungă de hipnoză,
Înspre culmi sclipind, de-apoteoză,
Urme,
milioane mă-mpresoară
Înspre steaua lor polară.
Vin din Indii urme, ies în cale
Şi din jungla Africii Centrale,
De pe Nil prădat de faraoni,
Şi pe gheţuri, urme de laponi,
Urme,
urme
Mă ajung, îmi ies nainte,
Convergente înspre-un pisc anume,
Ridicat de geniul unui om în lume.
Vin de pretutindeni, se-mpreună,
Urme,
Urme
Urcă, urcă spre Comună.

CA O LUMINĂ

16 februarie 1933

Soldatul împuşcă tăcerea,
Şi glonţele trecu prin ea
Ca printr-o stranie perdea
Şi se pierdu ca un ecou.
Tăcerea învie din nou
Ca timpul — vastă, străvezie...
Soldatul poate nu ştia
Că ea e veşnicie.
Un altul trase, altul iar,
Punctînd la întîmplare-un zar
Pe alb imaculat de nea.
Un om căzu alăturea,
Într-un genunchi, apoi în cot...
Şi iar tăcere peste tot.

Alt foc porni, şi iar tăcere.
Alt om căzu, şi iar durere,

Dar nu aceasta se ţintea,
Din stradă, ca dintr-o tranşee,
Nu oameni doar, ci o idee.

Dar iată că ea, neclintită,
Sta dreaptă, înaintea lor,
Şi cu-o privire infinită
Învăluia acest decor.

Cu braţele încrucişate,
Primea în piept încărcătoare,
Dar ca-n poveşti adevărate,
Cădeau topite la picioare.

Şi seara cînd, în ziua ceea,
Soldaţii-au năvălit pe porţi,
Au numărat sute de morţi.
Dar moartă n-au găsit ideea.

Sta drept, înaltă pînă-n cer,
Ca o lumină-n faţa lor.
N-a fost minune, nici mister.

Privea departe-n viitor...

VULCANUL

S-au strîns prin milenii, s-au strîns
A suferinţelor mari zăcăminte,
Cele-ndurate fără de plîns,
Toate în oameni, ca în morminte.
Toate intrară adînc în pămînt,
Supte ca apa ploii de vară ;
Fără nădejdi şi fără cuvînt.
Mută comoară !
Aspră sudoare de robi şi iobagi,
Rouă pe floarea trupului frînt,
Sevă de brazi şi de fagi,
Toate intrară-n pămînt.
Sînge, vin roşu de viaţă,
Sînge vărsat din belşug
La metereze de fortăreaţă,
Sau în războaie, sau pe un rug.
Fluvii albastre ca pe-un atlaz,
Roşie marea fără hotar,
Cînd i s-a rupt omenescul zăgaz ?
Şipot ascuns de pojar,
Suc de blestem şi descînt,
Tot a intrat în pămînt.
Pumnii-ncleştaţi ca bulgări de pietre
Rupte odată din stîncă !

Zgură în spulber din vetre,
Toate în hruba adîncă,
Unde-i tăcere fără cuvînt,
Ura ca trăsnetu-n nori,
Toate au fiert, vii, în pămînt,
Ca focul în sori.
Toate-adunate prin vremi, an cu an,
În clocot fierbinte,
Toate au fiert ca-ntr-un vulcan,
Toate în oameni, ca în morminte.
Astfel prin veacuri s-au strîns
A suferinţelor mari zăcăminte,
Cele-ndurate fără de plîns,
Toate în oameni, ca în morminte,
Toate-n pămîntul fără de soare,
Fără un cînt prin copaci...
Urlau doar noaptea, a răzbunare,
Gropile celor săraci.

*

Pe faţa pămîntului mut
Vii primăveri au trecut
De sute şi sute de ori
Cu muguri, cu flori,
Şi iar au venit... Pentru cine ?
Că-n marea mulţime, că-n mine
Zăceau suferinţi şi dureri
Ce n-au primăveri.
Şi minele-n sute de ani
Fierbeau în adîncuri vulcani —
O lavă fierbinte
Şi-n om, şi-n morminte.

Pământul, el însuși părea
Prea mic să le-ncapă,
Și parcă-n adîncuri vorbea
Durerea-ntr-o groapă.
Acel ce urechea și-a pus
Pe țărnă, s-asculte mai bine,
Simțea cum clocotul vine
Și urcă în sus.
Și scoarța pământului, tare,
Pe-o zi de octombre, deodată,
Crăpă ca-n explozii de soare
O cosmică, roșă granată,
Și valuri mocnite de ură
Din bezna adîncă-au irupt,
Scoțînd dedesubt
De-a valma cu lavă și zgură
Un nou cernoziom :
O dragoste nouă de om.

ÎN CASA DOCTORULUI MOHR

În casa doctorului Mohr,
Cu fața-n soare, pe birou,
A apărut, strălucitor,
Un craniu nou.
Stă, cum ar sta o statuietă,
Vreo operă de artă veche
Cam găurită la ureche
Și pe frontal cu-o etichetă.
L-au șlefuit cu vremea, anii,
Și-i ca trecut prin purgator,
Fiindcă domnul doctor Mohr
E-un vechi radiolog de cranii.
E craniul unui om, firește.
Cu un sarcasm de măscărici
Orice se-ntîmplă el rînjește,
Că a ajuns și el aici.
Pe etichetă are-un număr
Scris caligrafic chiar de Mohr.
Azi nu-l mai poartă-un om pe umăr,
Azi e de sine stătător.
A fost găsit în săpătura
De sub un nalt zgîrie nori.
Pămîntu-i astupase gura
Flămîndă prea adeseori.

A fost adus aici anume
Să aibă-un ştiinţific rost.
Azi nu mai are nici un nume,
Şi nu se ştie cine-a fost.
Îşi tace tainicul trecut.
Fu cumpărat cu zece cenţi,
Priveşte prin orbite, mut.

*

Dar noaptea, hîrca asta hîdă,
Cînd nu e nimeni în birou
Şi nu se-aude un ecou,
Începe singură să rîdă.
În liniştea adîncă-şi spune
Cu glasu-acela, cavernos :
„A trebuit s-ajung un os
Ca să trăiesc aşa minune !
Sînt craniul unui negru mort
În New York chiar, linşat în port.
Vream să trăiesc şi m-au ucis ;
Şi, iată-mă, trăind un vis !
O viaţă-ntreagă-am fost şomer
Şi casa mea a fost „sub cer" ;
Şi, iată-mă, azi într-o casă !
Şi eu, şomer odinioară,
Stau degajat aici pe masă
Şi nimeni nu mă dă afară.
Păcat că nu mai am picioare.
Vreo tibie, vreun peroneu,
Pe masă să le-ntind şi eu
Ca orice alb, cu delectare.
E drept, tot n-am ce să mănînc,
Dar de-astă dată nu-mi mai pasă,

Şi dacă judec mai adînc,
Azi stau ca albii într-o casă..."
Şi craniu-adăugă încet,
Cu un sarcasm ca de fiinţă :
„Şi, vezi, eu, fost analfabet,
Sînt de folos pentru ştiinţă".

*

Desigur, acest monolog
Nimic nu are alegoric
Deşi cuvintele-i, mă rog,
Sînt pentru unii, poate, stranii.
Dar au mai fost în lume cranii,
Precum acela al lui Yorick,
Ce, readus o clipă-n soare,
A fost prilej de cugetare.

PE BIROUL MEU

Pe biroul meu,
Pe ogorul meu,
Ar și ar mereu.

Aici îmi împlînt
Gînd adînc și sfînt,
În orice cuvînt.

Eu aicea ar,
Și samăn, și iar
Pe-același loc ar.

Aicea îmi pun
Tot ce am mai bun.
Din moș și străbun.

Aici îngenunchi
Bătrînul meu trunchi
Cu rime mănunchi.

Și an după an,
Am muncit avan
Cu mîni de țăran.

Toamnele am scos
Din glie, de jos,
Bob greu și frumos.

Și l-am împărțit,
Cald și înfrățit,
Oricui a vroit.

•

Pe ogorul meu
Am arat din greu,
Dar nu-mi pare rău.

Cad și iar mă scol,
Muncă de sobol,
Dar nu-i muncă-n gol.

Poate c-o să fac
Unui om sărac
Pită și colac.

Gîndu-acesta gînd,
Mi l-am spus oricînd
Nopțile pe rînd.

El mi-a fost tractor,
Și-a lucrat de zor
Aici, pe ogor.

Însă pînă-atunci,
Suflete, să-arunci
Noi semințe-n lunci,

Ca în orice zori,
Fete și feciori
Să culeagă flori.

FATA MORGANA

•

VIS

Era-ntr-un port în care-am fost odată,
Sau poate-un port ce nu e nicăieri,
Cu rada lui de soare inundată
Și cheiul plin de mulți corăbieri.

Mi se părea un port aerian
Cu litoralul șters și diafan,
Cu mări albastre și cu cer la fel.
Poate era St.-Rafael
Sau poate Cannes.

Știu doar că o lumină mare
Cădea bogată dintr-un cer senin
Și portul era plin
De soare.

Știu că era cald ca-n luna mai,
Că mă uitam la tine cum erai,
Alături de mine,
În rochia ta albă cu buline,
Ce flutura de briză ca un zbor
De fină pasăre de ecuator.

Vaporul vînăt tremura ușor,
Cu pînza pe covertă umflată ca un nor,
Și silueta-i dreaptă, masivă și înaltă,
Trecea pe toată lumea cealaltă,
Cu oameni ce se agitau, pigmei,
Pe dalele pătrate de pe chei.

Din larg, ca din adînci năvoade ude,
Venea o boare,
Cu gust de alge și de soare
Și miros de moluște crude.
De sus, din margine de punte,
Ca de pe stînca unui munte
Abrupt,
Priveam mulțimea dedesubt,
Febrilă, ca pe un peron
Cu adieri de pește și gudron.

Sub palma mea simțeam cum vibrează
De nostalgiile depărtării
Trupul tău sensibil ca o rază,
Tremurată pe apele mării.
Călătoria care sta-naintea noastră,
„Fata Morgana"
Juca pe zarea dens albastră
Vagi viziuni de fericire vană :
Imagini nevăzute încă
De dincolo de marea cea adîncă ;
Țări calde cu reminiscențe de paradis,
Priveliști de poveste și de vis,
Grădini de portocali și de lămîi,
Alei cu pletele căzînd, de palmieri,
Decor al dragostei dintîi,
Ce n-o fi poate nicăieri ;

O plajă însorită la Florida,
Pămîntul roşu cum e cărămida
Din jurul golfului Corint ;
Amurg albastru pe Parnas
Şi răsărituri pe Olimp,
Parfum de roze şi iacint
De pe colinele din Grasse ;
Aureole de comemorare
De zei,
De semizei
Care-au umblat ca noi prin soare
Şi au murit de-atîta timp.
Vaporul s-a desprins de chei,
Plutind uşor spre altă lume,
Prin cele două benzi de spume.
Şi, de subt ochii mei,

Pămîntul, ca o insulă de-acum pustie,
Tot dispărea-ntr-o ceaţă aurie,
Cu oamenii pe care eu mă tem
Că niciodată n-o să-i mai vedem.

În faţa noastră orizontu-i larg...
Vîrfu-ascuţit de la catarg,
Tremurat de fiecare val,
Zgîrie-un cer de cristal.

Ne simţim mai singuri dintr-o dată,
Şi fiecare gînd ni-i tot mai vag.
În care-ndepărtat arhipelag,
O să ne fie nava ancorată ?
Şi parcă-am rătăci-n necunoscut,
Ca-n nişte existenţe neprecise,

Rupţi de noi înşine şi de trecut,
Şi metamorfozaţi în vise.

Pînă departe-n jur, şi-n faţa noastră,
Cît vezi cu ochii, marea e albastră,
Şi e albastru cerul, atmosfera...
E mai frumos decît Mediterana !
Uite-nainte : „Fata Morgana",
„Fata Morgana"...

Urcă plopi lungi pe insula Cytera.

PENTRU CE ?

Pe fereasta unei case
Cu perdele
Grele,
Trase,
Și cu ochiuri zăbrelite ;
Pe fereasta unei case părăsite,
Note vin
De clavecin,
Cu motiv de menuet.
Pentru ce ai mai deschis,
Secret,
Ca pe-un scrin,
Casa mea albă, de vis,
Și cu mîna ta frumoasă,
Într-o casă
Părăsită și uitată,
Din care eu am fugit,
Ai venit
Să mai cînți încă o dată
Note rari de clavecin,
Cu motiv de menuet ?...

ÎNTÎLNIRE

M-ai strîns de prin păduri din alte dăți
În care tac străvechi singurătăți ;

M-ai strîns din plaje aurii și plane,
Din alge și nisipuri de oceane,

În care, prin milenii numărate,
Am fost și eu o mică vietate ;

M-ai strîns de pe ogoarele natale,
Din verzi porumbi și frunze tropicale ;

Din amintiri ce mai trăiesc de-abia,
Din tot ce-a fost copilăria mea ;

M-ai adunat din drumurile de țară,
Pe care-am rătăcit odinioară ;

M-ai strîns din stradă, de pe trotuar,
Neurastenic, dintr-un furnicar ;

M-ai adunat de pe atîtea căi,
Ca să trăiesc de-acum subt ochii tăi ;

M-ai strîns din nopți, din ploaie și din vînt,
Ca să te cînt !

ÎNSERARE

Eram, în casă, singuri, numai noi,
Atît de singuri, că ne-am auzit
Bătaia inimii în amîndoi
Cînd am tăcut și ne-am privit.

Și parcă-n trup pentru întîia oară
Am fi simțit, crescînd, cum se răsfrînge
O floare stranie de sînge
Ce-a început să doară.

Și-am stat nedumeriți, și-am ascultat
Petalele în noi cum se desfac,
Răsad din cine știe care veac
Misterios și-ndepărtat.

Eram atît de singuri... lumea toată,
Văzută prin fereastra violetă,
Era alături cum ar fi-o planetă
Indiferentă și necercetată.

Ne-nchipuiam că timpu-a stat afară,
Că nu mai este trecere, nici moarte,
Cînd am văzut că-n casă ne desparte,
Intrată pe furiș, aceeași sară.

Şi noi prin înserarea tot mai groasă,
Care intra nestăvilit în casă,
Simţeam cum chipurile ni se tot desfac
Ca scoborîte într-un fund de lac
Deasupra cărui a-nceput să ploaie,
Şi-ncetul cu încetul în odaie,
Parcă pierduţi în fum şi în trecut,
Noi nu ne-am mai văzut.
Da-n umbra serii tot mai mare,
Într-un reflex bizar din geam,
Surîsul doar ţi-l mai vedeam,
Ca albe flori de lăcrămioare.

SURPRIZA

Pe neştiute străzi, de lume pline,
Merg singur, izolat, ca-ntr-un pustiu,
Dar gîndul meu e-atît de mult la tine,
Încît surprins, eu însumi nu mai ştiu
Cum nu te văd alăturea de mine.

PARADOX

Ieri nu știam nici că exiști pe lume ;
Nu-ți auzisem rîsul, nici cuvîntul.
Iar azi, deși nici nu te știu pe nume,
Ești singura pe tot pămîntul.

DIN AMINTIRI

Din neuitate amintiri de ieri,
Din plăcile lor mici de mozaic,
Mi te reface gîndul din nimic
Atunci cînd nu te vede nicăieri.

Și pretutindeni unde-ți este drumul,
Necunoscut, în taină și mister,
Te poartă-ntr-însul sufletu-mi stingher,
Cum poartă-n ele, florile, parfumul.

METAMORFOZĂ

Din depărtări prelungi și fumurii
Aud refrene vagi de simfonii.

De unde au pornit, de unde vin,
Așa, îndepărtate, din senin ?

Cine le cîntă, cine le-o fi scris ?
Atît de ireale, ca un vis ?

Stau izolat în mine și le-ascult.
Vin oare de departe, de demult ?

Parfumul lor, familiar, de mosc,
L-am mai simțit o dată, și-l cunosc.

Surprind accente dureroase-n ele
Și strigăte stridente de-ale mele.

Că-aceste simfonii ciudate sînt
A noastre amintiri făcute cînt

Prin nu știu ce metamorfoză rară.
Ascult mereu în fiecare sară
Transfigurarea asta muzicală
Din neștiuta lume ireală.

PENTRU NIMIC

Eu toată ziua ieri nu te-am văzut!
Din lumea de aici, în veşnicie,
O zi întreagă, lungă a trecut
Fără această mare bucurie.

A fost numai o zi de calendar
Acea zi fără sens care s-a dus,
A fost un răsărit şi un apus —
Toate-n zădar.

A fost o zi în vreme mai puţin,
Cu timpul gol de amintiri pe lume,
O zi fără de vis, fără declin
Şi fără nume.

Cosmic sistem de varii constelaţii,
Cu Antarès, luceferi, Carul-mic,
A lunecat pe drumul lui în spaţii
Pentru nimic...

SCRISOARE

Ne despart meridiane şi parelele,
Pe glob împletite ca nişte zăbrele,
Să nu te mai vadă privirile mele.

Pământul mă poartă pe mine-nainte,
Cu inima plină de-aduceri-aminte...
Mi-acopere umbra pământului, locul,
Cu vatra în care aprins-am noi focul.

Privesc constelaţii pe care le ştiu,
Pe casa ta scundă, în noapte, tîrziu,
Şi-mi par toate-aproape, familiare...
Spre tine mă duce prin cer, Carul-mare.

Şi soarele-n noapte spre tine se duce,
Să te-ntîlnească-n ştiuta răscruce ;
Toate spre tine alunecă lin ;
Gîndul şi visul şi cerul senin...

Tot Universul în mers ne desparte —
Dorul te-aduce din el, de departe.

ÎNGRIJORARE

Durerea te cuprinse ca o fiară,
Şi-n dosul ei, ascuns, te aştepta
În noaptea ceea pentru prima oară,
Nedesluşit şi tainic, cineva.

Ca pe o umbră îl simţeam aproape,
Cu ochii mari şi ficşi pe chipul tău ;
Îţi tremura o lacrimă în pleoape,
Şi-n suflet, dureros, păreri de rău.

Iar neînchipuita ta durere
Mi te smulgea şi te ducea departe,
Şi eu simţeam cum silnic, fără vrere,
Ceva, ca o trădare, ne desparte.

A inimii artere mi s-au rupt,
Cu plînsele ei rădăcini,
Şi nu am mai putut să lupt,
Se stinseră sărmanele lumini...

Iar timpul ne prindea nedescifrat,
Cu ornicul lui mut bătînd în tîmple ;
Pe urmă, la o vreme, parcă-a stat,
Că nu ştia nici el ce-o să se-ntîmple.

Ameninţări pluteau deasupra noastră,
Prin bezna nopţii fără dimineaţă,
Ca nişte nouri negri la fereastră,
Ca nişte păsări mari de gheaţă.

Şi aşteptarea scormonea în trup,
Închipuind vedenii în răstimp,
Rînjind la mine ca un lup
La cineva pierdut în cîmp.

Nesiguranţa tot ţipa strident,
Ca o trompetă, fiecare clipă,
Iar timpul sta alăturea, atent,
Ca uliul aplecat pe o aripă.

Din vid se repeta o întrebare :
Ce o să fie oare ? Ce-o să fie ?
Şi-un diavol răspundea : Cine să ştie
Ce-o să se-ntîmple-n clipa următoare ?

Pe tot pămîntul lumina livid
Un cer verzui cu luna cununat,
Şi întrebarea iar venea din vid,
Şi nu era răspuns adevărat.

ÎNTREBARE

...Oare-o să reia vreodată cineva
Acest cînt minunat,
Început, neterminat ?...

APROAPE DE PĂMÎNT

CĂUTARE

Forează, gînd, în mine, mai forează.
Tot mai adînc, mai iute, mai afund.
Nu te uita că mintea mea e trează,
Şi că mă doare, şi că mă ascund.

Să-ţi umble sfredel sapa-n întuneric
Ca într-o apă neagră, îngheţată.
Învîrte-o crud în creierul meu, sferic,
Ca să-i aud scrîşnirea ei ciudată.

Forează-mi noaptea fără de ecou,
Oceanul negru-n care m-am ascuns,
Ai mai cercat. Încearcă-acum din nou,
Că poate nu va fi de nepătruns.

Eu sînt la fund, acolo, nevăzut.
O ! De-ai putea odată să-majungi,
Prin straturi geologice de lut,
Subt praful sur al vieţii mele lungi.

Voind să mă găsesc şi să mă caut,
În mine singur eu am coborît,
Ca-n marea tropicală-un argonàut.
Dar n-am ştiut că-adîncul e atît !

Forează, gînd, în mine, mai forează.
Îţi lasă ascuţişul vertical
În noapta-mi de neliniște şi groază,
Ca în craterul unui stins furnal.

Aştept mereu, şi nu aud nimic.
N-o să mai dau de mine niciodată ?
Că eu nu pot de-aici să mă ridic,
De-atîta-ntunecime adunată.

Hai, sapă, sapă cît n-ai nebunit,
Să ştiu ce-a fost cu mine, dacă-am fost.
Că apoi e adînc fără sfîrşit,
Şi totul nu mai are nici un rost.

Hai, sapă, sapă, fără de răstimp.
Nici o clipită încă de repaos.
Poate mai sînt nădejdi, mai este timp,
Cît mai exist în propriul meu haos.

UNIVERSALITATE

Nu te cunosc, nici nu ştiu cine eşti,
Pe care ţărm duci zilele, flămînd,
Destul că eşti în viaţă, că trăieşti —
Să ştii că-ţi sînt alăturea oricînd.

Să ştii că nu eşti singur niciodată,
Că-mi poţi vorbi cînd crezi că nu ai cui,
Cînd suferinţa cere-a fi urlată
Şi nu mai ai pe nimeni să i-o spui.

În orice limbă, o să te-nţeleg,
Că suferinţa are-un singur grai
Pe suprafaţa globului întreg,
Din Santa-Cruz şi pînă în Altai.

De ari pe undeva şi-ţi este greu,
Sau de asuzi pe-ntinsele plantaţii,
Să ştii că, nevăzut, te-ajut şi eu,
Şi greul tot ni-l împărţim ca fraţii.

Cu tine sînt ascuns în închisoare ;
Pe patul de spital cu tine sînt
Şi-n bezna neagră pe furtună-n mare.
Şi scot cu tine fierul din pămînt.

Îngheț cu tine-n grota de zăpadă
La polul nord, și-asud la ecuator,
Descarc avutul altora în radă,
Și pentru alții, lupt și eu și mor.

Mă doare și pe mine rana ta
Și-i mîna mea în cea ce ți-o alină.
Nimic din ce înduri nu pot uita ;
Ființa ta, ce-i fi, nu mi-i streină.

MUZICA

Din ce planetă depărtată,
Din care neștiută stea
Ning note albe de sonată
Ca niște fulgi sonori de nea ?

Din care constelații, unde,
Vorbirea lor în zări albastre
E numai muzică și unde,
Ca graiul sufletelor noastre ?

Sînt semne dintr-o altă lume,
Purtate de un cosmic vînt :
Dar cine le-a trimis anume,
Că nu-s de-aici de pe pămînt ?

Durerea cît i-a fost de mare
Prin sideralul lui ocean
De-a pus-o-n plînset de vioare
Și-n lacrimile de pian ?

Aici, transfigurat ascult !
Cine-i în cer acea ființă
Ce-a suferit atît de mult,
Că-i simt astrala suferință ?

MÎINILE MELE

Mîinile mele,
Surorile mele gemene şi bune,
La trebi cu tărie de cremene,
La alint cu jar de cărbune.
Mîinile mele.

Mîinile mele,
Fiinţe tăcute, supuse şi mute,
Grele v-au fost zilele, grele
Cu degete groase, fără inele —
Surori credincioase...

Aţi obosit, mîinile mele ;
Am obosit împreună ;
Trudele s-au adunat, se adună,
Multe şi grele,
Pe vreme cînd aspră, cînd bună,
Poate că-i timpul să vină
Puţină hodină.
Vă strîngeţi odată mănunchi,
Cuminţi pe genunchi,
Ca doi porumbei,
Ce vor să adoarmă pe ei

Destul cele şapte decenii
De muncă, de scris şi de vers,
În care-aţi făcut un mic univers,
Dormiţi fără griji de vedenii
Şi spaime de visul urît,
Că-n veacul acesta de crime şi sînge,
Cînd şi pămîntul a-nceput a plînge,
Voi n-aţi obijduit, n-aţi omorît.
Nu va avea nimeni a spune —
Surorile mele gemene şi bune !

SEARĂ

E-o seară Francis Jammes.
De unde ? Cum ?
De ce-a venit acum
Cu amintirea lui de fum
De cînd eram
Pe-o seară ca şi asta, la Ortez ?
Citesc azi tristele lui elegii
Şi-ascult... visez..
Şi ca în vis, ca-ntr-o minune
Întrezărită de departe,
Din lumea cea de dincolo de moarte,
Simt ca o stranie comuniune.
Melancolia ce mă împresoară
În astă seară
E-a lui ? E-a mea ?
E pentru-un om ? E pentru-o stea ?

Se lasă-albastrul cerului pe geam
Ca o mireasmă dulce pe morminte.
E-o seară de aducere aminte
De Francisc Jammes.

De unde ? Cum ?
De ce-a venit acum
Din haos, silueta lui de fum
Şi de pe cîmpurile elizee,
Din irealul univers,
Suava-nchipuire de femeie
Pe care a cîntat-o-n vers ?

Sînt morţi de mult
Şi el, şi ea.

Visez şi-ascult,
Privesc în seară
Ca-ntr-o cenuşă funerară
Adusă pînă-aici de vînt.
Şi parcă ei deodată sînt..
Chemaţi de mine din uitare...
Sau poate totul mi se pare,
Aşa, uitîndu-mă pe geam.

E-o seară plină de melancolie,
E-o seară ca o elegie
De Francis Jammes.
Tristeţea ei mă împresoară
Din mine, de afară.
E-a lui ? E-a mea ?
E pentru-un om ? E pentru-o stea ?..

VISURILE

În locul unde-i vama-ntre somn și viața vie.
Într-un nisip de noapte, eu intru în magie.
Întreaga mea ființă trupească se desface
Ca pulberi de cărbune în bezna care tace.
Și mă constitui iarăși, eliberat de mine,
Într-un veșmînt eteric, în forme sibiline,
Fantomă de lumină, ca într-un film azi șters,
Ce nu rulează-aicea-n știutul univers.

Și intru într-o lume în care n-am mai fost,
Și merg ca somnambulii pe streșini, fără rost;
Alt'dată-n uniformă somptuoasă intru-n baluri,
Sau într-un naufragiu merg ca Hristos pe valuri.
Fac alteori și-o crimă, pe gratis, odioasă,
Dar cînd mă scol nu este nici un cadavru-n casă.
Sînt un actor de noapte, dar simplu amator,
Chiar într-un film de groază, în care singur mor.
Da-n ceasul dimineții, cînd iese iar lumină,
Las toată lumea ceea în fund, după cortină,
Spăl mîinile de crime și-obrazul de rușine,
Și candid iar reintru să viețuiesc în mine.
Îmi uit tot visul nopții, și doar cîte-o frîntură
Îmi stăruie în suflet, ca după foc, o zgură.

Mai sînt, cîteodată, narcotice arome,
Și într-un chip de fată din fostele fantome.
După o zi reală, în noaptea următoare,
Mă-așteaptă altă piesă și-o altă înscenare.

Trăiesc cînd om, cînd umbră, sfîrșit de oboseală,
Și nu știu singur care-i ființa mea reală.
Dar parcă cea din cețuri ca din neant răzbate —
Aceea poartă-n sine, a mea eternitate.

ALGELE

Visele nopții mai umblă prin creierul meu,
Ca niște fantome într-un castel pustiu.
Se vede că le-a surprins cîntatul cocoșilor
Înainte de-a intra-n inconștient
Ca-ntr-o cutie secretă și neagră.
Mă trag spre lumea lor
Cu alge lungi ce mă-ncolăcesc ca șuvițe de fum ;
Mă trag spre fundul mării din care m-am născut
Lumea lor e lumea acelei mări necunoscute
Cu ape care nu se văd,
Cu păduri de plante fantastice și moi
Ce-și mlădie tulpinele ca penele de evantaiuri
După jocul undelor pe care nu le simte nime.
De lumea lor, eu nu-mi aduc aminte în trecut,
Că ea-i dinainte de-a mă fi născut,
Că ea-i trecutul dinaintea trecutului —
E lumea din care-am ieșit ferecat în trup :
Caricatura unei mari dimensiuni
Cu care am fost una...
Trăiesc așa, succesiv :
Viața viselor nopții, cea mare și fără de sfîrșit,
Pe care nici amintirile n-o mai pot minuna,
Că este fără amintiri —

Și viața reală în care eu mereu încerc
Să zbor ;
Norii umblă pe jos și pasc pe goluri de munți,
Ca niște fiare sure,
Și ceru-i străbătut de rachete,
Ca stranii sulițe de arc,
Iar înălțimea munților se măsoară
Doar cu metrul,
Nu cu ani-lumină.

Întruparea ce mă desparte, iremediabil,
De viața viselor nopții
E o degenerare plină de umilinți,
Dar visele-mi invadează existența
Cu vraja lor ademenitoare, albastră și aeriană,
Plină de aroma nemuririi și-a eternității.
Mă tem să închid ochii și să adorm,
Că intru iar în lumea viselor
Și farmecul lor, ce mă îmbie,
E farmecul suav al inexistenței.
Mă tem și totuși le simt vraja tulburătoare
De droguri și stupefiante,
Mă tem că-n ele-i ademenirea morții —
Vitrina ei ispititoare.
Mă tem — și iată-le umblînd în creierul meu,
Ca niște nori, cînd însoriți, cînd negri,
Ca transfigurarea unui parfum de flori otrăvitoare.
Viața nu mai are-n ființa mea consistența ei sigură,
Trufașă.
Se clatină ca de un vînt, venit din altă lume
Mă cuprind dimensiunile realității.
Mă cred superior celui visat —
Schelet estropiat al unei nefințe care a fost totul.

Aştept mereu noaptea şi visele ei —
Paradis pierdut şi sfărîmat,
Tulburător,
Chinuit,
Obsedant,
Să mă-nfăşoare ca o mantie a cosmosului.
Dar mă tem,
Şi mă afund în teama mea,
Abandonat,
Fără putere,
Ca-n voia unui alt destin.
O, de-aş putea să am puterile din visele nopţii
Să construiesc o lume-aievea
Pe măsura frumuseţii şi dimensiunilor lor!

DESTIN

Marea m-a născut din ea.
Ca pe-un val.
Şi cu valul, ca pe-o stea,
M-a purtat la mal.

Şi de-atunci, cu dor matern,
Bate-ntr-una malul,
Căutîndu-mă etern
Să mă ia iar valul.

Acoló,-n păduri afunde,
Şlefuit mi-e chipul
De talazuri şi de unde,
Una cu nisipul.

De atunci pînă s-or stînge
Stele milenare
Port în lacrimi şi în sînge
Sarea mării, sare...

Ca un exilat, pe plajă
Mă întorc într-una,
Rechemat de-aceeaşi vrajă,
Ca şi luna.

ATLANTIDA

Strig în împărăţia copilăriei mele,
Cîndva tărîm de visuri şi de stele —
Acum o grotă cu mumii de gheaţă
În care nimeni nu mai e în viaţă.
Cîmp de mitologie-ntr-o antică Eladă,
Cu zei fără de moarte şi oameni de baladă.
Strig, şi-mi răspunde parcă, departe, un ecou
Ce m-ar chema pe mine. Şi iarăşi strig din nou.
Dar altă viaţă nu e decît a vocii mele,
Pe unde-a fost tărîmul de visuri şi de stele.
Ce-a fost castele-odată, sînt astăzi stalactite,
Şi lacrimile mele de-atunci sînt împietrite,
Şi-acum e-o feerie aici, dar mortuară,
Ca-ntr-o descoperire din era terţiară.
De sus, din piatra albă tot picură pe jos,
Şi-s sidefii pereţii de parcă-ar fi de os.
Sonor îmi pare totul şi parcă-ar vrea să cheme
Şi să învie iarăşi pe cei din altă vreme.

Strig în împărăţia copilăriei mele
Şi caut baldachinul ceresc spuzit de stele.
Ce mare-mi părea cerul pe satul meu natal,
Ce tainică pădurea cu basme de pe deal!

Nici casa părintească, nici via cu araci
Şi nici livada veche cu iarbă şi copaci
N-au mai ţinut la vreme şi nimeni nu mai ştie
Precum au fost odată, cîndva-n copilărie
Nici oamenii pe care-i ştiam, azi nu mai sînt.

Mi-i satu-o Atlantidă-ngropată în pămînt!

CÎNTECUL MEU

Prins de-amintiri din tinerețea mea,
Eu mi-am luat vioara de-altădată,
Să mai încerc și-acuma o sonată,
Și mi-am plecat obrazul cald pe ea.

Dar degetele-mi tremură pe strune
Și-am înțeles că iar nu se mai poate,
Că sîrmele nu sînt nici ele bune,
Că s-au uscat și sînt osificate.

Arcușul scîrțîia un fel de plîns.
În mine doară cîntul era viu
Și cu vioara lui cu tot l-am strîns
În cutioara lor ca-ntr-un sicriu.

Mi-a fost cîndva și flautul aproape
Și tinerește-am încercat să caut
A-mi pune dragostea în cînt de flaut,
Dar mîna n-a mai nimerit pe clape.

Și nici din flaut n-am putut să cînt,
Că n-am nici suflul de odinioară,
Și-am scos din el, mai trist ca din vioară,
Lugubru șuierat prelung de vînt.

Am început atunci să cînt din gură,
Că-n jur cînta întregul meu popor,
Și am cîntat și eu cu el în cor
Și cînt de dragoste și cînt de ură.

În ritm cu el mi-am potrivit și pasul
Și m-am găsit iar tînăr și vioi
Și-am învățat și alte cînturi noi
În care-mi simt tot mai puternic glasul.

ECOUL

Era în munte, într-o dimineață,
Într-un decor nemărginit de gheață,
Cu crestele plutind în alb mister,
De nu știam unde-i pămînt și cer.
Nu se vedea în jur, în depărtare,
Nici început și nici sfîrșit de zare,
Nici semn de vreo ființă, nicăieri.
În aeru-nghețat sunau tăceri,
Sporind o stranie singurătate,
Că m-am temut de mine însumi poate
Și te-am strigat... Și glasul meu era
Parcă al altuia ce te striga,
Că au pornit ecourile-n stînci —
Parcă visau tăcerile adînci,
Și mi-au purtat iar glasul îngînîndu-l,
De parcă mai striga odată gîndul.
Fantoma sură-a strigătului meu,
Nebună te chema prin munți mereu,
Tot mai pierdut, tot mai departe
Pînă căzură strigătele moarte
De-atîta alergare-n infinit,
Și tot nu te-au găsit!
Iar cînd tăcură, la o vreme, toate,
Mi-a fost iar teamă de singurătate,

Că mă-ngheța de spaimă și de frig.
De groază iar am început să strig.
Și iar mă îngînară alți nebuni
Sau poate morții de prin văgăuni.

Am coborît atunci grăbit în vale,
Pe drumul spre fereastra casei tale.

AUTOBIOGRAFIE

Am semănat grîu bun cu bob ales.
Și-s numai spini acuma la cules.
Ce vînt, de unde le-a adus aici,
Sămînța lor de vegetali arici?
Că doar a fost pămîntul cernoziom,
Și m-așteptam să văd om lîngă om,
Crescînd din brazda ce-am săpat-o an
Cu inima din pieptul meu,
Și fără plug și fără de brăzdar...
De ce-a fost oare totul în zadar?
E-o viață de cînd rodul mi-l aștept
Și-aș vrea să strîng și spinii toți la piept.
Cu-atîta dragoste am așteptat!
Dar prea mă dor, și prea-s îndurerat!

SINGURĂTATE

Timpul se-ntinde ca o singură oră
Fără-nceput și fără de sfîrșit.
Singurătatea-i tăcere sonoră
Ce-a amorțit.
Infinitu-i universul bătrîneții
Și-i anotimpul fără primăvară;
Un ceas eternizat de seară,
Un asfințit fără culori al vieții.
Orice sezon e în afara mea,
Ca toamna lui Noembre într-o stea.
În mine ca-ntr-o ocnă e închis
Întîiul bob de viață nou-născut.
Singurătatea este timp care-a trecut
Fără-amintirea veche-a unui vis.
Mă mîngîie doar mîna ca o soră.

Timpul se-ntinde ca o singură oră.

UITARE

S-au lăsat grele perdele de tiul
Pe lucruri, pe-amintiri, pe albume.
Tot mai încet bate undeva un pendul,
Sfîrşit de lume.

Oglinzile-amintirii cu iz de trecut
Sînt sparte acum.
Apare cîte-un chip decapitat şi slut
Sub praf de moloz şi de fum.

Nimic nu mai este din tot ce a fost ;
Trecutul film e voalat şi şters.
Străbate doar din cînd în cînd un vers
Pe care-abia-l mai ştiu eu pe de rost.

Trecut fără-amintire nu-i nimic ;
E ca o tablă ştearsă c-un burete.
În timp mi-i parcă chipul tot mai mic
Şi doar ca umbra pe-un perete.

Lungi ani de viaţă îmi apar
Ca-n amintire-un manuscris pierdut,
De parcă n-aş fi fost şi n-am trecut,
Şi-a mers tot universul în zădar.

Îmi caut anii şi-s puţini la număr
Cîţi i-a-nsemnat durerea sau un vis ;
Oricît mi-arunc privirea peste umăr,
În urmă văd pustiul vechi deschis.

Ei ! Unde sînt atîţia ani ai mei,
Trecuţi fără de urmă şi-amintiri,
De nu i-a însemnat nici un condei,
De nu-i găsesc acuma nicăieri ?

Tot ce ţin minte e un pumn de zile,
Ca o cenuşă din încinerare,
Şi le-ncălzesc şi mi le-adun în file,
Ca să le scap pe-acestea de uitare.

FOCURILE TINEREȚII

Ce înalt au ars focurile tinereții — ce înalt!
Bolteau în nopți, văzduhuri, ca niște-amiezi de vară,
De se vedeau de pe un cer pe celălalt
Nebunele lor jocuri de scîntei și pară.

Limbi diavolești de flăcări străvezii
Se-nvolburau dansînd îmbrățișate,
Pînă tîrziu în nopțile tîrzii,
Cînd le-adunam în ochii mei pe toate.

De unde s-au aprins și ce ardea
Cu-atîta bucurie jucăușă?
Eu nu știam că-mi arde viața mea
Și n-am văzut că jos era cenușă.

Sînt stinse astăzi focurile-acele;
Nici vatra unde-au fost nu o mai știu
În van încearcă visurile mele
Să mai aprindă-o dată jarul viu.

O noapte fără de sfîrșit se-ntinde.
Sînt stinse focurile pentru totdeauna.
Nu-i nici ce arde, nici cine le-aprinde.

Dar poate s-o-nălța odată luna,
Și, palidă și singură, departe,
Că-n ea-i cenușa focurilor moarte.

PE DRUMUL DE ÎNTOARCERE

Pe drumul de întoarcere-n natură
Nu duc cu mine nici un gînd de ură.
De-aici, de sus, ca de pe-un munte-abrupt,
E tot mai mic ce este dedesubt.
Pe culmea asta nici un vînt nu bate ;
E tot lumină și seninătate,
Că viața dă în calmu-acestor zări
Răspuns la tăinuitele-ntrebări.

Urc liniștit spre zeii ce m-așteaptă,
Neînfricat de judecata dreaptă,
Și-ncrezător că-acestei lumi la ușă
N-o să-i las doar o mînă de cenușă.

PEISAJ

Intru-n umbra defileului cel mare.
Nu mai sînt poteci de-ntoarcere, nici soare.
Doar privirea, peste umăr, caută-ndărăt,
Pe sub creasta albă de omăt.
Au rămas în urmă șesurile departe,
În lumina ce-mi păruse fără moarte.
E pe-acolo poate soarele-n amiaz,
De scînteie cîmpul ca un iaz.
Poate că mai înfloresc și-acum
Teii și salcîmii lîngă drum.

Dar eu sînt în umbra defileului cel mare,
Și-mi duc grota singur, în spinare.

Am intrat în umbră și mi-i frig.
Și mi-i frică, și nu pot să strig.

LONGEVITATE

Cînd a venit iarna în mine?
Cînd s-au uscat frunzele?
Cînd au căzut?
Ce-ntins e pustiul, ce mut,
Umblat de jivine.

Cînd au plecat păsările –
Privighetorile, mierlele,
De nu aud un cînt?
Unde sînt florile-albăstrelele
De-i totul pămînt?

Totul așteaptă, lung, neclintit...
Cine și ce mai așteaptă?
Unde sînt păsările?
Poate-au murit.
Nu-aud o șoaptă.

Surdă, tăcerea tot roade —
Cari ce nu iartă.
Toată natura e moartă...

Dar trunchiul nu cade!

MOMENT

Mi-i universul tot mai mic, mai mic.
Și cel ce mă-nconjoară tot mai mare.
Se strînge cel dintîi tot spre nimic;
Pe celalt cine poate să-l măsoare?

Cuprind cu mintea parcă pe-amîndouă.
Mă doare gîndul și ce frică mi-i
Că am sclipit o lacrimă de rouă
Pierdută printre-atîtea galaxii.

SINTEZĂ

Sînt atît de aproape de nefiinţă,
Că mi-i teamă să nu mai gîndesc...
Şi de tăcere mă sfiesc...
De agonia prin obişnuinţă.

M-a obosit rotaţia pămîntului
Şi mersul stelelor
Şi amestecul ielelor
Şi neputinţa cuvîntului.

Prea multe vorbe sînt,
Şi două versuri sînt prea multe.
Cine să le-asculte ?

Un singur cuvînt !

NEGRU

Condeiul mi-a căzut alăturea de foi
Ca armele rănitului într-un război.

Pe-o zi ca oricare alta dintre zile.
Au devenit deodată inutile.
Şi mai presus de arme şi condei,
S-a ridicat ceva — şi nu ştiu ce-i.

ÎNTOARCERE

Mă-ntorc din nou la tine, pădure,
Și-mi caut urma pașilor dintîi,
Adînc îngropate în lutul ud,
Sub straturi suprapuse de frunze înnegrite ;

Sub șaptezeci de straturi,
De vreme păturite,
Ca niște pagini putrede de carte.
Mă-ntorc obosit cu picioarele goale.
Nu vreau să mai port cojile crimelor uitate,
Mă voi așeza sub un stejar,
Să-mi scot liniștit spinii din tălpi.

Poate că printr-o metamorfoză
Și prin voința de purificare
Mă voi reîntrupa într-un copac,
În crengi să leagăn păsările cîntătoare,
Să țin piept vînturilor din miazănoapte,
Și să primesc în creștet fulgerul smucit,
Izvor de stîncă-a focului nestins.

Să stau, stejar, gînditor ca un rege
A cărui oaste a pierit împrejur
Și s-a făcut una cu iarba.

Sînt obosit. Numai copacii știu să se odihnească
Rămînînd în picioare,
Călătorind doar prin anotimpuri
Ca prin niște continente
Din tropice la polul nord, stînd în același loc.
Ei nu trebuie să fie fii de zeu ca să învie.
O fac în fiecare primăvară
Cu simplitate și deplin.

Mă-ntorc la tine, pădure,
Poate să am mai mult noroc,
Și voi putea doar fiarele să le-mblînzesc,
Ca temelie-a noii omeniri.
Mă-ntorc să-nvăț încremenirea ta vie,
Și arta statuară, de la tine,
Și zvonurile tale fără moarte,
Vagnerianul vuiet de furtuni
Și muzica de cameră din seară.

Primește-mă !
Să intru-n catedrala de coloane
A fagilor cu scoarța ca de sare,
Și în singurătatea-i milenară
În care tăcerea vine de la-nceputul lumii.

N-o să aduc în ea nici un zeu
Și nici o rugăciune omenească,
Nici n-am să-ți tai crengile să fac cununi
Nici fiarele eu n-am să le omor.
Căci vin la tine
Tocmai ca să nu mai văd atîta sînge.

Primește-mă !
Și dacă pentru asta
Va trebui să merg în patru labe,
Voi încerca ; voi încerca din nou cu vechi reminiscențe...
Va fi și asta semn de întoarcere !

TOAMNĂ, NU TE GRĂBI

Nu am murit. Toamnă, nu te grăbi
Să-ți irosești degeaba frunza-n vînt,
C-o mai așteaptă-un nou mormînt.
Nu te grăbi !
Fii măcar tu cu mine dreaptă,
Și mă așteaptă.
Știu eu ?... O noapte... o zi.
Toamnă, nu te grăbi.
Mai ține două frunze galbene de tei
Cu care să acoperi ochii mei.

FINAL

Se curăță-Universul
De larva mea vîscoasă.
O să rămînă versul —
Gogoașa de mătasă ?!

UNDE-I MAMA ?

Jan, fratele meu Jan,
Unde-i mama ?
Era-n patu-acesta mic
Cît o masă —
Patu-n care ne-am jucat
Cînd eram copii, acasă.

Am plecat doar împreună
Ale noastre umbre mari
Peste trupul ars de boală
Ca s-o întrebăm ce-o doare.
Și, acuma, unde-i oare ?...

Împietrise-n ea tăcerea
ca înghețul,
Gîndul fără de cuvînt ;
Vorba noastră n-ajungea
Pînă-n malul lumii ei,
Risipită ca de-un vînt.

S-a uitat la noi atentă,
Parcă am fi fost departe,
Parcă am fi rămas în urmă,

Parcă i-am ieșit în cale
Pentru-ntîia oară
Și-o împiedecăm să moară

Din pridvorul veșniciei
Sta cu fața înspre noi
Și era departe foarte.
Și nedumerită tare :
Că trăiește sau că moare ?
N-am putut să știu ;
Niciodată n-am să știu.

Și-am rămas ca doi străini
Pe un țărm cu ceață groasă.
Ea mereu s-a-ndepărtat,
Mereu —
Parcă-așa, plutind pe-o apă
Limpezită ca un cer
Lîngă care am rămas
Nemișcați și tu, și eu

Ce departe și ce-ncet s-a dus !
Cum privea la noi, mirat
Și-ntrebător —
Ca un copil ce-atunci întîi vedea
Doi oameni printr-un nor,
Pe care nu-i mai cunoștea...

Mai tîrziu, în asfințit,
Unul care-a-nnebunit
A luat lopata-n mînă
Și i-a pus în ochi tărînă.

FRATE VEȘNIC

Bătrîne brad, odinioară,
Cu spicul crud și argintiu,
În care munți, și primăvară,
Înfipt în piatră și-n frunzar,
Te-a răsădit un pădurar,
Ca, într-o zi, ce nu mi-o știu,
Printr-o-ntîmplare ce nu iartă,
Să ne-nfrățească-aceeași soartă.

Pe unde ești acuma pe pămînt,
De cînd mă-aștepți și cît o să te-aștept,
Tu, singurul prieten și-n mormînt,
Strîngîndu-mă la piept ?

De unde o să vii, de unde vin
Să ne-nfrățim universal destin ?
Ai fost doar un brăduț zburlit și scund
Pe sub zăpadă, pînă în april,
Pe-atunci pe cînd eram și eu copil —
Un țînc cu capul mare și rotund.
Dar viața ta pe urmă nu ți-o știu.

În vîrful tău cu pămătuful sur,
Sau poate în stejarii dimprejur,
Ţi-o fi cîntat vreodată un scatiu,
Sau poate, noaptea, vreo privighetoare ;
Ţi-a fluierat vreo mierlă ca haiducii,
Şi s-au chemat pe numele lor cucii,
Şi ţi-a bătut în trunchi, ciocănitoare.
C-aş vrea să-aduci în lemnul tău sonor,
În noaptea noastră lungă şi tăcută,
Ca-ntr-o cutie-ascunsă de lăută,
Reminiscenţa cîntecelor lor.

Prin rădăcini ai scos subtil din tină
Şi ai filtrat prin trunchiul în inele,
Parfum de brebenei şi viorele,
Ca-n amintirea lor să faci răşină,

Să-i strîngi mireasma-n fibra ta poroasă —
Cu suc de flori de măcieşi şi mure,
Amintitor ca umbra de pădure,
Să ne-o luăm pe-ascuns la noi acasă —

Să-aduci tu vegetala puritate
Transfigurată prin ozon şi soare,
Să-avem acolo-n beznă şi oroare
Ceva curat şi în eternitate.

Îţi mulţumesc, prietene de drum,
Pe care te-oi cunoaşte într-o zi,
Atunci cînd toţi ai mei m-or părăsi...
Dar, frate veşnic, unde eşti acum ?

DRUM DE DIMINEAŢĂ

A nins din cer cu alb şi nevăzut,
Să-acopere noroiul din trecut.
A nins din cer cu stele şi lumină,
Să înflorească tot ca o grădină.
Şi pomii-s albi ca un cais în floare :
A nins din cer cu lună şi cu soare,
De parcă sus tot cerul s-ar desface
Si-ar fi venit în pulbere încoace.
Ori poate că pămîntul urcă-n cer :
Un satelit cu vise şi mister.

A nins din cer cu pace şi tăceri,
Să-acopere străvechile dureri
Şi urmele de sînge de prin şanţuri
Şi zăngănitul osîndit de lanţuri.
A nins din cer steluţe mici din rouă
Şi lumea toată-i albă şi e nouă.
Pe tot imaculatul ei senin,
Nu mai sînt urme vechi ce duc şi vin ;
Aşteaptă neaua noii noştri paşi,
Cu urmele adînci de uriaşi.

E tot neîntinat și alb și pur,
Alcătuit din zare și azur,
Cum nu ne-a apărut decît în vise.
Ni-s toate drumurile noi, deschise ;
Nu-i nici un drum bătătorit în față.
Începem noi un drum de dimineață !

CUVÎNTUL

Mulțimea vuia în față greoi,
Cu frunți ridicate-n noapte, vîlvoi.
Se rostogoleau glasuri nedescifrate,
Ca dintr-un cataclism zbucnite toate.
Aripe deschise fîlfîiau pe sus,
Cu sumbre prevestiri dinspre apus.
O lavă neagră-n clocot ondula
Arzînd pămîntul înroșit subt ea.
S-a spus o vorbă numai și, deodată,
Tăcu mulțimea împietrită toată,
Și mii de ochi sclipiră pîn' departe,
O galaxie nouă, fără moarte,
Vibrînd pe cosmicele traiectorii.
Și ochii toți ajunseră ca sorii,
De parcă s-a stricat în univers,
Pe căile subțiri de filigran,
Universala simetrie-n mers.
Și așteptam...
Toți ochii așteptau intens
Ecou-acelei vorbe fără sens.
Spusesem un cuvînt neînțeles
Ca un descîntec, un eres,

Ca cel dintîi cuvînt
De pe pămînt
Rostit de-ntîiul om
Vorbind cu sine însuşi sau visînd.
Şi toţi s-au întrebat atunci în gînd,
Într-o tăcere-ntinsă ca un şes,
Ce vorbă-i asta fără înţeles.
Tăcerea s-a tot prelungit, la fel
Cu coardele întinse de oţel.
Şi cînd credeam că totul e pierdut,
Se despleti-n văzduh ca părul
Unei fecioare
Cu chip şi radieri de soare,
Că vorba ceea de la început,
Cu-ascunse energii de dinamită,
Era doar *Adevărul*.

Şi liniştea se aşternu, uimită.

CE AR PUTEA...

Am în grădină-o-ntreagă primăvară
Cu flori ce-am răsădit din paradis,
Şi-n casă am tot soarele de-afară
Şi am în mine cel mai mîndru vis.

Am în pădure păsări cîntătoare
Şi toate cîntă numai pentru mine ;
Am munţi înalţi cu cerbi şi căprioare
Şi peşti de-argint în ape cristaline.

Am, nopţile, deasupra frunţii mele
Albastra boltă-a unui univers
Cu lună, cu luceferi şi cu stele
Şi toate galaxiile în mers.

Am gîndu-acesta care le străbate
Cum nici nu e mai repede aripă,
Şi ochiul care le-a cuprins pe toate
Cu mii de ani-lumină, într-o clipă.

Am conştiinţa că trăiesc şi am
Credinţa că din univers nu-s smult,
Şi n-ar fi existat de nu eram.

Ce ar putea să aibă-un zeu mai mult ?

ACADEMIA
BIBLIOTECA
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

MINERII AU GĂSIT

Săpînd tot mai adînc în galerii, săpînd,
Minerii au găsit noaptea-n pămînt —
O noapte neagră şi mumefiată
Din întunericul primar de altădată.

Minerii au găsit noaptea-n pămînt,
Ce de milenii poate e aci.
Au sfredelit mereu ca să ajungă
Pe calea cea nenchipuit de lungă
La ce-o fi fost cîndva cealaltă zi.

Găsiră noaptea de la începuturi
Stratificată-adînc în negre scuturi
Ca-n niște vechi cetăți carbonizate
La care porțile-au fost încuiate.

Minerii au găsit noaptea genunii
De dinainte de-a fi fost străbunii,
Ascunsă-acolo din clipita-n care
Urcă pe tron stăpînitorul soare.

Minerii au găsit noaptea genunii

Şi ani şi ani de-atunci sapă mereu
În noaptea calcinată minereu,
Şi-n vagonete ca-n sicrie-o poartă...
Poate că noaptea e lumina moartă
Pe care au găsit-o în mormînt.

LA CINEMATOGRAF

Noapte sumbră, artificială,
Izolează om de om în sală ;
Dîră albă ca de reflector
Aburește aerul sonor.
Albe și clorotice stafii,
Profilate pe fundalul pal,
Străveziu mimează oameni vii
Într-un clar de lună ireal.

Joacă-o balerină ca-ntr-un vis, —
Trup și floare albă de cais,
Din ce lume ? Cine poate spune ?
Că aievea nu-i așa minune.
Stă strungarul tînăr lîngă mine,
Neclintit. Privirile-i senine —
Două coarde tremurînd, de foc, —
Nesimțit vibrează după joc.

Și în noaptea stranie, lunară,
Simt un zîmbet cum îl înfioară,
Că-i îndrăgostit de-o balerină
Din nimic și din lumină...

AVÎNT

Pentru tot ce-avem în minte de făcut,
Timpul e prea repede și-i scurt,
Pentru ce-i în noi visare și avînt,
Ceru-i prea aproape de pămînt.
Pentru cît ni-e sete de lumină,
Prea e pală noaptea, luna plină,
Pentru cît vedem noi de departe,
Prea puțin de stele ne desparte.
Pentru cît creem noi frumuseți,
Prea e scurtă ziua unei vieți.
Pentru cîtă dragoste-i în noi,
Prea e multă ură și război.

OBSESII ATOMICE

Sună clopotele, sună...
Într-un turn ? În fund de mare ?
Sună ziua, sus, în soare ;
Sună noaptea, alb, în lună.

Pentru ce şi pentru cine
Sună oare de utrene ?
Nu cumva e pentru mine,
Că prea seamănă-a catrene ?

Pentru ce şi pentru cine
Sună seara a vecerne,
Încurcînd printre terţine
Nu ştiu ce chemări eterne ?

Sună tot văzduhul, sună
A primejdie şi moarte,
De vin tocmai de departe
Toate stafiile din lună.

Cine bate, ce tot bate
În clopotniţa de-aramă ?
Cine şi de ce ne cheamă ?
E sfîrşitul lumii poate !

Nu se-aude de-a lor vaer
Nici în cer, nici pe pămînt.
Clopotele sună-n vînt
Mestecînd suflete-n aer.

Îmi vîr capul cînd în nor,
Cînd în funduri de oceane ;
Dar răsună în mărgeane
Clocotul prevestitor.

Bate dangătul pe note
Cuie-n planetar sicriu.
Nu mai scapă nimeni viu
Nici ascuns în fund de grote.

Păsărică de pădure,
Trează-n zori de dimineaţă,
Cîntă tu un cînt de viaţă,
Poate c-or să se îndure.

DIN MELOPEELE RĂZBOIULUI

„Apă, apă... apă..."
E melopeea oricărui rănit
Cu fața-n sus, cu ochii în zenit.

E-un murmur repetat mereu și surd
Ca-ntr-o procesiune de la Lourde,
Și parcă chiar pămîntu-ar spune șoapte,
Sau niște stafii ar vorbi prin noapte.

E șoapta celui ce mai vrea să-nvie
Și-și cere picătura lui de apă vie,
Măcar atît cît o mărgea de rouă,
Că-i trebuiește pentru-o clipă nouă.

E-a agoniei stinsă psalmodie
Ce susură prelungă pe cîmpie,
Încet, tot mai încet, pînă dispare
În slava luminată ca o mare.

E poate ruga de la început,
De cînd a fost întîiul om din lut.
Și parcă nimeni nu vrea s-o audă

Pe buze trece o batistă udă
Ca o pomană care se refuză
Și murmurul începe iar pe buză
Ca un ecou îndepărtat și stîns
Sau ca un plîns
După-amintiri cu munți și cu izvoare
De ape limpezi și răcoritoare.

Apă... apă... apă...
Se-aude mai încet, tot mai încet,
Doar ca o adiere-ntr-un brădet.

VEAC XX

Azi s-a născut în lume un copil
Şi-a început să plîngă, singurel,
Că tot în ziua asta de april
S-a şi făcut o bombă pentru el.

UN VĂL SUBŢIRE

Azi-dimineaţă
Ce vesel era soarele de primăvară,
Şi ţărîna ce umedă de viaţă!
Zburdau lumini ca fluturi, pe afară,
Sub cerul cristalin şi străveziu.
Trezit din adormiri şi hibernare,
Zvîcnea pămîntul ca un suflet viu,
Ca o fiinţă surîzînd în soare.
Dar de ce oare s-a întins deodată,
Cu vagi melancolii de funigei,
Un văl subţire, diafan, discret,
Pe-această fericire fermecată?
— S-a stins în lumea asta un poet,
S-a stins în lume-un cîntăreţ al ei.

Nu știu în care parte, unde-anume,
Nici nu știu cum i se spunea pe nume.
Poate-n Coreea, poate-n Equador,
Sau poate-aproape-n Grecia antică
Că pretutindeni și poeții mor,

Dar se întîmplă-atunci ca astăzi o minune
Cînd s-a întins pe cer senin deodată,
Cu vagi melancolii de funigei,
Un văl subțire, diafan, discret,
Pe bucuria primăverii, toată,
Fiindcă-a murit în lume un poet.
Fiindcă-a murit un cîntăreț al ei.

MOMENT BIBLIC

Trece-o femeie tînără pe stradă :
De mînă-o duce parcă numai visul.
Și nu mă știe, nu vrea să mă vadă,
De parcă nu-și pierduse paradisul.

E tînără ca Eva-n luna mai.
Și-a rîs de Biblie ca o păgînă ;
Nu vrea să știe că-a trecut prin rai
Și că a scos-o cineva de mînă.

Pe coapsa-i arcuită și pe gură
Ispita-n chip de șarpe se strecoară,
Dar nu se teme de-a lui mușcătură,
Nici c-ar putea cumva de ea să moară.

Cu ochii strănepotului Adam
Îi urmăresc în taină mîndrul vis
Și șarpele pe pulpă ca pe-un ram
Luat cu ea, de-atunci, din paradis.

CEAȚĂ

Ceața a-ngrădit o insulă-mprejur
Sub clopotul opac de sticlă mată ;
Cer fără de azur
Sub care e redusă lumea toată.

Mai simplu ! Mai bine !
Tot Universul s-a refugiat în mine,
Ca un naufragiat,
Cu tot ce-a fost cîndva lumină și soare,
Cu tot sistemu-i complicat,
Să se păstreze-aicea de pieire
Esența lui de viață și iubire —
Sămînța vie-a lumii viitoare.

DUPĂ DATINI

Copacii își scutură frunzele-n păduri.
Se pregătesc să moară drepți și puri.

Ca după datini ploile le spală
Oasele crengilor și coaja lor goală..

CONȘTIINȚĂ

Acum elementele lumii primare :
Întuneric și mare,
Se regăsesc aceleași, milenare.
Tumult puternic, greu de voluptate
Felin se-alintă singur și se zbate.

E-mbrățișarea marilor dimensiuni !
Nu poți să le cuprinzi, să le aduni.
Timp și măsură încă nu-s născute.
Din nou, facerea lumii la-nceput e.
E nesfîrșit de noapte și de apă
Și nu-i născută mintea să le-ncapă.
E totul orb — există-n sine numa
Și fără-a se cunoaște pînă-acuma.

Dar iată, chiar în clipa asta, poate,
O conștiință s-a născut din toate :
O scăpărare iute de lumină,
În lumea asta neagră, ca o mină.

S-a deșteptat ceva, clipește iar...
E conștiința omului : un far.

TRECE TIMPUL

În vîrful plopului înalt se zbate
Pe loc, în jurul unui vrej subțire,
Cu iuți mișcări de agonie,
O frunză numai —
O aripă de sturz rănit în zbor
E timpul care trece...

E seară și e liniște adîncă ;
Nu bate nici o adiere.
Stau plopi-nalți încremeniți,
Parcă-au murit deodată în picioare
Ținînd în mînă propriile făclii.
Și-acuma trece timpu-n vîrful lor ;
Nu-i înșelare !

Pe cer de-azur luceafărul se suie
Și carul-mare oiștea și-o lasă ;
Departe stelele clipesc
De parcă le-a intrat în ochi o rază
Sau au simțit suflarea timpului,
A timpului ce trece.

Eu stau pe malul rîului ce-şi sfarmă
În cioburi mici oglinzile prelungi ;
Stau şi privesc pe şesu-acum pustiu,
Pierdut în infinit.
Privesc ? Nimic nu mişcă,
E tot tăcere,
Totul se pierde în nimic
Ca într-o ceaţă.
Pe-ascuns şi-acolo timpul trece.

Departe, pe cîmpie,
Cenuşa serii cade, nevăzut,
Şi parcă tot pămîntul se-afundă nesimţit.
Ca o imensă pasere de foc, soarele-asfinţeşte
În negrele păduri de peste zare.
Şi liniştea creşte
Şi singurătatea-i mai singură
În timpul care trece...

INUTILITATE

O zi fără semnificaţie !
De ce-a venit ? De ce-a trecut ?
Un zero-ntr-o urişă ecuaţie
Cu rezultat necunoscut.

Şi-a fost nevoie de-un imens
Efort în sistemul solar
Pentru acest ceva lipsit de sens,
Şi o rotaţie-n zădar.

AMIAZĂ DE TOAMNĂ

E o amiază de toamnă ştearsă, bolnavă.
Bătrîn şi obosit, soarele nu a mai putut să treacă,
a luat-o de-a dreptul pe-o potecă,
mai pe la poalele văzduhului.
Tăcerea are tonuri diferite şi adînci
şi stă uimită,
conştientă că psalmodiază
o ceremonie de mari dimensiuni.
Cobor cu batiscaful cel mai modern în adîncu-mi de ocean.
dar şi acolo au coborît tăcerile
şi nuanţele luminii.
Aerul e roz şi copt ca miezul unui fruct uriaş,
    cît întregul univers.
Frunzele stau neclintite într-o nemişcare funerară.
Plopii şi-au aprins vîrfurile de la razele
    ce cad ca spicele grele de grîu.
Stejarii bătrîni au îngenuncheat
    strîngînd pe umerii lor negri
    bunda lor aspră
    de laur.
Să fie oare-o rugă-a universului, la care asist ?
Dar totul tace.
Totul e blînd.
Totul e iertător.
E clipa marii treceri.

PUSTIU URBAN

Boc, boc, boc.
Paşii bat pe trotuar
Rar,
Rar,
Cu răsunet osuar,
Mai aproape,
Mai departe.

Cineva fuge de moarte.
Boc !

Se amestecă, se bat.
Ce ciudat !
Nu e nimeni să-i adune :
Unul dus,
Altul întors
Cu limbaj cifrat de „mors",
Care cheamă,
Care spune
Un poem nescris,
Nespus...

Unul parcă a tăcut,
Ucis.

Paşii umblă fără om,
Pentru ei,
Pe trotuare,
Pe alei.
Bat în umbra unui pom
Ca-ntr-o piatră funerară,
Bat în fiecare seară
Caldarîmul ud.
Nu se văd,
Numai se-aud.
Bat şi-n nopţi pînă tîrziu,
Ca să ştiu
Că mai este un om viu.

Paşii bat!
Nici cel ce-i poartă
Nu mai ştie unde-l poartă,
De-a ajuns sau nu la poartă.
Paşii umblă după soartă,
Fără om, fără picioare,
Prin singurătatea mare,
După vis, din loc în loc...
Boc, boc!

GENEZĂ

În lunga noapte, ca în orbul fund
Al unui vast ocean
Fără-nceput şi fără de liman,
În care stînci gigante se ascund,
Materia stă neclintită, moartă —
Eternitatea dură şi deşartă —
În somn de piatră.
Materia inconştientă de propria-i existenţă
E o absenţă
De piatră, şi de ape şi de tină,
Nimic nu mişcă şi, ca-ntr-o poveste,
Nimic nu ştie că nu e sau este.
Nu-i timp şi nu e depărtare,
Că nu e nimenea să le măsoare.

Dar iată că prin tainice sinteze
Materia începe să viseze
Şi într-o bună dimineaţă
Mişcă întâiul embrion de viaţă.
Pe-ntinderile negre şi pustii,
Fu începutul marii bucurii.
Din vremea ceea, de departe,
Tot stăruie-amintirea vremii moarte,
Şi azi prin mine ştie
Universala vieţii bucurie.

TOTU-I OBOSIT

Toamnă. Totu-i obosit :
Pomii de a sta-n picioare,
Casa de-a privi la soare,
Soarele de-a sta-n zenit.

Toamnă. Totu-i obosit :
Galbenele frunze moarte,
Vîntu-acesta de departe,
Ploaia fără de sfîrșit.

Iarba care se usucă,
Cîmpul istovit de rod,
Negura ca o nălucă,
Drumul încărcat de glod.

Marea de furtuni adînci,
Cerul de atîtea basme,
Gîndurile de fantasme,
Munții de atîtea stînci.

Clipa asta, de mileniu,
Și prezentul, de trecut.
Trupul de atîta lut,
Omul de atîta geniu.

NEDUMERIRI

Am prins din univers
Geometrica lui armonie,
S-o pun în vers,
În poezie ?

Și am deprins din el
Mișcare și măsură
Ca să le pun la fel
Ca-n cer și în natură ?

UITATUL

Există-n sine însuși,
ca o plantă
Undeva-ntre lumea asta și cealaltă.

Trăiește doar în conștiința lui,
Una ca sine.

Se mișcă, merge, trece...
Da-n urma lui nici urmă nu rămîne.

Poate că uneori se uită pe el singur
Și-atunci plutește.

Cînd va muri,
N-or să aibă ce îngropa.

DURERE

Bătrîna vorbea
Cu feciorul ei, plecat la război ;
Vorbea singură
Că nu știa :
Vorbește unui viu
Sau unui mort ?

Trecea singură prin sat
Sau poate prin cer,
Că prea erau aproape stelele
De lacrimile ei...

GRAVITAŢIE

Ce strîns mă lipeşte de el pămîntul!
Ce tare mă atrage magnetul enorm!
Tălpile-mi sînt grele
Ca ghiulelele de picioarele sclavilor.

De ce m-am desprins dacă nu pot să mă-nalţ?
Orice-aş face sînt una cu pămîntul,
Ca orice piatră.
Mă simt ca-mpotmolit într-un noroi
Din care nu mai pot ieşi.
Doar sufletul umblă singur pe deasupra
Ca o aureolă dintr-o icoană primitivă.
Dar şi el, legat de trupul meu
Ca un zmeu.

O! Dacă-aş scăpa odată!
Aş cunoaşte în sfîrşit libertatea,
Zborul, cerul...
Dar timpul mă apasă tot mai tare-n pămînt,
Neiertător.
Toate legile universului au complotat
Împotriva mea,
Şi-s sclavul lor.
Pînă la sfîrşit,
Pînă la contopirea cu el...

NA GREU' PĂMÎNTULUI

NA GREU' PĂMÎNTULUI

Uneori, cînd mă simt prea singur
Şi am nevoie de cineva aproape,
Ca prin el să ştiu ce este în mine.
Cad în genunchi,
Pun urechea la pămînt şi ascult.

N-aud nimic,
Dar nu mai sînt singur.
Comunic cu viaţa dinainte de-a fi :
Mă simt ca în uşa casei de lut
A-ntîilor străbuni,
Şi-atît de aproape de ei !

Aţi pus vreodată urechea pe pămînt
Şi-aţi ascultat ?
Pămîntul nu ştie a vorbi ca omul,
Deşi sufere ca el.
N-auzi nimic
Dar îl simţi aproape...
Pămîntul tace adînc.
Ca un ţărm înmormîntat de mult.
Tăcerea-i mai aproape de om decît vorbele.
Dar trebuie să fi suferit mult
Ca s-o poţi auzi

Îi simți doar o zvîcnire în puls,
Ce seamănă cu-al tău,
Că pămîntu-i o ființă
Ca noi toți.
Pune urechea la pămînt
Și-ascultă...
Cînd ești singur
Și nu se mai poate.

SOLILOC RATAT

Am vrut să-mi vorbesc singur
Cum aș fi vorbit lumii întregi.
Am vrut să-mi găsesc cuvintele
Care să spună totul pe-nțelesul tuturor.
Și nu le-am găsit. N-am găsit
Decît niște sunete
Ce nu-nchegau nici un gînd.
Și totuși, la-nceput mi-am vorbit.
Mi-am auzit propriile cuvinte
Pînă-n cupola creierului meu
De catedrală fără înțeles,
Lămurit, răspicat.
Erau cele pe care le știam demult,
Care-n copilărie dăduseră un nume
Fiecărui lucru și vietate.
Dar nu mai însemnau nimic.
Erau doar semne care mai sunau, —
Dar ce limbă oare vorbeam,
Că eu singur nu o înțelegeam ?
Sunetele erau desprinse de gînd
Și gîndul rămînea-năuntrul meu,
Și ele sunau ca un dangăt
Într-un pustiu...

Cînd am tăcut, am găsit în mine,
În adîncime, ca-n pămînt,
Nenumărate gînduri nerostite
Ce nu şi-au găsit vreodată cuvînt,
Şi ele-mi sporeau singurătatea
Ca o mulţime de munţi ascunşi în mine.
Gîndurile se formaseră în minte,
Goale şi singure, fără cuvinte.
Ca nişte prunci înmormîntaţi de vii,
Mai înainte de-a şti să vorbească.
Zăceau aşa de ani şi ani,
Cînd eu credeam că le-aşi fi dăruit
La toţi acei ce-au vrut să mă audă :
Şi n-am găsit grai pentru ele,
Nici pentru mine n-am găsit.

Şi totuşi vroiam să vorbesc mulţimii,
Cu simplitate, ca-ntr-un soliloc :
Să-mi simt integrarea în ea
Ca-n „alma mater" a genezei mele,
Să fiu eu poate-ntîiul om
Ce-a străbătut singurătatea
Cu-ntîiul cuvînt...

Şi n-am putut. Cuvintele
Erau ca nişte nuci
Din care ciorile misterului uman
Goliseră tot miezul.

Şi-atunci, în deznădejdea mea,
Fiindcă totuşi eu vroiam să spun,
Ca-ntîiul om, măcar prin gesturi,
Un gînd ascuns al vieţii mele-ntregi.
Am desfăcut larg braţele
Şi am îmbrăţişat într-un sărut
Pămîntul tot, cu oameni şi cu fiare.

POETUL

Acum în miez de noapte
Poetul se deşteaptă
În mine, ca un om.
E ca un „alter-ego"
Desprins de trupul meu,
Născut din taina-mi neagră
Pe care n-o-nţeleg.
Şi el vorbeşte singur,
Şi eu transcriu pe negru
Gîndirea lui cu duhul
Din care se încheagă :
Un conţopist pe care
În şoaptă l-a trezit
Să nu-i tulbure visul.
Poetu-ncet dictează
În limba-i de fantomă,
Poem din altă lume,
Ce-o ştie numai el.
Glas surd şi somnambulic
Înfăşurat în vată
Misterul fără margini
A sufletului meu,
Că el ştie mai bine
Ca mine, ce nu ştiu.

L-ascult pînă ce singur,
De noapte obosit,
Îşi pierde şirul vorbei
Şi iar dispare-n somn, —
În lumea ceea neagră
A tainei ce-l primeşte
Ca tot ce e fantomă,
Şi-n care n-am putere
Să-l urmăresc, s-ascult.

Poetu-i, totdeauna,
În mine un strigoi,
Pe care-l simt cum vine
Şi pleacă înapoi.
Poetul e fantoma
Unui miner ce-a fost
Şi care sapă-n mine
Ascunse straturi negre
De zeci de ani-lumină,
Şi-aduce visu-n lume,
Visat de nu ştiu cine,
În nu ştiu care veac.

AMINTIRI

Am ajuns în Govora cu un landou scăpătat,
Învăluit în praful ridicat din drum,
Ca într-un nor de-aici de pe pămînt,
Ce nu avea nimic ceresc în el.
Lumea umbla prin parc indiferentă
Ca furnicile care nu caută nimic,
Dar aleargă mereu, voioase că-s ființe.
Ce străini pot fi oamenii unii de alții!
Parcă-ar fi fost de pe-o altă planetă.
Am fost surprins că-nțeleg ce vorbesc,
Deși nu mai țin minte nimic.
Cele mai multe vorbe sînt inutile
Ca zgomotele, ca orăcăitul broaștelor.

Nimic nu mă lega de-adunătura de case cenușii
Și vile cu acoperișuri de țiglă roșie,
Cu pretenții de motive plastice.
Sufletul meu nu înregistra nimic,
Puteam să fiu, la fel, în orice parte.
Jur-împrejur, pe dealuri, copacii se strînseseră laolaltă,
Umăr la umăr,
Ca o mulțime la un mare miting în natură.

Stejarii stăteau nemișcați în mari sarici verzi,
Puternici și hotărîți;
Doar cîte-un plop de fremăta nervos,
Sunînd din castagnetele lui cu două fețe.

În holul hotelului Palace
Vizitatorii păreau de-acolo, de totdeauna.
Deja încercuiți în obișnuințe și rutine,
Mergînd în fiecare zi pe-aceleași locuri,
Ca vagonetele forestiere...
Micile lor locomotive gîfîiau astmatice
Și plictisite...
Ce caut aici și cît o să rezist?
În cîte zile-am să ajung ca ei?
N-am ajuns niciodată.
Că-ntr-o dimineață am văzut-o în parc,
Singură,
Căprioară delicată, rătăcită în mulțimea de oameni.
Își mergea drumul ei,
Cum merg stelele drumul lor pe traiectorii.
Farmecul ei mergea înainte
Cum merge înaintea florilor parfumul,
Cum merge lumina înaintea oglinzilor,
Cum merge muzica înaintea unui cortegiu împărătesc.
Cum merge aurora înaintea soarelui,
Numai că nu era nimic material.
Realitatea încă de-atunci era doar o amintire —
Atît de fluidă și insesisabilă.
Și poate că asta-i era frumusețea.
Era singură, unică,
Fără strămoși, creată de azur și soare.

O apariţie din lumină, culori şi ritm
O frază muzicală, o sonată,
Un vers minunat dintr-un poem ce nu-l mai ştie nime,
Un parfum purtat şi-nvăluit de-o adiere.
Sînt de-atunci patruzeci de ani.
Ea a murit de mult şi nimeni nu-şi mai aduce aminte de ea
Numai ce era inefabil şi vis a rămas.
O ! cum aş voi să mai merg acolo :
Ştiu unde i-au călcat paşii uşori,
Ştiu aleea singuratecă şi plopii subţiri ;
Numai eu, din toată lumea asta, o mai pot găsi.
Lăsaţi-mă să mă duc :
Nici o furtună, nici viscolele iernii
Nu i-au putut risipi amintirea fiinţei.
Am s-o găsesc !
Iar dacă nu, atunci înseamnă
Că totul s-a scufundat
Şi asta-i altă lume.

UITĂRI

Adeseori nu ne mai vine-n minte
Un nume-a cîte unui vechi prieten ;
E ca şi cum ar fi în prag şi nu-l cunoaştem,
Sau a plecat şi-l mai vedem din spate.
Dar nu mai ştie nimeni cine este.
În minte-atunci rămîne un loc gol,
Sau un contur de vreme prăfuit,
Ca urma pe perete-a unui cadru
Pe care l-am fi scos,
De parcă şi fotografia lui va fi plecat
Pe undeva, de-o vreme, la plimbare
Sau pentru totdeauna...
Şi-i straniu că în lipsa unui nume
Parcă-a pierit însăşi fiinţa lui,
Atîta de definitiv, că n-a rămas
Măcar o amintire ;
Adică nici o umbră-a lui.
Şi universul, viaţa noastră-atunci
Ni-i mai săracă de un om,
Fiindcă fără nume nu-i nimica,
Nici nu-i măcar o umbră-a cuiva,
Căci nu se ştie-a cui o fi.

Și azi așa, mîine așa,
Se tot răresc parcă a doua oară
Și în simboluri,
Cu totul și mai definitiv decît prin moarte
Atîți prieteni ce-am purtat în noi
Ca pe-o mulțime de ființe vii,
Ca însăși lumea vie —
O definiție a existenței.
Atunci noi înșine ne simțim descomplectați,
De parcă viața din trecut ne-ar fi mai scurtă
Și că o parte-ar fi pierit în ceață,
Acoperită de-un cer mișcător
Cu nori care acopăr stelele
Și ne împuținează firmamentul.

Poate că asta e a dispărea pe-ncetul,
Ca acei oameni
Ce se retrag furiș dintre prieteni,
De care au fost invitați,
Fiindcă s-a făcut tîrziu
Și simt nevoia să se culce.

Ne-au mai rămas încă în minte
Un gest, o vorbă
Cu timbrul vocii,
De parcă glasul l-am mai auzi,
Așa, ca de pe-un disc din altă vreme...
Dar toate-acestea nentregite
Și neidentificate,
Și fără a alcătui un om,
Ci mici fragmente la-ntîmplare,

Ca-n săpături arheologice.
De care mă întreb,
Ca un cercetător,
Cu-o palidă naivitate:
— „Oare — ale cui vor fi fost ele?..."

PETALE PRESATE

Petalele florilor din grădina mea,
Pe care le-am semănat stînd în genunchi
Şi le-am udat cu lacrimile pure
A tinereţii ce credea în toate,
Presate sînt azi între filele
Cărţilor mele.
Rîdeau cîndva în soare, colorate,
Şi vii ca nişte buze care tremurau
De o emoţie fără cuvinte.
Şi-aveau fiecare parfumul ei.
Pe care îl ştiam pe dinafară,
În adierea cea mai delicată-a vîntului.

Acum au toate-o singură culoare,
Pastelizată, ternă,
De-un cafeniu închis,
Şi toate miroase greoi, a muzeu,
Mumefiate în singurătatea lor.
Petalele pline de odinioară
Sînt astăzi foi subţiri care se strică,
Cînd se întorc paginile-amintirii.

Nu-ntoarceţi foile, nu le atingeţi
Că sfărîmaţi şi-aceste moaşte sfinte
Ale petalelor de flori din grădina mea,
Pe care eu le-am semănat stînd în genunchi
Şi le-am udat cu lacrimile mele.

Nu-ntoarceţi filele, nu le atingeţi,
Că sfărîmaţi fantoma petalelor mele.

CUVÎNTUL IUBIRE

Am vrut să mai scriu încă o dată,
Într-un poem de-acum, cuvîntul iubire,
Cu sensul lui cel fără de-nțeles,
Cu sensul lui de țipăt și suspin,
Vag și nearticulat,
Ca încercarea unui muribund,
De a mai spune-un mare adevăr,
Și nu mai poate.

Nu știu : l-am scris și nu l-am scris,
Dar am văzut literele lui desfoindu-se
Ca petalele unui trandafir veștejit
Căzînd încetul, una cîte una,
Ca niște lacrimi mari și stranii
Ce-au înghețat în străvezii petale
Pe foaia albă ca un giulgiu.
Și toate celelalte vorbe scrise
Nu mai spuneau nimic din ce-aș fi vrut.
Muriseră-ntre buze și hîrtie,
Sau, poate, niciodată n-au fost vii,
Că rămăseseră ca niște semne
Dintr-o uitată scriere ce n-o știam.

Și-așa cuvîntul iubire și-a lăsat
Petalele lui palide, osificate,
Pe-ntinderea-nghețată de zăpezi
A colii mari, imaculate,
În așteptarea altei primăveri
Ce n-o să vină niciodată.

Poemul a rămas, astfel,
Neînceput, neterminat ;
Și este doar în mine,
Mai vag ca o visare,
În care mă refugiez,
Sărac de cuvîntul iubire.
În fiecare seară...

Cuvîntul iubire nu mai vreau
Să-l mai învăț din poezii, din cărți,
Sau din hidoasele dicționare, —
Muzee-n care-i dăinuie fosila.

Așa cum aș fi vrut să-l scriu,
Cuvîntul e numai al meu,
De nimenea cîndva rostit.
Și cum aceasta nu s-a mai putut,
Întreg poemul a rămas,
Ca un contur de om căzut
Pe nesfîrșite-ntinderi de zăpezi.

MOBILELE

Întîi mi-au fost dragi ca niciodată
Toate obiectele din casă.
Metamorfoza noastră de ființe
În imobilități familiare
Ce mai păstrau într-un spătar de scaun,
Sau în arcada unei canapele,
Iluzii de eternități definitive.

Simțeam în ele-o prelungire-a vieții
Și o imagine de nemurire,
Ce dăinuia prin multe generații.
Și-un sentiment de mare siguranță,
În existența ceea neclintită.

Pe toate le știam de mic copil,
Și le știau bunicii tot acolo.
La locul lor, tăcute și eterne :
Un jilț, o masă și-o oglindă mare,
În care-i mai vedeam trecînd,
Cînd au plecat din viață, la plimbare.

Trecură generații neștiute
Și ele au rămas pe-același loc,
Cu-aceeași stranie indiferență
Pe care numai ele știu s-o aibă.
Simțeam prezența lor nemuritoare
Și cum în atmosfera lor intimă
Aș fi putut trăi și după moarte.

Înțelegeam atunci cum faraonii
Se-nmormîntau cu ele-n piramidă,
Să nu le fie veșnicia prea străină.
Știau, și-așa, cu ochii lor închiși
Prin întunericul total
Să se ferească-n calea lor de ele,
Așa cum se fereau și-n viață, noaptea.

Apoi, cînd despărțirea mi-a fost clară
Și iluziunea prea deșartă,
Mi-au apărut ca niște vechi obiecte
Din nu știu ce muzeu provincial,
Și-acum îmi sînt străine și ostile,
Penibile și caricaturale,
Ca niște roase moaște de-amintiri
De care nu îmi mai aduc aminte.

Sînt despărțit de tot ce am trăit,
Nu mai cunosc vreun sens la tot ce-a fost :
Un univers de lînă și de lemn.
Și singur am să trec pe celălalt mal,
Eliberat de tot ce-aduce-aminte,
Aceasta-mi pare marea libertate !

INTRUSUL

De cîte ori mai intru într-un codru,
În taină vine-n mine cineva,
Pe care nici nu l-am văzut vreodată,
Nici nu știu cine-i și nici cum arată.
— De unde ai venit și cine ești ?
Din ce mileniu supraviețuiești
Și unde-ai hibernat atîta vreme,
Să vii, fără ca nimeni să te cheme ?

Dar el nu îmi răspunde, și-i în mine.
Și parcă nu e singur, ci mulțime.
Mă ia de mînă-acum și nu mă lasă,
Și merge-n codru, ca la el acasă.
Se simte bine-n lumea asta largă, —
Și pe-ntunerec ar putea să meargă.
Nu-i stafie nici spirit de pădure,
Nu-mi vrea nici rău, nici nu vrea să mă fure.
Mă las purtat și parcă știu acum
Pădurea neumblată, ca pe-un drum.
Ne-ncrezător privește pe furiș
O umbră ce se clatină-n frunziș.
I-e pasul sigur, dar simt cum se teme,
Cu vii reminiscențe din altă vreme.

Sta neclintit apoi și mă oprea
Și, ca să-asculte liniștea, tăcea.
Știa să-audă cum nu știe nime, —
Cum ar fi ascultat o adîncime.
Ferea din mers vlăstarele subțiri
Și surîdea ca unei amintiri.
Am mers voios cu dînsul laolaltă
În catedrala codrului, înaltă, —
În lumea ceea mare-a nimănui,
Vrăjit și eu de bucuria lui.
A mers cu mine prin pădurea mare
Pînă-am ieșit la margine, în soare,
Într-o lumină ca o dimineață.
Dar el se mistuise ca de ceață
În mine însumi, ca într-o pustie...

Și nu știu cine-ar fi putut să fie.

FATA MORGANA

De arşiţă pustiul aiurează...
Ca-n visul unei dromadere moarte,
Un alt pămînt pluteşte-n cer, departe,
Purtînd o neînchipuită oază.

Pustiu-ntreg, în fel şi fel de chipuri,
Se leagănă, se-nalţă, se apleacă
Şi, pe-un ocean, pe-ntinsul de nisipuri,
El cînd uşor pluteşte, cînd se-neacă.

Pămîntu-i numai o părere parcă :
Şes de lumină, ca o revărsare,
De parcă sub deşert ar fi o mare
Pe care se tot clatină o barcă.

Şi intră totu-n ireal şi vis,
În vast neverosimil şi păreri ;
Ca nişte lungi girafe, palmieri
Păzesc o insulă de paradis.

Pe locul sur al dunelor sterile
Se-ntind în zări păşuni elveţiene,
Şi-n iarba lor pletoasă, prin poiene,
Pasc lent disgraţioasele cămile...

Dar cînd te-apropii, totu-i iar departe
Şi dai de-o caravană de schelete, —
Un şir întreg de dromadere moarte
De-nchipuiri deşarte şi de sete.

INSOMNIE

A trecut trenul de noapte...
Vuietu-a rămas în urmă
Lung, prelung ca o coadă de cometă stinsă.
Mai răsună undeva pe-o vale,
Ca o prăbuşire subterană.
A trecut trenul de noapte
Plin de vis, de oameni şi-aşteptare.
A dus vieţi plăpînde şi tăcute
Adunate-acolo la-ntîmplare.
Vieţi de care nimenea nu ştie :
Sunet lung de fierărie
Şi de catastrofă
Umple bezna nopţii goală.
Vreau să-i strig pe călători pe nume,
Să-i opresc să nu se ducă,
Dar mi-e strigătul de vată
Şi cad vorbele alături, —
Fructe fără de seminţe.

A trecut trenul de noapte
Şi mai trece peste mine
Ciocănind craniu-obosit.
Călătorii-s umbre fără chip,
Cine poate spune că-i văzu ?!

A trecut trenul de noapte,
Trenul de la ora patru,
Ora cînd se uită insomnia
Cu ochi mari, fosforescenţi de buhă.

A trecut trenul de noapte,
Unde merge, unde-aleargă ?
Nu-i în faţă nici o gară,
Pe-al cărei peron pustiu
Să aştepte o iubită
Dragostea ce nu mai vine.

Şi ce mult mai este pîn' la ziuă !

AŞTEPTARE

Cineva bătu în uşă, nervos,
Şi lemnul uşii răsună a os.
Vibră apoi neliniştit o vreme,
Parcă-aşteptînd o voce să mă cheme.

Şi se lăsă tăcere grea-n odaie.
Cum doar pe cîmp se lasă după ploaie,
Şi fără voie am rămas s-ascult
Ce nesfîrşit e timpul şi ce mult.

Dar cineva bătu în uşă iar,
Parcă-aruncase undeva un zar,
În nu ştiu ce mefistofelic vis.
Am auzit şi iarăşi n-am deschis.

Nu-mi place nimenea neaşteptat,
Că uneori sînt duhuri care bat
Şi-ntr-adevăr, eu fără să deschid
Văzui pe cineva intrînd în vid.

O siluetă fără de contur
Mişcînd abia o boare împrejur.
Înainta spre mine pe furiş,
Strivind în dinţi o frunză de haşiş.

Şi niciodată n-am putut afla
Dacă-a bătut sau nu în uşa mea,
Dar ştiu că mi se pare-o veşnicie
De cînd aştept ca cineva să vie.

ELIBERARE

Adoarmă judecata, visul meu
Şi moară cu precugetare
Tot ce în mine este dumnezeu,
Nedumerie şi-ntrebare.

DARUL MEU

Nu mai am nimic de dat
Celor ce sufăr,
Celor ce nu mai au nimic.
Doar privirile mele
Să treacă pe obrajii lor subţiri
Şi să-i cuprindă,
Ca atunci cînd erau copii ;
Doar mîinele mele,
Dacă mai pot,
Să-i legene
Ca atunci cînd erau copii. .
Doar glasul meu,
De s-o mai auzi,
Să le cînte,
Ca atunci cînd erau copii.
Şi căldura trupului meu,
Cît va mai fi
Să-i încălzească iar,
Ca pieptul mamei cînd erau copii.
Că trebuie să aibă-n ei,
De-atunci.
Măcar o amintire,
Una singură,
De fericire ;

De-aceea aș vroi să-și aducă aminte.
Să fie darul meu.
Și mai am pentru toți,
Ca un nabab,
Dragostea de a trăi.
Le-o dau să facă stindard,
Și ei,
Umiliții,
Desmoșteniții,
Să pornească cu el în frunte,
Să cucerească pămîntul,
Și să se bucure de el.
Să treacă stindardul
Din om în om,
Din mînă în mînă,
Pînă la eschimosul din Polul Nord,
Pînă la piciile roșii din ecuator,
Pe toate meridianele,
Prin toate,
Pe unde nu au fost misionari
Și n-a ajuns decît durerea
Și umilința.

LAGĂR

Cînd am întors pagina și-am dat
Întîia oară de fotografie,
Cinci rînduri de sîrmă ghimpată, —
Trist portativ al unei melopei, —
Era între mine și chipuri.
Pe-o sîrmă-atîrnau niște cîrpe
Ca niște albe aripi rupte
A unui porumbel ce-ar fi vroit să treacă
Prin gratiile cu spinii de oțel.
Iar dincolo de sîrme, mulți copii, —
Fetițe de vreo doisprezece ani, —
Toate-n halaturi mari, vărgate
În alb și negru, —
Copii ce se jucau de-a pușcăriașii, —
Cu mînecele lungi ce le-atîrnau
Ca la sperietorile din grîie.
Și toate-aveau ochii rotunzi
Și lucitori ca de furnică,
Și negri ochi și rugători,
Ce se uitau la mine fix,
Atît de fix,
Atît de fix,
Că ochii mei mă usturară.

Ah ! Cum se mai uitau !
Eu nu știu cine au crezut că sînt,
Dar ochii mă rugau atît de tare,
C-abia mă mai puteam uita la ei.
Erau rotunzi și-ntrebători,
Că nu înțelegeam nimic
Și nici nimic nu se putea-nțelege.
Iar eu nu am avut răspuns,
Și universul tot n-avea.

Poate-ar fi vrut să vie mai aproape,
Purtate de un dor de-acasă,
Dar sta-ntre noi sîrma ghimpată,
Cu cîrpele-atîrnînd ca niște aripi
De porumbel asasinat.
Mă întrebau și n-am putut
Să le răspund nimic, nimic.
Nu am știut ce să le spun.
Dar mi-a venit atunci de-odată
Să cad acolo în genunchi.

De-atunci sînt două zeci de ani,
Și ochii lor necontenit mă-ntreabă
Ficși, fără-o lacrimă în ei,
Dar cu o spaimă ca de piatră.
Văd porumbelul prins în gratii,
Sperietorile cu mîneci lungi,
Fetițele în alb vărgat
Și ochii lor mici ce imploră
Și iar mă-ntreabă,
Iar mă-ntreabă,
Și omenirea toată nu le poate
Răspunde prin sîrma ghimpată,

Că sîrmele o-nchid dincoace
Și pe ea.
Ce simplu ar fi fost dacă vreun om
Ar fi-nceput să plîngă sau să țipe,
Dar ochii lor erau uscați
Și buzele de spaimă strînse.
Tăcuți întreabă ochii ficși,
Și nimenea din lumea asta,
Din miliardele de oameni
Din fața sîrmelor ghimpate
Nu e în stare să răspundă :
De ce ?!

UNITATEA MATERIEI

Seara se sfîrșea cum se sfîrșește o lume ;
Se destrăma într-o cenușă tot mai groasă.
Ce-avea să-ngroape-arheologicele rămășițe
Și era tăcere și singurătate,
Cum se întîmplă-n clipele supreme. —
Hiatus între două lumi.

Eu ajunsesem sus, pe-un promontoriu,
Privind în jos o Atlantidă vagă.
Departe, la un țărm, foarte departe,
Sosise soarele măreț,
Cu coiful lui de aur strălucind, —
Ca-n fața unui cîmp de bătălie.

O spadă nevăzută îl tăie ;
Și-nsîngerîndu-l tot,
Îl prăbuși-n prăpastie.
Și cerul și pămîntul se-nroșiră
De-un sînge roșu-purpuriu,
Ca cel ce curge în vinele mele...

Același sînge.

GRĂDINA

Grădina mea cea mare, cu flori din lumea toată,
Cu suc amar și vînăt, cu miros de otravă,
Grădina cu peluze întinse de otavă
Pe care zboară fluturi cu-aripa colorată, —

Grădina mea din visuri, în care se adună
Flori mici și delicate din margini de poiene,
Cu lungi pistiluri fine, cu fire lungi de gene,
Cu albe flori de seră, cu irizări de lună,

În care dorm subtile și tainice narcoze
Satanic distilate prin vîrful veșnic ud ;
Cu flori nemaivăzute din calde țări de Sud,
Cu orhidei ciudate, cu narciși și cu roze, —

Grădina care-adoarme de-aroma ei de vrajă,
Ca-ntr-o beție neagră, fantastă, de hașiși, —
Grădina cu tulpine înalte de irișI
Și cu mimoză multă, în vale — ca o plajă, —

Grădina mea-ncărcată de vis, — grădina mea
Cu atmosfera-i caldă, albastră și senină,
Cu sufletu-mi într-însa, în flori, ca o lumină,
E-a lumii care nu e și n-am s-o pot vedea.

NOCTURNĂ ACVATICĂ

Din ceruri, o stea cade
În baltă, ca un ochi
Şi toţi broscoii-aşteaptă
Să cadă şi cellalt.
Dar balta şade plină
De ochi care se uită
În cerul dedesubt
Cu lumea lui întoarsă.
Se înmulţesc broscoii
Cu ochii de luceferi, —
Mulţimea de ochi umezi
Plutind ca nişte melci.
Se uită cerul apei
La cerul din văzduh
Din partea ceialaltă-a
Pămîntului străpuns.
Nu vede nimeni însă
Că doar sînt ochi fosile,
Calcificaţi de ere
Şi încrustaţi în vid.

Cînd un broscoi se mişcă,
Ei tremură în apă
Încet, ca o vibrare, —
Înlăcrimaţi acuma
De cît privesc la stele
A căror scăpărare
Îi doare ca un spin.

Şi a orbit tăcerea.

LITANIE

Ana-Maria ; Ana-Maria !
Nume cu-armonii de rugăciune,
Ce-l tot cheamă un poet, şi-l spune
Nopţile cu lună stranie
Ca pe o litanie... ca pe o litanie.

Ana-Maria ; Ana-Maria !
Nume de înger sau de icoană
Dintr-o străveche capelă romană
Pe care reflexe de roşii vitralii
Aşază-n lumină cunună de dalii
Pe-un chip ne-nţeles ca un vers.

Ana-Maria ; Ana-Maria, —
Nu a fost religie pe lume
Să-nţeleagă-atîta bucuria
De a te chema mereu pe nume,
Cum n-a mai chemat nimeni pe lume ;
Ana-Maria ; Ana-Maria !

SWINEMÜNDE

Swinemünde, — acord din andantele
Unei simfonii neterminate ;
Diminutiv al unei păsări de ecuator,
Cu penaj moale-n culori de pastel,
Alintarea unei iubite romantice şi clorotice,
Muzică în sine, —
Numeşti o geometrie albă de hoteluri şi vile
Pe ţărmul Mării Baltice,
Cenuşie ca nişte nouri plutitori şi agitaţi.
Mi-am plimbat fără scop pe străzile drepte
Ca nişte alei
Neurastenia de exilat,
Prea laş ca să înaintez pe valuri ;
De-aici încolo nu ştiu ce mai este.
Un gri opac zideşte orizontul, de sus şi pînă jos,
Ca un perete de penitenciar vechi.
Aici e necunoscut încă filmul în culori.
Orice floare e străină şi exotică, —
Simbol al unei fericiri zgîrcite, de import.
Primăvara e numai în vitrinele florăriilor
Şi se cumpără în buchete,
În mici tablouri neîncadrate.
De-aceea aici primăvara trece în cîteva zile,

Şi-apoi îi cad petalele pe mese, în balcoane, ca frunzele toamnei.

Sîntem toţi căutători de soare,
Dar vîntul rece îl alungă înfăşurat în nori repezi.
Pe plajă, nisipul se ridică singur
Ca nişte pînze rătăcite de corăbii înecate de mult.
O bucată de ziar vechi se visează pescăruş,
Dar e numai o aripă beată, învîrtindu-se în jurul ei.
Vizitatorii, căutătorii de soare,
Trec repede pe nisipul plajei, înfăşuraţi în paltoane ;
Privirile lor duşmănoase biciuiesc marea.
Caută pesemne un loc bun pentru o sinucidere sigură.
Cîţiva aventurieri ies din valuri
Ca nişte naufragiaţi care-au ajuns la ţărm.
Termometrul arată şapte grade celsius :
„Schönes wasser".

Departe,
În cer sau pe mare, — nu se ştie,
Un vapor alb, poate fantoma lui însuşi,
E ca zîmbetul unei lumi triste.

REGRET

Ca să mă nasc, a trebuit să se nască soarele,
Să fie puternic, dar să nu mă ardă,
Să îmblînzească frigul care ucide,
Să înverzească iarba şi copacii,
Să dea ochilor lumină,
Să pot vedea întreaga feerie-a lumilor.
A fost nevoie de-o precisă geometrie a cosmosului,
De organizarea traiectoriilor în galaxii,
De energii titanice ca să le mişte,
De-o armonie astrală de dimensiuni ne-nchipuite.
Şi-aicea pe pămînt, de atmosferă,
De felurite alchimii şi gaze,
De elemente ce se văd şi nu se văd,
De-ntîiul germene de viaţă.
Poate că asta-i singura oază
Printre nisip de stele şi planete,
Nisip ceresc, în haos spulberat.
Şi poate că din raiul, ce se spune,
Atît a mai rămas.

Eu am avut tragicul noroc de a mă naşte
În raiu-acesta cu pomi şi cu şerpi,
Şi îi cunosc doar din imagini şi închipuiri
Splendoarea frumuseţii lui.

Doar din închipuiri!
Știu doar de existența ei,
Ca de-o lumină care mă-nconjoară,
Dar ce-am văzut din ea?!
Atîtea întîmplări universale,
Ce-au concurat la existența mea,
Și-atîtea energii de negîndit,
Ca să mă nasc, să văd...
Și parcă sînt un orb în univers.
Ah! Frumusețile de pe pămînt!
Ochiul meu nu le-a atins,
Marele efort cosmic e pentru mine, ratat,
Că se-apropie noaptea cea mare,
Și nu am apucat să văd nimic,
Decît că putea să fie atît de frumos.

SINGURĂTATE

O, ce imensă e singurătatea,
Sora cea bună a tăcerii!
Ce spațiu fără viață și hotar!
Nemărginit platou aerian.
Nici cu nisip mobil măcar,
Nici palmieri, nici oaze nicăieri,
Nici șuieratul vîntului în gol.
Nu e singurătatea unei temniți
Cu gratii și cu zidurile groase,
Ci-a universului fără sfîrșit,
În care-i ca o ceață nevăzută.

O, ce imensă e singurătatea!
Dar nu de asta mă cutremur tot;
Nu asta îmi ia vieții sensul,
Ci de singurătatea ce-i în mine,
În firu-acesta de ființă vie
Ce se tot caută mereu, zădarnic;
Singurătatea mea din gînd, din creier,
Adîncă, nu întinsă ca o lume —
Aceasta mă-nspăimîntă...
Aceasta este greu de îndurat
Cît mai sînt viu, și caut și tot caut.

SUFLETELE

Pădurile sînt pline de suflete.
Din cine s-au eliberat,
Din care morți ?
Nu știu.

Dar sboară ca sufletele,
Se bucură de eliberare,
Și cîntă
Cîntă de răsună împărăția lor,
Cerul.

Ce multe suflete sunt !
Ce mulți oameni au murit !
Ca să nu se-ncurce,
Oamenii le spun păsări.

POEMUL POSTUM

Poetul a murit de multă vreme.
Avea pe-atuncea douăzeci de ani.
Deodată s-au stins visuri și poeme.
Și se-așterneau uitare și tăcere.
Din cînd în cînd, un vers știut și singur
Ieșea-n lumină ca din răsărit
Spărgînd pămîntul cu o rază albă.
Apoi din nou uitare și tăcere.

Dar iată, un poem postum deodată
A apărut din subteranul mut,
Ca la o înviere de apoi.
Și glasul parcă este glasul lui,
Și ritmul, pulsul inimii lui calde.
A fost vreun dor ce nu se împlinise ?
Sau o iubire ce-a rămas visată
Și mai chema de dincolo de moarte ?

Parcă vorbea din ceilaltă lume,
O viață ce nu se trăise
Și am simțit atunci în mine însumi
Că liniște deplină n-au poeții
Nici după ce s-au săvîrșit,
Și mai zvîcnesc și în eternitate
De parcă ar visa și din morminte
Și nu-ar avea o moarte-adevărată.

CUPRINS

Cuvînt către cititorii volumului al doilea de poezie 5

FLOAREA SOARELUI

Floarea soarelui 11
Oraș transilvănean 12
Turnătorul 14
Filozoful idealist 16

VERSURI ALESE

Artă poetică 21
Ștafeta generațiilor 23
Scrisoare *unui tînăr poet ieșan* 27
Poezie e în toate 30
Pămîntul către om 32
Cornul 34
Castanii 35
Se-arată noii muguri 37
Acelui om pe care nici nu-l știu... 38
Inimii mele 40
Idilă 41
Împăcare 42

PRIN ANI

Poem pedagogic 45
În turn de fildeș 46
Umbrei mele 49
Domnule eu 51
După anestezie 55
Descoperire 57
Eu nu știu să rîd 59
Eternul pădurar 61
Păunul 63
Crez 65
Unui ucenic într-ale poeziei 67
Mitea. *Portret* 69
La goană 71
La vînătoare cu maestrul Mihail Sadoveanu . . 73
Lecție 73
Cocostîrcu-albastru 74
Cronos 75
Nedumerire 76
Amintire 77
Dorinți 78
Miniatura asta, ca muzica 79
Retrospectivă 80
Singurătate 83
Cîntecul pierdut 87
Luceafăr de seară 88
Moartea pămîntului 90
Întoarcere 92
Natură moartă 93
Fiul omului 95
Cîntecul Crăciunului 98
În mină 101

Moartea șomerului 104
Fabrica 109
Apostrofa săracului 111
Istorie universală 113
1907 116
1907 — *descîntece* 119
Vechi cîntec de țăran 124
Peisaj rural 126
Nebunul 127
Viziune de iarnă 130
Întîlnire 132
Zidarului 134
Pacea 136
Mame ! 138
Geneza 141
La un cămin 142
Către Vapțarov 144

CARNET

Cuvintelor 149
Ca-n apa lacului 150
Eliberare 152
Patria mea 153
Alma mater 154
Viitoarea primăvară 156
Sfîrșit de martie 157
Comuniune 158
Vacanța de vară 159
Imn femeii 160
Cartea anotimpurilor 162
Primăvara 162
Iarna 170

Itinerar 1955 181
La mînăstirea Rila 181
Scrisoare 184
Rănitul 186
Itinerar. Paris 1958 188
Printre străini 188
Primăvară pariziană 189
A fost o duminecă 191
Dimineață 193
Nostalgie 195
În cimitirul Père Lachaise 197
Întoarcere 199
Paris 201

OGLINZI

Ctitorie 207
Înnoire 209
Primăvara nouă 211
Identitate 212
Timp. I 213
Casa memorială 216
De ziua femeii 218
Seară la Căciulați 220
Vestire 221
Viziune 222
Ca o lumină — *16 februarie 1933* 224
Vulcanul 226
În casa doctorului Mohr 229
Pe biroul meu 232
Fata morgană 234
Vis 234
Pentru ce? 238

Întîlnire 239
Înserare 241
Surpriza 243
Paradox 244
Din amintiri 245
Metamorfoză 246
Pentru nimic 248
Scrisoare 249
Îngrijorare 250
Întrebare 252

APROAPE DE PĂMÎNT

Căutare 255
Universalitate 257
Muzica 259
Mîinile mele 260
Seară 262
Visurile 264
Algele 266
Destin 269
Atlantida 270
Cîntecul meu 272
Ecoul 274
Autobiografie 276
Singurătate 277
Uitare 278
Focurile tinereții 280
Pe drumul de întoarcere 282
Peisaj 283
Longevitate 284
Moment 285
Sinteză 286
Negru 287

Intoarcere 288
Toamnă, nu te grăbi 291
Final 292
Unde-i mama ? 293
Frate veşnic 295
Drum de dimineaţă 297
Cuvîntul 299
Ce ar putea... 301
Minerii au găsit 302
La cinematograf 304
Avînt 305
Obsesii atomice 306
Din melopeele războiului 308
Veac XX 310
Un văl subţire 311
Moment biblic 313
Ceaţă 314
După datini 315
Conştiinţă 316
Trece timpul 317
Inutilitate 319
Amiază de toamnă 320
Pustiu urban 321
Geneză 323
Totu-i obosit 324
Nedumeriri 325
Uitatul 326
Durere 327
Gravitaţie 328

NA GREU' PĂMÎNTULUI

Na greu' pămîntului 331
Soliloc ratat 333

Poetul 336
Amintiri 338
Uitări 341
Petale presate 344
Cuvîntul iubire 346
Mobilele 348
Intrusul 350
Fata morgana 352
Insomnie 354
Aşteptare 356
Eliberare 358
Darul meu 359
Lagăr 361
Unitatea materiei 364
Grădina 365
Nocturnă acvatică 366
Litanie 368
Swinemünde 369
Regret 371
Singurătate 373
Sufletele 374
Poemul postum 375

Lector : CORNEL SIMIONESCU
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Apărut 1971. Hîrtie scris I A de 63 g/m². Format 540×840/16. Coli ed. 10,56. Coli tipar 24 A. nr. 23158/1970. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 859-0.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1083 la
Intreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
Bucureşti
Republica Socialistă România